

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

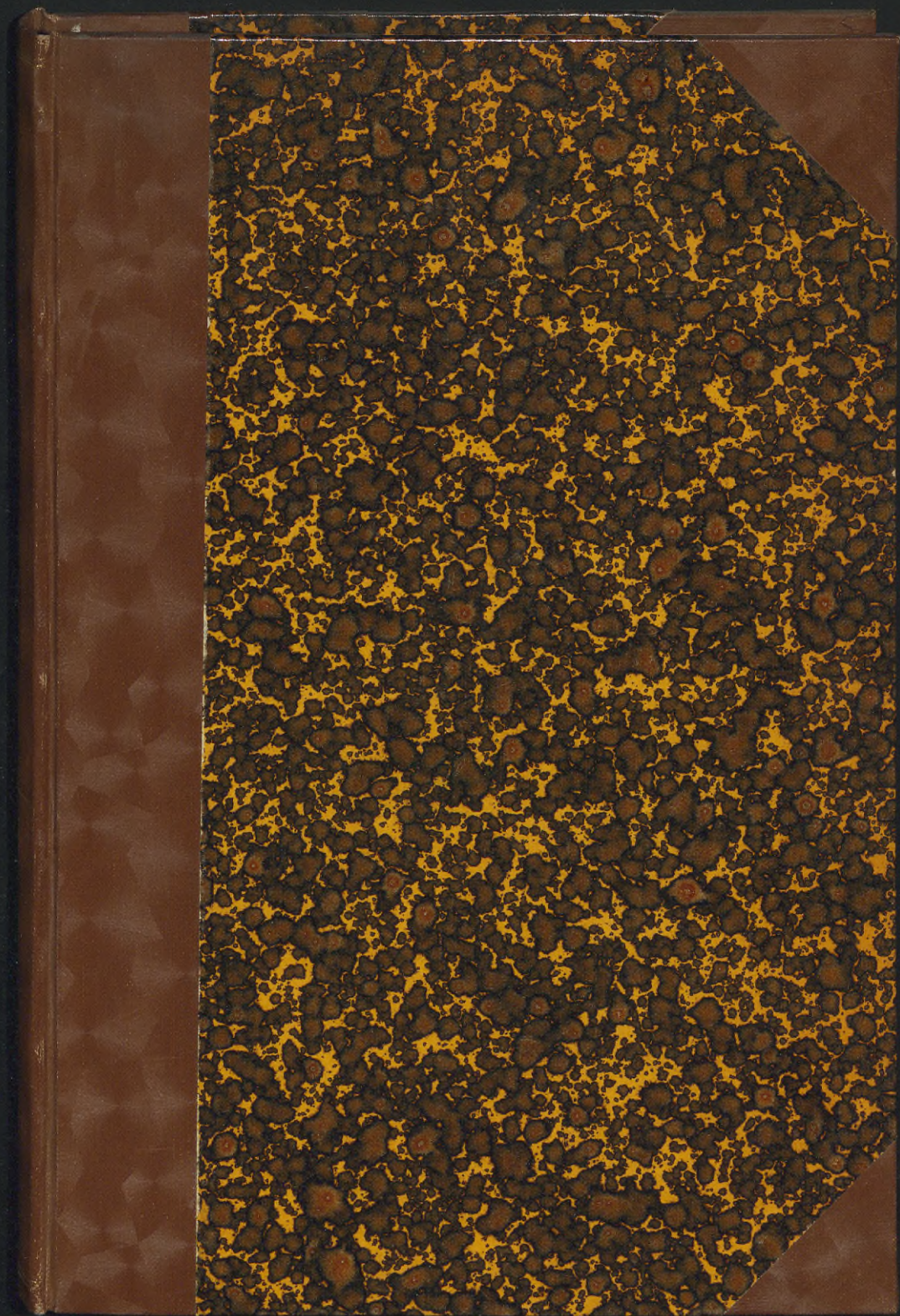
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

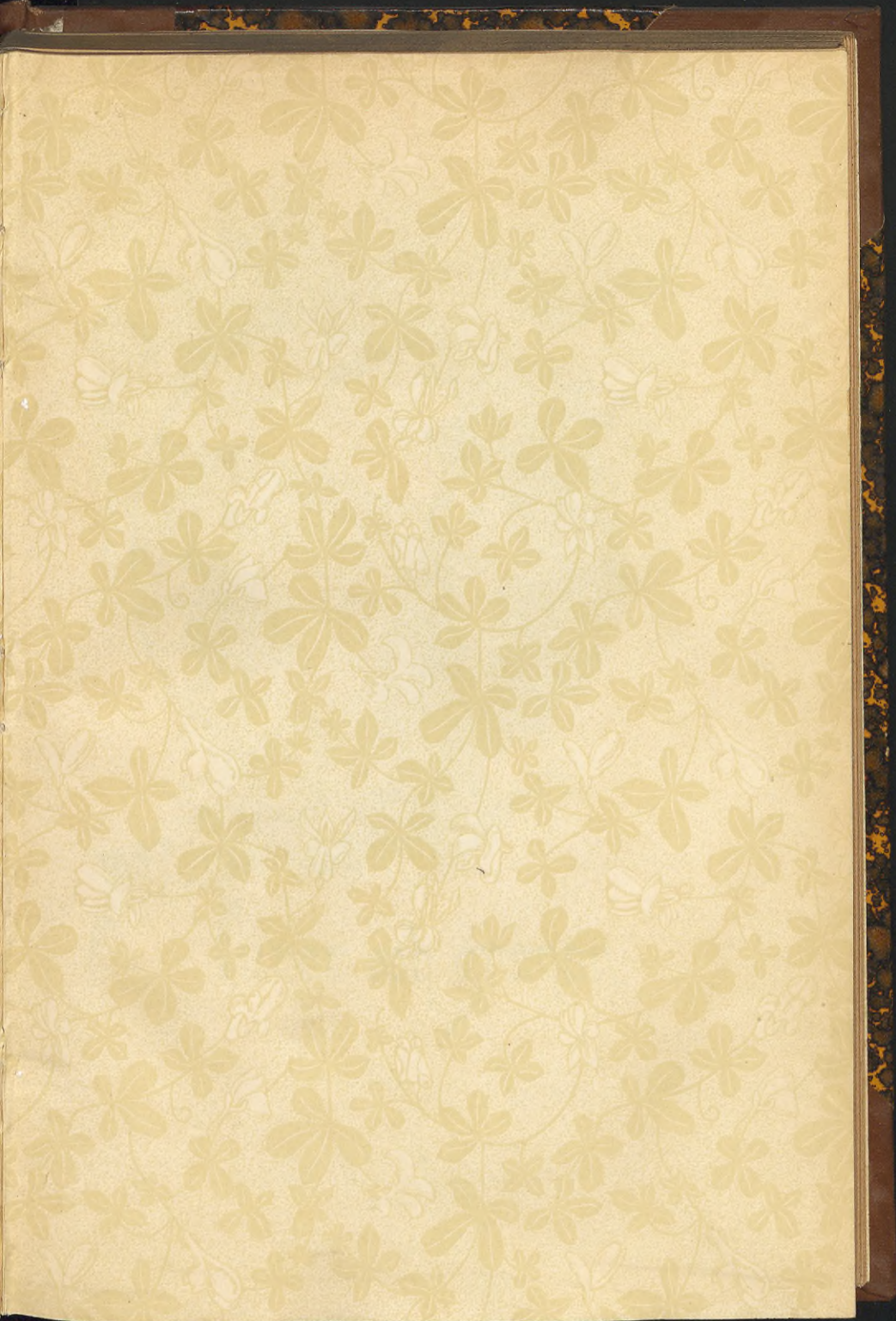
Litt.
Sv.

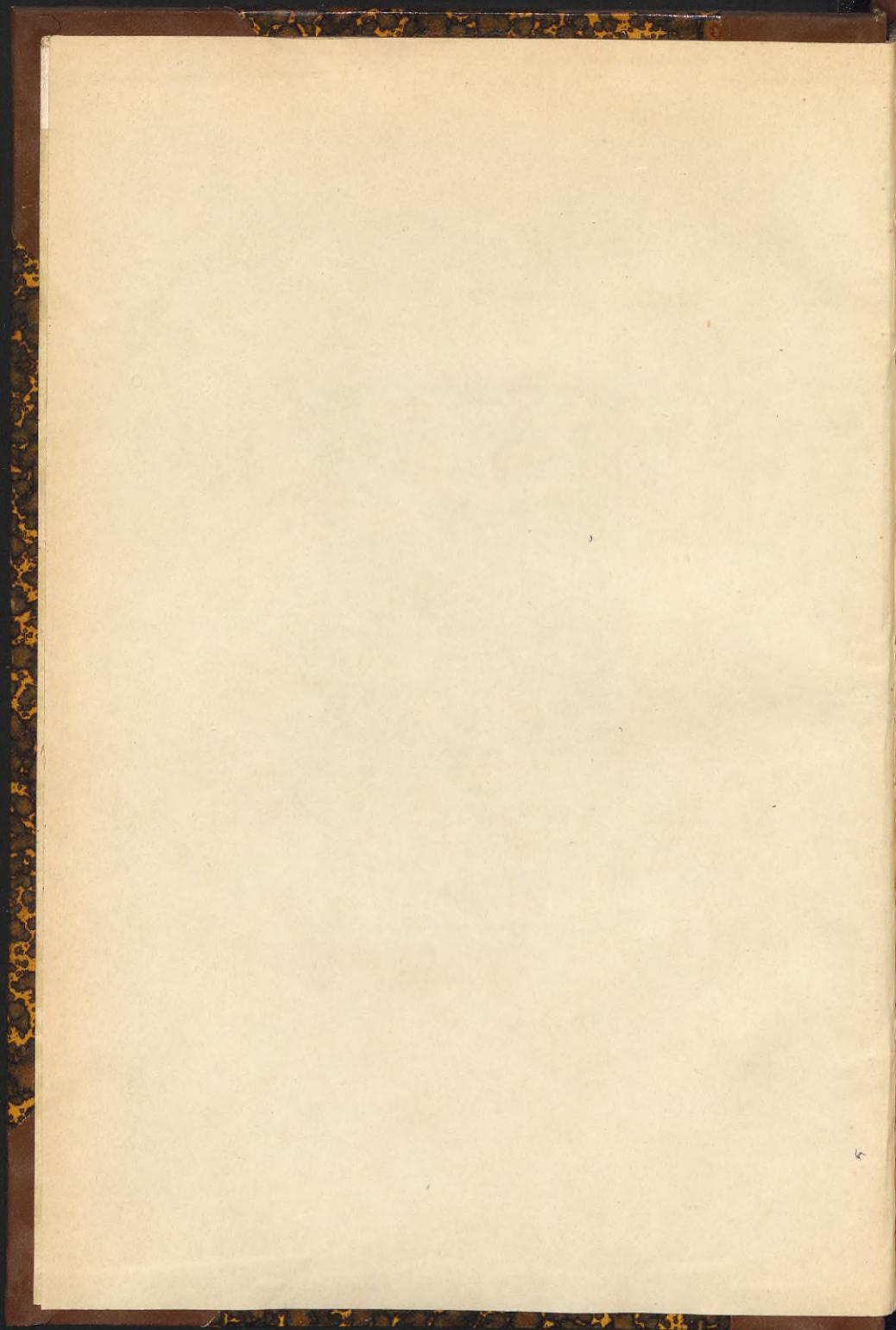
TRANEMÅLA
SAMLINGEN

SKÄNKT TILL
GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK
AF
AUGUST RÖHSS

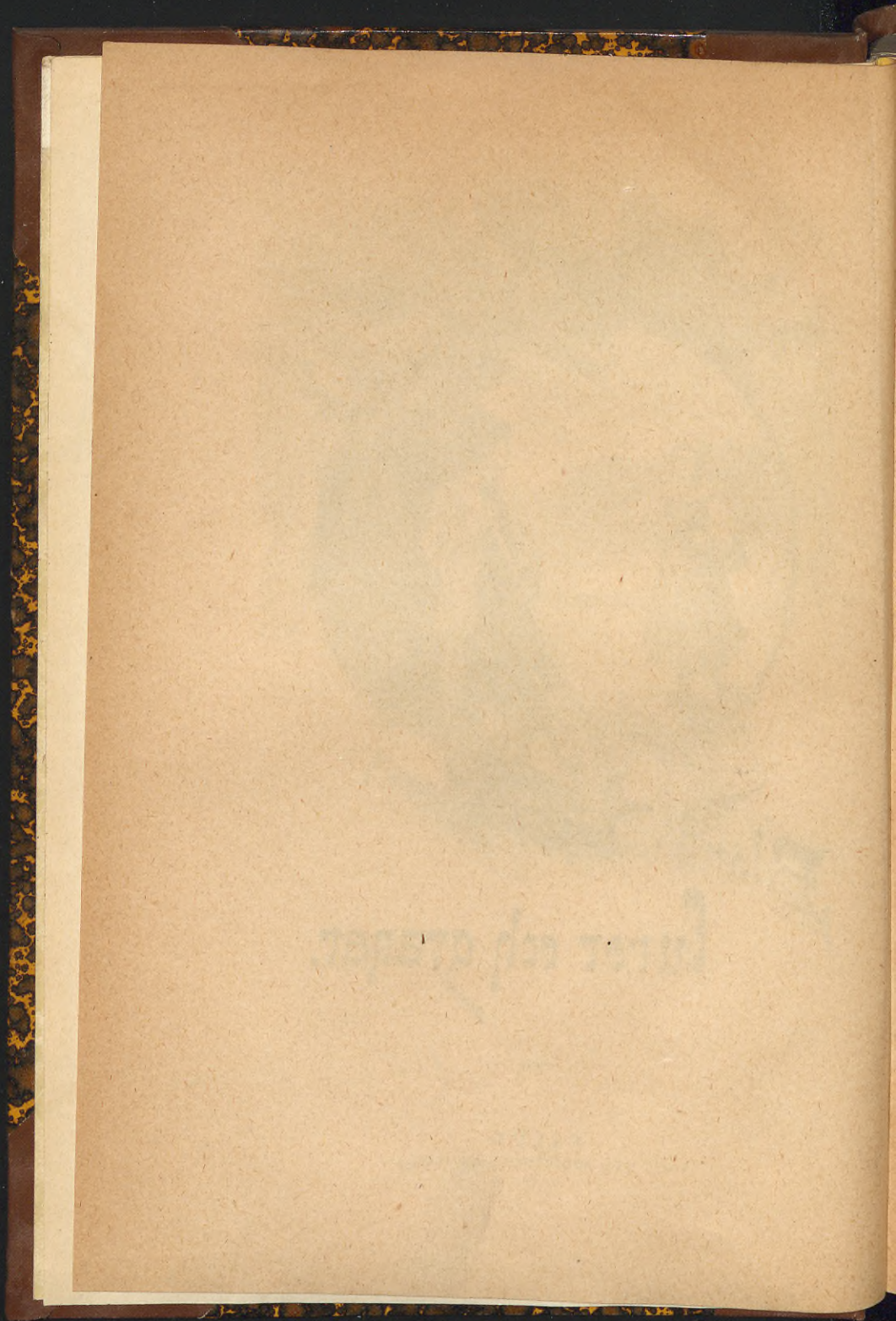

Bland
furer och granar.

*af
Lars Linnell*

FALUN
FALU NYA BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG
1888.

Till läsaren.

Då jag i allmänhetens händer lemnar dessa enkla och anspråkslösa teckningar ur lifvet och naturen, vill jag endast uttala den önskan, att någon tanke, som i dem uttryckes och som värmt mitt eget hjärta, äfven måtte finna vägen åtminstone till någon af mina läsare och läsarinor. Om så sker, ja, då har jag ju icke skrivit förgäfves.

Falun i Juni 1888.

Lars Lunell.

INNEHÅLL.

	Sid.
<i>Blomman på Löfsjöfallet</i>	1.
<i>Hanna, ett minne från Fryken</i>	22.
<i>Dalkullan</i>	50.
<i>Ett löfte vid Siljan</i>	67.
<i>Björnskytten, berättelse från Llyods tid</i>	89.
<i>Ett minne från Vermland</i>	97.
<i>Lilla Kalles stadsresa</i>	109.
<i>Grindpojken</i>	114.
<i>Den gamle landtvärnsmannens berättelse</i>	119.
<i>Höstsaga</i>	125.
<i>»Gubben i Kånabbladan». Saga från Dalarne</i>	131.
<i>Den fångne fågeln</i>	133.
<i>Ett reseminne</i>	135.
<i>Ett barndomsminne</i>	141.
<i>Fiskaren och Näcken</i>	147.
<i>Furan och Linnéan</i>	150.

Poesi.

<i>Dalpilen</i>	153.
<i>Flyktingens farväl</i>	156.
<i>Vallgossens visa</i>	158.
<i>Vid Mississippi</i>	160.
<i>Vår i Svithiod</i>	162.
<i>Lärarens bön</i>	163.
<i>Den gamle lärarens farväl</i>	165.
<i>Karins blommor</i>	167.
<i>Tärpilen på Sankt Helena</i>	168.
<i>Myosotis Palustris</i>	171.
<i>Blommans bön</i>	172.
<i>I höstens dag</i>	173.
<i>Drifvornas fånge</i>	174.
<i>Jesu stjerna</i>	175.

Blomman på Löfsjöfallet.

Sitt lugn den aldrig återfår,
Som med en trofast kärlek bryter;
Om tusen band han sedan knyter,
Skall sorgen följa i hans spår.

Lidner.

I de stora, ödsliga skogar, som utbreda sig mellan Vermland och Vesterdalarne, ligga finnarnes nybyggen kringströdda här och der bland bergen. Dessa nybyggen äro icke samlade i några egentliga byar, utan graonarne hafva på åtskilliga ställen tre à fyra mil till hvarandra, och mångenstädes får vandraren i dessa trakter hela dagen förgäfvets söka efter en människoboning. Detta gäller i synnerhet om den tid, då folket icke vistas vid sina sätrar. Här bor emellertid i de djupa skogarne ett idogt och arbetsamt slägte, från barndomen förtroget med försakelse och brist. Den bistra nöden träder ofta in i skogsfinnens låga hem, ty de kring nybyggena uppröjda täpporna äro icke stora, och mången gång kan en enda frostnatt förstöra finnens knappa skörd. Jagten är skogsfinnens käraste sysselsättning, och redan som vallgosse larfvar han omkring i skogen med sin fars lodbössa, dels för att öfva sig för kommande dagar och dels för att skydda bjorden, i fall skogens kung, den lurfvige björnen, skulle göra en påhelsning.

Jan på Tallåsen var en välbergad finne, och hans stuga, belägen på en vacker bergshöjd, var ganska prydlig för att vara ett finskt nybygge. Hans förmögenhet blef väl ock till betydlig del förstörad deraf, att de kringboende grannarne i bergen voro fattiga. Emellertid voro hans täppor icke obetydliga, och Jans boskaphjordar förökades med hvarje år.

Jan hade en enda son, som hette Nils. Det var en skogens son, stark och modig, frisk och glad, och ingen var svårare att taga kragtag med än Nils på Tallåsen. Han hade redan med sin faders lodbössa nedlagt tre björnar, och detta var en god lärospån. I finnskogen bedömes också ofta mannens värde efter det olika antal björnar och elgar, som han fält, och finnskogens unga tärnor tyckas dela samma åsigt; de tänka med skalden: »Det starka är det sköna värdt».

Våren var kommen. Milda vindar susade fram i skog och dal, bergens hjessor aflyfte sin ishjelm, och i fjerran blånade deras toppar så oändligt vackert. Sångarskarorna återvände till sin kära nord, till sin barndoms ljusa dalar, för att der åter sjunga sina hymner till skaparens lof. Jordens kalla barm uppvärmdes på nytt. De frigjorda bäckarne, den blå, vänliga himlen, de smältande drifvorna och hedens blyga sippor, allt, allt ropade med tusen munnar: »Nu är det vår!»

Så jublade äfven en skara ungdom, som den sista aftonen af april samlades på Tallåsen för att gemensamt bränna »Valborgsmessan». Redan flere dagar förut hade de unga flitigt fört tillsamman ris och torra trädstubbar på den närbelägna bergshöjden, ty nu gälde det att kunna visa det största bålet. Af vikt var ock att till festens firande utse de högsta bergspetsarne, så att eldarne komme att synas så långt som möjligt.

Den muntra skaran tågade nu, förande en tom tjärtunna, i triumf upp till bergshöjden, der de unga otåligt inväntade mörkrets inbrytande. Dagens lysande stjärna sjönk dock småningom ned bortom bergen, och nattens skuggor lägrade sig öfver skog och sjö. Nu tändes med fröjd och gamman det väldiga bålet, och tjärtunnan, fäst på en hög stång, brann synnerligen vackert. Snart flammade stora eldar på de närliggande bergen, och vallhornen klingade i den stilla värnatten. De enkla, de kära vallbornslåtarne vandrade åter, mångdubblade af ekot, genom skogen, ty nu var det vår, nu var det lif och fröjd äfven i finnskogens ödemarker. Med glädjerop helsade våra unga de flammande eldarne på bergen, ty de kände dem, som der voro församlade, och en hvar gladdes öfver, att man snart skulle få valla sina hjordar tillsammans.

Hvilken fröjdfull och patriarkalisk enkelhet hvilat icke öfver dessa enkla folkfester i den fria naturen! — Jag minnes ännu från min tidigaste barndom, huru glada vi voro, när valborgsmessaftonen var inne, och jag såg gamla män och qvinnor,

pröfvade i livfets strider, med fröjd och barnslig glädje deltaga i firandet af densamma. Ja, en och annan af de gamla gumorna blåste en vallhornslåt, hvilken blifvit gömd och bevarad i minnet från svunna dagar.

Det var en ren och oskrymtad glädje de kände, dessa enkla naturbarn; liksom Alpens son fröjdas, när han under våren åter får vandra upp till bergen med sin hjord, så fröjades äfven de öfver, att vinterns drifvor försvunno, och att det friska, det idylliska skogslifvet snart åter skulle börja.

Men vi återvända till våra unga kring den flammande valborgsmesselden på berget. Med lust och fröjd drogo gossarne och de äldre finnarne förstärkning på elden, under det de unga tärnorna läto sina vallhorn ljuda. Mörkret kring bergspetsen syntes för de kring elden församlade alldeles becksvart, men desto herrligare var ljuset af den stora valborgsmessbrasan, och eldarne på de fjerran belägna bergen lyste som facklor, kastade i ett kolsvart haf. Några skarpa skott ljödo nu till sist. De unga skyttarne ville dermed gifva tillkänna, att det var tid att tänka på hemfärden. Elden började slockna, men just som man var färdig att vandra utför den branta skogsstigen, ropade flere af ynglingarne, att de ville höra en vallhornslåt af Anna i Löfsjöfallet, innan återfärden företogs.

Den unga flickan ville icke gerna uppträda ensam och blåsa någon »låt», men hon gaf dock till sist vika, när äfven de äldre förenade sig i ungdomens böner. Tyst stod skaran och hörde de klingande tonerna, ty Anna kunde blåsa som ingen annan; det lag någonting i hennes toner, som de unga icke kunde förklara, men det visste de, att hennes »låtar» voro vackrare än de andras, och det påstods, att hon sjelf uppfann flere sådana. Än uttryckte dessa sorg och vemod, än glädje och fröjd; de skiftade i dur och moll liksom hennes själs innersta strängar.

Den unga flickan kallades vanligen »blomman på Löfsjöfallet», och skön var hon, den nittonåriga Anna. Hennes anlete bar liljans och rosens färg, och det djupblå ögat liknade den himmel, som hvälfver sig öfver hennes hembygds dalar och fjell; men hvad mera var: den unga tärnans själ var ren och varm. Hon var en ödemarkens blomma, men äfven ödemarkens blommor vattnas och näras af skaparen. Sant är, att vår Anna icke egde någon synnerlig bildning, men kristendomens sanningar, nedlagda i en varm och älskande själ, äro det bästa bildningsmedel, och kunskap i Herrans ord hade Anna inhämtat. Nog

var hon fattig, den sköna blomman på Löfsjöfallet, men likväl kände hon sig stundom rik. Det blomstrade i den nittonåriga, oförderfvade flickans inre en herrlig lustgård af frid och sällhet, och är det rikt inom oss, hvad betyda då den låga kojan och det knappa brödet?

Anna blåste sista låten för den lyssnande skaran. Valborgsmesselden svartnade mer och mer, och småningom skingrades den mörka natten kring de unga. Vänliga stjernor blickade ned i vårnatten, och vindarne, vårens milda vindar, susade kring den muntra skaran, som nu tågade utför skogsstigen, hvilken var ganska brant och svår att vandra på i mörkret; men man är icke van vid några bekväma stigar i finnskogen, och ingen klagade öfver vägen. Snart var skaran nere vid bergets fot, vallhornen klingade ännu här och der bland bergen, och stundom hördes ett och annat väldigt bösskott.

»Tack för din vackra vallhornslåt, Anna lill!» ropade Nils, som också befann sig i skaran. De unga voro nu framme vid en stor mosse, och öfver densamma ledde en stig, på hvilken flickan vandrade mot sitt låga hem.

Nils gick tyst bland kamraterna, han kunde icke rätt förklara sin sinnesstämning. En namnlös oro hade bemäktigat sig hans själ, och han ville likväl icke vara fri från denna oro. Med saknad såg han tillbaka på den täcka Anna, hvilken lik en elfva sväfvade fram på spången, som ledde öfver mossen. Han hade velat säga henne ännu ett tack för hennes sköna toner.

Ack, i den unge finnens själ hade den ljufvaste af alla känslor vaknat: kärleken, denna evighetsblomma, plantad på jorden, sköt der sin knopp. Huru skönt brunno icke nu stjernorna i det land, der den eviga kärleken bor, den kärlek, mot hvilken all jordisk kärlek endast är ett matt skimmer. Nils blickade dit upp till himlens facklor, och allt var så kärleksfullt och skönt i vårnatten. Det trotsiga modet svek ynglingen, och en stilla suck smög sig ur hans bröst, der han vandrade fram mellan furorna. Outsäglich längtan intog honom, och han kände, att den unga flickan, som sväfvade derborta på mossen, var honom oändligt kär, och Nils förundrade sig öfver, att han icke känt detta förr än nu.

När Nils var framme vid Tallåsen och skulle gå in i sitt hem, kastade han ännu en blick ditåt, der Löfsjöfallet var beläget. Der tindrade en stjerna öfver de höga, jättelika torr-furor, hvilka han visste stå intill Annas hem.

»Bringa min flicka en helsning, du vänliga stjärna, som tindrar derbortan», sade Nils och vinkade med handen åt Löfsjöfallet till.

* * *

Den följande dagen företog Nils i den tidiga morgonen en vandring till Löfsjöfallet, för att om möjligt träffa Anna utan att helsa på i hennes hem. Han var försedd med sin bepröfvade lodbössa; orrar och tjädrar slogo sitt kärleksspel i de ännu dunkla furuskogarne, men Nils hade nu föga lust att störa dem.

Tyst och försänt i ljufva drömmar vandrade han fram i nejden. Suart var han framme i skogen, som låg strax ofvanför Annas hem, och han kunde se, huru en rökpelare höjde sig från hennes stuga. Vår ungersven stod just i begrepp att gå ett stycke närmare stugan, då han fick höra en vacker sång ljuda. Han kunde icke misstaga sig; det var Anna, som sjöng. Med klappande hjerta stod Nils och hörde de klingande tonerna, hvilka så väl harmonierade med den frid och glädje, som låg utbredd öfver vårmorgonen. Anna sjöng:

»Den signade dag, den signade tid
Hvar morgon jag månne betänka,
Då nådenes sol, så herrlig och blid,
Rann upp för all världen att blänka,
Och herdarne hörde Guds englar i skyn,
Som sjöngo, att dagen var kommen.»

Nils gick fram till sångerskan och helsade ett hjertligt: god morgon. Anna såg något förundrad upp på Nils, men hon log dock så hjertans godt emot honom.

Den unga flickan var sysselsatt med att af en ung, fäld tall skära långa barkremsor, hvilka sedan skulle urlakas i vatten och beredas till de i dessa trakter förr så allmänna »barkskorporna». Ack, det var fattigt i Annas hem, och det lilla mjölförrådet måste uppblandas med bark; men hon sjöng ändock en psalm till sin skapares lof, och morgonen var för henne skön, ehuru hon insamlade förråd till barkbröd.

Hvad har icke en njutningslysten och flärdfull tid att lära af dessa nödens barn! Se på denna ödemarkens dotter, huru hon med hopp och förtröstan sjunger sin morgonpsalm, ehuru hunger och brist bo i hennes hem; hon tror, att Gud

sänder äfven den onda dagen, och liksom fågeln i morgonstunden prisar sin skapare, ehuru han icke har några samlade förråd, så prisar äfven hon den store Allfadren.

Nils kunde icke tillbakahålla en djup suck, när han såg Annas sysselsättning. Varmt fattade han hennes hand och frågade:

»Hur kan du, Anna, vara så glad, ehuru du, som jag ser, skall baka barkbröd?»

»Jo, ser du», svarade flickan, »jag har aldrig varit van vid något bättre, och jag vill vara tålig och nöjd, när ingen annan i vårt hem klagat. Det växer väl bättre skörd på våra täppor till sommaren, skola vi tro.»

Nils hade icke lidit någon brist och kunde därför icke så noga veta, hur det kändes; men oändligt gerna hade han dock velat ur fattigdom och brist hjälpa flickan, som nu stod framför honom.

Morgonsolen strålade nu högre öfver bergens toppar, och skogens sångare höjde sina toner. De unga tu satte sig ned på den fälda tallen, Nils höll Annas kädiga hand i sin, och trofast och forskande såg han in i hennes blå öga.

Har du, min läsare, sett den klara, djupa skogskällan, i hvilken ogrumlade vatten morgonsolen speglar sin bild? En sådan liknade Annas öga. En ogrumlad, en ren själ afspeglades der, hennes öga var lugut, frid och sällhet bodde i hjertat. Ynglingen blickade länge in i hennes ögon, och hans hjerta smälte helt och hållet för den värme, som strålade ifrån dem.

»Vet du, Anna», sade Nils, »sedan jag i går afton hörde din vackra vallhornslåt på berget, har jag icke kunnat glömma dig; jag har ständigt sett din bild, och nu gick jag hitåt för att möjligen få träffa dig. Jag känner, att endast med dig skall lifvet för mig blifva glad.»

Så allvarsam hade Anna aldrig sett den ystre skogsfinnen. Ett oroligt uttryck lägrade sig öfver hennes ansigte, liksom det lätta strömolnet på himmelen skymmer solens bild i källan. I den nittonåriga tärnans själ flögo många tankar, hvilka det icke var så lätt att reda, men det visste hon, att den hurtige Nils redan långt tillbaka gjort ett djupt intryck på hennes sinne, och att det var henne kärt att träffa honom.

Anna satt tyst en stund och såg på sina barkremsor. Slutligen lyfte hon upp sitt öga och såg på Nils så hjertinnerligt godt.

»Hvad menar du?» hviskade hon och fattade ynglingens hand.

»Jag menar, att jag tycker om dig och vill med dig vandra genom lifvet», svarade Nils.

»Skulle du, Nils, vilja hafva den fattiga Anna på Löfsjöfallet?» frågade flickan och kastade en sorgsen, talande blick på barkförrådet vid sina fötter.

»Ja», tyckte Nils, »den fattiga Anna är rik nog, och gerna ville jag, att du en gång skulle befrias från att samla in bark till bröd».

Frågande blickade Nils in i Annas öga. Ack, der stod svaret på hans fråga, och rörd till glädjetårar slöt han flickan i sin famn. Deras läppar möttes till en varm, en innerligg kyss; deras hjertan hade funnit hvarandra.

* * *

Midsommardagen var inne. Häggarne*) uppe i Löfsjöfallet prunkade i sin snöhvita skrud, bäckarne sorlade melodiskt i bergens dalar, och foglarne sjöngo i de skuggiga lundarne vid deras stränder. Öfver finnskogens tysta nejder strålade solen så varm och blid, och tusen sinom tusen blommor, hvilka ingen vandrare plockade, stodo undangömda i de stora skogarne; men glömda och osedda, doftade de likväl och vände sina kalkar efter solen.

Den långa sommardagen ändades slutligen. Solen dalade bortom de höga bergen, och en ljuflig svalka sänkte sig öfver jorden. Vid Tallåsen var det fröjd och gamman, ty här kring en med blommor och lingonris kransad stång samlades traktens ungdom för att taga en »svängom» och gemensamt fröjdas af den sköna sommarqvällen.

Spelmannen, en högre och gråhårig soldat, satt redan och knäppte på fiolen. Nu lät han plötsligen den muntra »jösshäringen» klinga, och omöjligt var det att längre stå stilla. Spelmannen sjelf stampade med ena foten, så att dammet yrde kring honom, och de hurtiga finnarne svängde sina tärnor, som om de haft sagans luftiga elfvor i sina armar. De gamle sutto i gräset kring gårdsplanen, följande med sina blickar den glada ungdomen, och månet minne från svunna soliga dagar vaknade dervid hos dem.

*) Att häggarne stodo i blomning vid midsommartiden kan förefalla den i södra och mellersta Sverige bosatte underligt; men i dessa nordliga trakter, belägna ej synnerligen långt från Dalfjellet, är detta icke ovanligt.

Nils förde glad och leende sin Anna, och aldrig hade han känt sig lyckligare än nu. Den sköna blomman från Löfsjöfallet var ju hans egen brud, och hon själf kände sig glad och säll. Liksom blomman stödjer sig vid trädets stam, så slöt äfven hon sig till den ståtliga ynglingen. Deras kärlek hade blifvit allt mera varm och stark. Liksom blommans knopp, värmd af solens strålar, utvecklar sig och snart prunkar i de skönaste färger och blad, så hade äfven kärlekens blomma hos våra unga tu växt och skjutit nya blad.

Den milda, ljusa sommarnatten hade redan en god stund svalkat jorden. En skön purpur i öster visade, att solen snart skulle höja sig öfver skogen. De unga slutade nu dansen vid Tallåsen.

»Hör du, min Anna», hviskade Nils, »der borta vid granarne sitter din gamle far. Låt oss nu gå fram till honom och bedja om hans välsignelse. Jag har icke talt vid honom om vår kärlek ännu.»

Rodnande lade Anna sin hand i ynglingens, och de gingo nu fram till den gamle Mats. Så hette Annas far. År och mödor, fattigdom och brist hade böjt den härdade finnens gestalt, och grånad var hans hjessa. Lutad satt han vid en af granarne på sidan om gården, och undrande såg han upp, när Nils och Anna hand i hand trädde fram.

Varmt och hurtigt fattade Nils gubbens hand och framstälde så sin begäran:

»Din Anna är mig kär se'n barndomens da'r, och jag kommer nu, fader Mats, med den bönen att få ega henne.»

Ett vemodigt, nästan strängt uttryck lägrade sig vid dessa ord öfver den fattige finnens anlete. Hans forskande öga såg stadigt på Nils, under det han svarade:

»Lika barn leka bäst. Min Anna är fattig som den arma ljungheden här, och du är förmögen. Tror du, när ungdomens vår en gång är förliden, att du aldrig skall påminna henne derom, att hon ingenting fört med sig i boet?»

»Aldrig», genmälte Nils med fast röst.

»Lägg handen på ditt hjerta, yngling, och lofva mig det», fortsatte den gamle, och hans röst och blick trängde till hjertat.

»Jag lofvar det, och skogen, himlen och heden vare mina vittnen», sade Nils.

»Gud, den evige Fadren, vare då med eder mina barn», yttrade den gamle Mats och slöt de unga två i sin famn.

»Lifvets vår och dess leende sommar fly en gång», återtog den gamle, »och känslan är då icke mera så varm, men kommen ihåg, att kärleken icke bör fly. Sen, mina barn, de leende ängarne der, sen huru blommorna prunka der; men hösten kommer och sköflar dem. Så, ack! så går det mången gång i människans lif. Hjertat plundras på den lustgård, som der blommar i lifvets vår, och fattigdomens hårda lott kan träffa äfven den, som nu eger mycket. Då blir det bittert och mörkt omkring oss, och då pröfvas kärleken. Men liksom tallen derborta på klippan allt mer och mer rotfäster sig, ju längre hon brottas med stormen, så befästes ock kärleken, när den sköna blomman vattnas af sorgens och tårarnes natt. Min koja är fattig, men en skatt har jag dock, som förljufvar den, och det är min dotter, hvilken nu står vid din sida. Och du, min Anna, jag vet, att man kallar dig »blomman på Löfsjöfallet», men blomman vissnar, när dess höst stundar, och hennes hvita blad kunna lätt fläckas. Men dygden och hjertats tro, de vissna ej, om vi vårda dem. Vårda dem därför till ålderns sena dar, och nu vare himlens Gud med eder!»*)

Strida tårar rullade utför den gamles väderbitna kinder, hans färade anlete lyste af hänförelse, och den stojande skaran, som grupperat sig kring gubben, stod tyst och allvarsam. Kärleken till den täcka dottern hade gjort den ärlige finnen vältalig, och hans ord rörde alla.

Solen höjde sig nu öfver skogens toppar, och de unga vandrade hvar och en till sitt hem bland bergen.

* * *

Tysta och dystra lågo finnskogens obygdar. Nordens kalla vinter hade bredt sina drifvor öfver berg och dal, och endast ett och annat skidspår bland bergen visade, att någon samfärdsel nu egde rum mellan nybyggarne. Det lilla sädesförrådet var inbergadt, men för mången räckte det icke långt, och husfadren samt de mera försigkomna ynglingarne ströfvade på sina skidor omkring i skogen för att söka fälla ett välbehöfligt villebråd.

*) Dessa ord, lagda i den obildade finnens mun, torde vara nog högstända; men säkert är, att intrycket af dem blir bättre, än om man skulle med ens, då språket förut är poetiskt, nedsjunka i det platta.

Till åtskilliga andra direkta anföranden vill förf. äfven bifoga denna anmärkning.

Det var en bister vinterkväll strax efter julen. I Annas låga koja sprakade en munter brasa, vid hvilken hennes gamle far slöjdade skedar och skålar, som sedan skulle försäljas antingen i Vesterdalarne eller hos de närmast boende vermländingarne. Liten och arm var den koja, Mats egde, men nu, belyst af den väldiga torrvedsbrasan, syntes den dock ljus och glad. Vid sin sida hade gamle Mats tvänne söner, hvilka sysslade med samma arbete som han. Verktygen sköttes ganska flitigt och hvilade endast, när luggen ströks ur den svettiga pannad. Längre in i stugan satt Anna och arbetade på sin stickstrumpa.

Fadren omtalade en och annan jagthistoria, huru han mången gång varit nära att falla för Nalles raseri o. s. v. Der taltes äfven i qvällen om skogens jättar och troll. Mats berättade bland annat:

»I sätrarne vid Bruskogen skulle en ung flicka från Äppelbo fira sitt bröllop, men qvällen före brölloppet kommo trollen in i hennes stuga, der hon var ensam. De klädde henne i en lysande skrud och satte en guldkrona på hennes hufvud, hvar efter de dukade upp en präktig måltid. Ehuru flickan var ytterst förskräckt, måste hon sätta sig till bords, men maten smakade ingenting och mättade ej heller. Efter måltiden började trollen sin dans, och i den måste bruden deltaga. När solen började höja sig öfver bergen, blefvo trollen oroliga, och de fattade flickan för att föra henne med sig. Då kom i sista stund hennes fästman och högg sin knif i vägen ofvanför dörren, och då måste trollen fly upp genom skorstenen, ty de kunna ej gå under stål. Bruden kunde de icke få med sig, hvarför de skyndsamt slet o af henne de lysande kläderna. Kronan blef dock kvar på hennes hufvud, och den förvaras än i dag; men när en brud begagnar den, bär hon alltid stål på sig.»

Tälgknifvarne hade hvilat under berättandet af denna saga.

Knarrande steg hördes utanför dörren, ett par skidor uppställdes der, och Nils från Tallåsen inträdde. Han var öfverhöjd med snö och rimfrost, men han helsade hurtigt sitt »go qväll». Sedan Nils fått ruska af sig snön, tog han plats vid brasan på den så kallade »huggstabben». Anna helsade honom gladt och hjertligt, men sedan hon en stund betraktat ynglingen, frågade hon:

»Hvad har du på hjertat i qväll, Nils?»

Nu torkade fadren med afvighanden svetten ur pannan och såg upp.

»Nu är det så», började Nils, »att jag tänker ut i världen och lära något. Här i finnskogen blir det ingenting af en, men nu har far så beslutat, att jag skulle resa bort på bergsskolan och det redan i morgon.»

»Ja så», yttrade den gamle långsamt, och hans färade panna blef ännu mera allvarsam än förut. Annas hjerta slog oroligt.

»Jag måste skynda hit och säga mitt farväl, gamle far», sade Nils och fattade gubbens hand.

»Jag har intet öfver dig att besluta», yttrade Mats, »men ett beder jag dig: haf Gud för ögonen, och blir du en herreman, så förakta aldrig dina fattiga bröder i finnskogens ödemarker. Kom äfven ihåg ditt löfte på midsommardagen; kom ihåg, att icke endast skogen, himlen och heden voro dina vittnen, utan äfven Fadren ofvan stjernorna. Min tid är snart slut, men ännu i grafven skulle jag sörja, om Anna blefve sviken.»

»Följ ett stycke», bad Nils, i det han vände sig till Anna.

»Det var ett hastigt beslut, det der», mumlade fadren, när de unga tu hade lemnat stugan.

Vid hvarandras sida tågade Nils och Anna fram på sina skidor, ty äfven Anna liksom mängen af finnskogens hurtiga flickor var öfvad att färdas på skidor.

Hand i hand gled de älskande två fram, men ingen tycktes vilja bryta tystnaden. Afskedets stund gjorde dem bägge beklända.

»Så skall du då resa bort från finnskogen», inföll Anna vemodigt.

»Ja, skall jag så», svarade ynglingen, »men sörj icke derför, Anna. Min blomma från Löfsjöfallet glömmmer jag icke, och när jag genomgått skolan, bygga och bo vi tillsammans som tvåanne turturdufvor.»

»Men du blir en herreman då, Nils, och se'n är väl finnskogens blomma för simpel kanske», återtog Anna, och hennes klara öga såg i stjernljuset forskande på Nils.

»Nej, ser du», försäkrade Nils med värma, »skogens undangömda blomma doftar lika skönt som hennes systrar i palatset, och du är mig kär, ehuru du är en finnskogens dotter. Men här i dessa skogar trifves jag icke längre, jag vill ut och pröfva världen något.»

Ett manligt allvar och en fast beslutsamhet stod att läsa på den högreste ynglingens panna. Det var något, som påminde om den unge örnen, hvilken längtar ut från sitt bo.

»Lycka och frid följ dig då, Nils. Glöm icke din vän här i skogen; det blir tomt efter dig. Låt se, åt hvilket håll är det, du skall resa?»

Anna såg vid dessa ord frågande omkring på de höga bergen.

»Se der bortom berget, der den klara stjernan tindrar, dit går min väg.»

Nils pekade med skidstafven åt det håll, han skulle resa.

»Tack för den underrättelsen! När vinterqvällen kommer, då sänder jag dig en helsning med denna stjerna, och hon blickar då emot dig och hviskar: »Förgät ej din Anna i finn-skogen!»

Nils och Anna voro nu komna till den snötäckta höjden ofvanför Tallåsen. Vinterqvällen var herrlig, ehuru kall. I norr färgade röda norrsken den djupblå natthimlen, och Karlavagnen körde fram i ett haf af lågor. Från det präktiga tempelhalvvet tindrade tusende sjernor så blida och vänliga, som om de velat tända hopp och fröjd hos hvarje lidande vandringsman på jorden.

Tysta och betagna af det herrliga skådespelet stannade de unga och sågo sig omkring. Vinterluften och den hastiga rörelsen hade penslat deras anleten med rosens färg. De satte sig ned på ett kullfallet träd.

»När kommer du åter till din hembygds dalar?» frågade Anna.

»Jag vet icke det», svarade Nils, »men du skall nog få höra af mig. Helst ville jag återkomma först då, när min kurs är afslutad, men när dalarne prydas med blommor igen, blir väl tanken på min blomma här i skogen mig öfvermäktig.»

Nils slöt vid dessa ord den unga tärnan trofast i sin famn.

»Men», sade Nils, i det han åter fattade skidstafven, »vi böra ej stanna här. Hör, hur det smäller i furorna omkring oss! Låt oss skiljas och tag här den hos oss vanliga fästegåfvan!»

Nils räckte Anna en stor och prydlig psalmbok. Med gyllene bokstäfver voro på dess permar följande ord anbragta :

»Bok med hjertat jag dig gifver
och din vän i döden blifver.»

Under tvänne brinnande hjertan lästes denna vers:

»Gud signe dig, min vän,
Som denna bok mig gaf.
Jag skall ock läsa den,
Till dess jag läggs i graf.»

Lyst af norrskenets lågor läste Anna de enkla verserna, och hennes blickar strålade af fröjd och tacksamhet.

»Farväl då, Nils!» yttrade Anna till sist. Tårar runno dervid utför de skära kinderna, och fröso snart till isperlor i den kalla vinterqvällen.

Skidorna fastgjordes åter, och i samma spår ilade Anna tillbaka mot sitt hem. Boken, den betydelsefulla boken, hvilade vid hennes hjerta, och varmt bad hon, i det hennes blickar sågo tillbaka efter Nils:

»Gud signe dig, min vän!»

* * *

Några år voro förflutna. Sommaren prydde åter häggarne i Löfsjöfallet med blommor, och här och der bland finnskogens berg klingade vallhornens toner. Det var åter lif och fröjd i ödemarken, och äfven nu på midsommardagen samlades ungdomen vid Tallåsen. Sommarqvällen var skön, och när solen gått ned, skulle dansen börja.

Mild och leende sjönk solen ned bortom furornas toppar, men den unga skaran stod ännu stilla. Man väntade i qväll en kär gäst på Tallåsen, och först när han kom, skulle dansen börja. Den, som de unga väntade, var ingen annan än Nils.

»Jag tycker mig se, huru fin och ståtlig Nils nu ska vara», utbrast en af de unga flickorna i skaran.

»Nu», genmälte en annan, »håller han sig väl för god att dansa med någon af oss. Nå, men det var sant, der står ju Anna, och hon, hans käreasta, skall väl vara god nog.»

»Visst är Anna på Löfsjöfallet vacker som en dag», förklarade en annan af flickorna, »men så mycket har jag då hört, så inte tar väl Nils henne nu, sedan han blifvit »ingvalör», eller hvad de kalla det.»

Skadeglädje afmålades på flickans anlete, när hon yttrade dessa ord, och med afsigt talade hon så högt, att Anna, som stod ett stycke derifrån, skulle höra orden.

Annas anlete öfverdrogs med drifvans färg, när hon hörde flickans ord. Ack, hon hade anat, hon hade fruktat, att det

var så, som flickan sade; men så länge det ännu fans en smula hopp kvar, ville hon icke tro ryktet. Nils hade i början skrivit till henne, och allt var godt och väl; men breffen hade blifvit färre och kyligare, och likt blomman, hvilken känner de ännu svaga nordanvindarne, kände äfven Anna, att Nils icke älskade henne nu som förr. Sorgen, den djupa, hemliga sorgen, bodde i hennes inre, men, som sagdt, ännu hoppades hon, och nu, när Nils efter några års bortovaro återvände hem, skulle hon väl få svar på hjertats ömma frågor.

»Han kommer», ropades i korus, och snart stod Nils jämte en annan ung herre på gården. Fiunskogens son hade blifvit mycket förändrad. Den högresta gestalten bar en fin herredrägt; hans vårdade mustascher och stolta hållning gjorde, att äfven de bland ungdomen, som varit mest tillsammans med honom, drogo sig försagda tillbaka.

Anna hade velat skynda fram och sluta den älskade ynglingen i sin famn, men hon vågade icke. »Han älskar mig kanske icke mera, och han är nu en fin herre, men jag är en fattig och obildad flicka», hviskade hon. Visst stod der fram för hennes minne en norrskensnatt, då han trofast slöt henne i sin famn och förklarade, att han aldrig skulle glömma fiunskogens blomma; men han var en olärd finne den tiden och nu — — — ack, hennes förstånd sade henne: »Nu passar jag icke för honom», men vid denna tanke drog sig hennes hjerta tillsammans at smärta.

Sedan Nils helsat sina föräldrar, kom han åter ut på gården, och nu började dansen. Nils och hans kamrat stodo med blossande cigarrer och sågo på, under det de talade om folklifvet, »huru som det, ehuru oftast något rätt, dock var ganska roligt att betrakta.»

För endast några år tillbaka hade Nils icke tyckt, att det var något »rätt» i ungdomens dans på Tallåsen. Nu blickade han med ett förnämt leende på de dansande paren. Han hade gjort stora framsteg i skolan, den hurtige finnen, men han hade tyvärr blifvit högmodig; han hade glömt gamle Mats' varning: »Förakta aldrig dina fattiga bröder i fiunskogen!»

Omgifna af sommarnattens lätta skuggor sväfvade de unga kring den smyckade stängen, och fiolens toner öfverröstade fåglarne, som sjöngo från träden. Anna deltog icke i dansen. Tyst och sluten satt hon vid granen, der Nils och hon en sådan sommarnatt stodo framför hennes far. Hon såg tillbaka

på detta ljufva minne; hon fruktade den närvarande stundens verklighet och älskade därför att fördjupa sig i de flydda dagarnes sälla minnen.

Nils, som vandrade omkring med sin kamrat, fick slutligen se Anna. Han skyudade fram och helsade henne.

Anna var nu skönare än förr, ehuru något blek. Det var blomman i sin fulla fågring, som nu stod framför Nils, och han såg äfven detta. Främlingen kände sig äfven tilltalad af Annas skönhet. Förtroligt lade han sin hand på hennes axel, i det han, blickande på Nils, sade:

»Det tyckes växa vackra blommor i dina skogar, Nils.»

»Men så skall hon också blifva hustru åt Nils», utbrast tvärsäkert en af finnarne, som närmat sig.

Främlingen fäste på Nils en skarp och forskande blick. En mörk rodnad färgade den sistnämndes anlete; han förde hastigt främlingen ifrån Anna och hviskade något i hans öra. Icke kunde Anna veta, hvad Nils sade, men han undvek henne, och hennes spanande öga såg tydligt, hurusom Nils fruktade, att hans kamrat skulle tro, att han gjort sitt val bland finnskogens flickor.

Så småningom hade Nils under vistandet vid skolan glömt blomman på Löfsjöfallet, och han hade nyligen i en rik och ansedd familj utsett sin brud och äfven fått hennes ja. Orsaken, hvarför Nils sökte för kamraten dölja sitt forna förhållande till Anna, var just den, att främlingen var en broder till hans brud.

Den korta sommarnatten nalkades sitt slut, men Anna stod ännu tyst och sorgsen qvar vid granen. Ack, hon var glömd! Ryktet hade talat sanning. Lekarne och dansen på Tallåsen afstannade, och morgonsolen smekte Annas tårade kinder, när hon genom den doftande skogen vandrade mot sitt hem. Visst var nu världen mörk och tung, visst klappade hjertat af saknad och smärta; men den susande skogen, de doftande blommorna och foglarne, som sjöngo melodiskt i trädens toppar, skingrade något hennes sorg, och gjorde, att hon snart ej kände sig så ensam som förut. Och deruppe bodde den bästa af alla vänner, den evige Fadren, och han hade ej brutit sin tro, han hade ej glömt finnskogens blomma. När Anna kom upp på Löfsjöfallet, der de snöhvita häggarne doftade omkring henne, sjöng hon:

»O Herre! dig jag vill åkalla,
 När aftonstjernen framgår skön;
 När morgondagens perlor falla,
 Till dig jag höja skall min bön,
 Och aldrig glömma dina bud,
 O, Fader, Skapare och Gud!»

* * *

Nils och hans kamrat stannade kvar i finnskogen till hösten, roande sig med jakt och fiske i de stora skogarne och deras täcka insjöar.

Qvällen före afresan vandrade Nils ensam omkring i skogen ofvanför Löfsjöfallet. Sommaren var slut, fåglarne hade flyttat till solens länder, här och der stod en blomma med brunten stängel, och några snöflingor föllo redan ned från den kulna himlen.

Gnolande på en munter sång gick Nils fram på skogstigen, då plötsligt några vemodiga toner nådde hans öra. Han stannade och lyssnade. Ack, han igenkände rösten, den förr så älskade stämman, och med återhållen andedrägt lyssnade han. Anna sjöng:

»Fall, lätta snöflock, fall,
 Och bädda grafven kall!
 Det bröst, som sjudit här,
 Det längtar svalkas der.»

Samvetet anklagade Nils. Han kunde icke längre höra den klagande sången, hvarför han skyndade sin väg och sökte förjaga det obehagliga intrycket af Annas toner. Men han stannade åter, och efter en stunds öfverläggning gick han fram till henne.

Anna, den fattiga, glömda Anna, sysslade med att göra qvastar, hvilka hon sedan skulle försälja nere i bygden. Naturen omkring henne stod nu så kulen och dyster; ingen fågel, ingen blomma fröjdade henne nu, och detta bidrog till att göra flickan nedslagen. Med en sorgsen blick såg hon upp på Nils, när han trädde fram.

»Det var bra, att jag träffar dig och får säga farväl, innan jag reser», sade Nils.

»Ja så, du reser», svarade Anna och sökte se lugn ut, ehuru det stormade inom henne.

»I morgon, lilla Anna, lemnar jag finnskogen. Men hvarför sjunger du så sorgset?»

Nils tog Annas hand i sin, när han frågade så.

»Frågar du det? Hvarför lutar blomman derborta sina vissnade blad till jorden, hvarför lägger hon sitt bufvud ned på tufvan? Jo, ser du, Nils, hennes vänner, den varma solen och den ljumma sommarfågten, hafva öfvergifvit henne. Hon älskade solen, hon lefde så glad, så lycklig; men hösten kom med sin kalla vind, och nu längtar hon efter hvila i jorden. Se'n drömmer hon under det hvita täcket om den tid, då vårens sol åter skall uppväcka henne.»

Anna pekade vid dessa ord bort till en blomma, som, vissnad och bruten, stod qvar på en tufva. Nils såg tankfull på den lilla blomman. Han visste väl, hvilken blomma Anna mente, och han kände sig rörd.

»Jag håller ännu af dig», återtog Nils, »men hvarken du eller jag skulle blifva lyckliga under de omständigheter, i hvilka jag snart kommer. Du är en intagande flicka, men fattig och obildad, och jag har utsett mig en brud, som passar för mig, hvarjämte hennes förmögenhet skall blifva välkommen och behöflig. Men din sång har gjort ett sådant intryck på mig, att du måste lofva mig att ej sörja så, annars får jag ingen ro.»

»Icke vill jag göra dig olycklig, Nils. Lef glad och säll och oroa dig icke med tanken på finnskogens dotter», bad Anna, under det varma tårar runno ned på risqvistarne vid hennes fötter. Hon kände sig så fattig och arm; naturen, vissnad och klädd i höstens drägt, gladde henne nu icke; men likväl såg hon upp och log mellan tårarne vid den tanken, att Nils skulle blifva lycklig och säll med sin nya brud. Hon kunde för hans lycka försaka att ega honom, tyckte hon, men sorgen kunde hon icke förjaga.

»Skogen, himlen och heden vare dina anklagare, och Fadren deruppe påminne dig alltid din brutna ed», ropade plötsligt en vild och dock sorgsen röst bakom Nils.

Ynglingen såg sig om. Der stod den gamle, fattige Mats. Hans färade panna var ett åskmoln, och ögonen slungade blixtar. Den älskade dottern var sviken; den gamle hade från sin plats bakom träden hört af samtalet, hvarför Nils förskjutit sin forna brud.

»Skogen, himlen och heden vare dina anklagare!» yttrade fadren åter med dof röst och utsträckte sina händer öfver Nils. Derefter fattade den gamle sin dotter och ilade med henne in i skogen.

Likt en fridens engel vinkade hon tillbaka mot Nils; i hennes blick låg en välsignelse, och från hennes läppar hörde ynglingen än en gång dessa ord:

»Gud signe dig, min vän!»

* * *

Åter hade trenne år flyktat. Vinterns drifvor flydde för vårens sol, och sjöarne hade kastat af sitt istäcke. Tjädarne slogo sitt kärleksspel i de klara vårmorgnarne, och orren bullrade sin muntra visa.

På en af de vägar, som från Vermland leder upp till finnskogen, vandrade en högre man. Hans dräkt, ehuru sliten, vittnade derom, att vandraren sett bättre dagar, men hans ansigte talade om utståndna mödor, qual och strider. Oroligt skyndade han framåt, som om marken bränt under hans fötter, och, kommen upp på ett högt berg, från hvilket han såg hembygden i fjerran, satte han handen för pannan och gret. Han tänkte denna stund, hvad sångaren säger:

»Kanske för sent står de älskades son
Vid grafvarnes marmor och gråter.»

Den orolige vandraren var Nils. Sedan han den kulna höstqvällen tagit farväl af Anna, reste han, ehuru den gamle fadrens förbannelse och dottrens tårar stundom gjorde honom orolig. Hans kurs afslutades emellertid, och han skulle nu på våren emottaga en befattning som bruksinspektör, då hans fästmö plötsligen skickade hans ring tillbaka. Hon insåg slutligen, att Nils icke älskade henne utan hennes förmögenhet, och enligt sina föräldrars råd bröt hon sin förbindelse med den unge mannen. Vid denna motgång förlorade Nils modet; hans vänner och kamrater, som sårats af hans högmod, skrattade åt hans nederlag, och när härtill den jobsposten, att en med bruksägaren beslätad person fått inspektorsplatsen, anlände, reste Nils till utlandet för att der söka lyckan och, som han trodde, aldrig komma åter till fäderneslandet.

Men lyckans stjärna tindrade endast på afstånd, och Nils fann aldrig den samma. Motgångarne följde honom, och nu, i försakelsens och nödens timmar, greps han af en brinnande hemlängtan. Italiens himmel var schön, men schönare föreföll honom nu den stjernepell, som hvälfver sig öfver norden; han kunde icke förglömma sin hembygd med dess dånande forsar

och dess furors högtidliga sus. Och för hans själs öga framstod nu skönare än någonsin den förskjutna blomman på Löfsjöfallet. Hennes klara, vänliga blickar lyste som oftast emot honom, hvart han reste; men det tindrade tvenne tårar i hennes ögon, tyckte han. I sina drömmar såg han henne som en vissnad blomma, och slutligen beslöt han att, ehuru arm och förödmjukad, uppsöka sitt fädernesland och sin forna brud. Så kom han åter till Sverige, och nu såg han från den plats, der han stod, de blåuande bergen i finnskogen.

Nils påskyndade sina steg, och när dagen började lida mot sitt slut, stod han vid Tallåsen; men han stannade icke der, utan skyndade till Löfsjöfallet. En aning sade honom, att han skulle hasta dit, och han följde den manande rösten.

Värens sångare sjöngo i trädens toppar liksom förr, de kära lekplatserna bland dalarne voro kvar, hvarje sten, hvarje träd hade något minne att omtala. Allt var kvar, allt i hemmets dal var sig likt, och Nils utropade med Frithiof:

»Allt är som förr, blott jag är annorlunda.»

Nu stod han vid den låga kojans, den älskade Annas hem. Skulle han våga att träda in? Skulle han icke mötas af den underrättelsen, att den åter så kära Anna var död? Han stannade och lyssnade, han hörde gamla Mats med bruten röst läsa:

»Snart till den strand, der böljor sig ej häfva,

Lik arkens trötta dufva, skall du sväfva;

Till Herdens famn, lik rädda lammet ila

Och der få hvila.»

»Ja, nu, gamle far, landar jag snart på den strand, der inga böljor storma. Det stundar till qvällen», hviskade en matt stämma.

Nils störtade in. Ack, der inne låg den vissnade blomman från Löfsjöfallet. Liksom skogens blomma lutade sig mot tufvan, när höstens dag kom, så lutade äfven Anna trött sitt hufvud mot dödens läger.

Länge kämpade hon emot sorgen, hon försökte lugna sitt oroliga hjerta; men hon lyckades icke förjaga bilden af den älskade ynglingen, och hans motgångar och afresa från fädernesjorden smärtade henne äfven. En frätande bröstsjukdom lade henne ned på sjukbädden, och nu var hennes afton kommen; nu var han kommen, den dag, på hvilken hon syftade, när hon bad Nils betrakta den vissnade blomman i skogen. Den stund var nu för henne inne, om hvilken skalden sjunger:

»Då dagen svalkas och skuggan breder
Kring edra dalar och berg sitt flor,
Så kommer Han och förlossar eder,
Hvars makt är såsom Hans kärlek stor.»

Ett soligt leende upplyste Annas tårda anlete, när Nils trädde in, och den gamle torkade bort tårarne och såg upp.

Nils föll på knä vid den tarfliga bädden och fattade Annas kalla hand, i det han stammade: »Förlåt, förlåt!»

»Jag förlåter allt», hviskade hon, »och nu, far, skynda dig, innan jag dör, och återtag din förbannelse. Nils har lidit han ock, ser jag.»

Bedjande såg hon bort till fadren, i hvilken öga blixtar åter ljungade mellan tårarne, men för den döendes blickar smälte den gamles hjerta. Han lade sin darrande hand på den ångerfulle mannens hufvud och sade:

»Glöm de hårda ord, en olycklig fader uttalade, och Gud välsigne dig!»

Glad och leende slog Anna sina armar kring Nils. Det var en fridens, en försoningens fest, som firades i den låga kojans, under det dödens engel redan flägtade der inne.

»Låt mig ännu en gång se ut öfver hemmets nejder», bad Anna, och Nils öppnade dörren.

Aftonsolen sjönk ned bortom bergen, och hennes matta strålar stannade på den döendes bleka anlete. Sjön, som låg der nere, krusades af gyllene vågor, vallbornen klingade borta i skogen, och de kända tonerna nådde Anna. Milda vestavindar smekte dödens brud, och trasten, som sjöng om solnedgången, skickade Anna ännu några melodiska toner.

»Solen sjunker», sade Anna, »men solen, den eviga solen, går upp för mig. Farväl du sjö, du dal, du skog, och du fogel, som sjunger, haf tack för hvarje gång du gladt den fattiga Anna! Och du, Nils, farväl! Sörj mig ej, men låt mig hoppas att en gång få helsa dig välkommen till det hem, der inga band slitas.»

Annas anlete syntes liksom förklaradt i denna stund. Likt barnet, som lägger sig att sofva, sjönk hennes hufvud tillbaka på bädden. Hon tog psalmboken, som Nils en gång gaf henne, och när tungan ej mer kunde tala, pekade hon på de orden: »Gud signe dig, min vän.» Anden, den varma, kärleksfulla anden, sväfvade bort från finnskogens koja till det stjerniga land, der alla tårar äro torkade. En matt stråle från den nedgående solen smekte ännu den dödas anlete.

Nils stod med tårlösa ögon. Han kunde icke gråta, hans sorg var för stor; men hans hjerta gret, och de tårarne äro bittrast. Han kysste den hädangångna engels stoftthydda och skyndade bort. Från den djupblå vårhimlen lyste så mängen fackla i Allfadrens hus, men ehuru Nils stundom tyckte, att de vinkade en fridshelsing till honom från Anna, blef det icke lugnt inom honom.

* * *

Mängden vinter hade snöat, mängden vår klädt jorden med blommor och grönt.

Midsommardagen med sol och fogelsång var kommen, men nu hördes under den följande ljufva natten inga glada lekar på Tallåsen. Det var ensligt och dystert der, men likväl icke öde; ty här bodde gamle Nils på sin faders gård. Man visste icke så noga, hur den dystre »spektorn», som han af finnarne kallades, hade det, ty han drog sig undan i ensamheten; men en och annan hade i nattens timmar mött den dystre mannen i djupa skogen, der han utan rast och ro tågade fram. Skogen, himlen och heden talade, hvart han gick, om det brutna löftet till Anna, och hennes bild följde honom ständigt. Hon anklagade honom icke, nej, Nils tyckte, tvärtom, att hon ifrån stjernepellen vinkade honom till sig och ännu hviskade ett: »Gud signe»; men han anklagade sig sjelf, och så gick år efter år.

I den tidiga morgonstunden kom en af traktens finnar gående förbi Tallåsen. På en grönmålad bänk under granen, der Nils och Anna en gång stodo framför gamle Mats, och der nu en fogel sjöng sin morgonpsalm, satt den gråhåriga »spektorn» lutad öfver en psalmbok. Finnen lyftade mössan och helsade, men den gamle på bänken tycktes sofva, hvarför vandraren gick närmare. Ett fridfullt leende låg utbredt öfver de förr så dystra dragen; hans strid var lyktad, det stormade ej mera i hans hjerta, det hade genomgått eldproffet. Nils var död. Men i den eviga kärlekens land, der ständiga vårar blomstra, hade han återfunnit den begråtna Anna. Hennes fästegåfva, psalmboken, höll han i sin hand, der han satt under granen, och tvenne stora tårar glimmade ännu på denna vers:

Omhägna med nattliga friden
Den trötte, o graf! i din gömma.
När natten en gång är förliden,
Skall Herren sin affbild ej glömma.

Hanna.

Ett minne från Fryken.

»När ett hjärta mött ett annat hjärta,
Ringa blir då, hvad förut var mycket,
Jord och himmel, hemland, fader, moder,
Mer än jorden sluts då i ett famntag,
Mer än himlen ses då i ett öga,
Mer än moders råd och faders vilja
Hörs då i en suck, som knappast höres.
Hvilken makt kan tjusa så som kärlek,
Hvilken boja hålla den, som älskar?
Sjörar simmar han som anden öfver,
Möta fjällar, får han örnens vingar,
Långt för middag är han re'n tillbaka,
Der han väntas först till sena qvällen.»

J. L. Runeberg.

Jag minnes ännu gamle Jan Petter från Fryksdalen. Han hade vandrat från Vermlands skogar till Dalarne för att derstädes med sina seniga armar odla åker och bryta mark. Hans hjässa var grånad, och de hårda, valkiga händerna vittnade derom, att Jan Petter kämpat med hacke och spade mängen flyktad dag. Odlarens arbete var drygt. Mängden gång stod jag och såg, hur svetten droppade från hans panna under de varma sommardagarne; rötter och stenar måste dock vika, ty det var stål i Jan Petters armar. Yxa och spade förskaffade honom, så flitigt de än fördes, endast ett torftigt bröd, men den gamle odlaren var detta oaktadt nöjd och glad. Ofta hörde jag hans sång i den tidiga morgonen, och, ehuru tonerna afbrötos för hvar gång den tunga »djuphacket» sänktes ned i torfvorna, lyssnade jag gerna på sångaren. Ibland sjöng han om Honom, som en gång i sin boning mottager den trötte

dagakarlen, en annan gång åter om hemmets bygder, om Verm-lands skogar och dalar. »Ack Vermeland, du sköna, du härliga land», jublade odlaren.

Jan Petter bodde ensam i en liten stuga. När hösten kom med sina långa qvällar, gick jag ofta ned till honom. Vanligtvis satt han då med sin »näfverkunt» vid den flammande brasan och åt sin aftonmåltid, sitt med svett och möda förvärfvade bröd, men var måltiden slutad, stoppade han sin »lergök» och rökte friska tag.

När araben efter en mödosam färd i öknen kommer till den grönskande oasen, slår han upp sitt tält och hvilar ut, hans stela anletsdrag lifvas åter, och för sina medvandrare berättar han vackra sagor i qvällens timmar. Jag kom stundom att tänka på detta, när jag såg Jan Petter vid brasan. Hans skrofliga, väderbitna anlete syntes yngre, ett uttryck af barnafrid lägrade sig deröfver, när han satt vid härden efter slutadt arbete, och vackra sagor hade äfven han att berätta. De voro visserligen icke hemtade från arabernas skiftande och brokiga sagoverld; om »Tusen och en natt» hade han ingen aning, men månget drag från Venerns och Frykens stränder hade han att förtälja. Dessutom berättade han ett och annat om Karl den nionde, hvilken med rätta bör vara kär för Vermlands folk.

Mången vinter har nu snöat, mången vår har smyckat jorden, sedan jag satt hos gamle Jan Petter; gyllne ax vaja för vinden, der odlaren från Fryksdalen svängde sin yxa i solskenet, och troligen hvilar nu den trötte arbetaren under torfvan, ty han har icke på flere år varit till Dalarne. Mången saga, som gubben förtäljde vid brasan, har flyktat ur mitt minne, men berättelsen om Hanna mins jag ännu. Pipan fick ohjelpigt slockna, när han talte om henne. Jag kom att tänka på fänrik Stål, berättande om Lotta Svärd, när Jan Petter förtäljde den väna Hannas saga. Vill du höra den?

Pingstdagen var inne, det var strålande sommar. Ängarne bundo sina sköna kransar, skogens alla sångare jublade, bäckarne sorlade fram mellan nigande blommor, och öfver jorden, den smyckade jorden, hvälfde sig sommarens och nordens ljusa, höga himmel. Vågorna lekte i morgonsolens sken på Frykens blåa yta, och hän öfver den samma skyndade båtar fram mot

kyrkan, hvilken aftecknade sig i fjerran vid sjöns östra strand. Likt en allvarlig evighetsvink höjde sig hennes hvita torn, pekande upp mot en högre verld, och hennes klockor manade folket att tänka på ljusets och glädjens anade land. De sväfvade hän öfver sjö och strand dessa toner, och männen, hvilka hade afkastat sina rockar och nu sutto i skjortärmarne, arbetade flitigt med årorne för att i rätt tid hinna fram till kyrkan. Äldre män och kvinnor samt barn sutto under tiden ifrigt samtalande, och stundom tonade en sång öfver vägen.

På de slingrande vägarne syntes ock högtidsklädda mäniskor. Der går en gammal gumma framåt; hon knäpper händerna andaktsfullt kring psalmboken och hviskar en bön, när klockorna ringa. Der åter stapplar en gammal, gråhårig gubbe fram med sin nötta staf, och äfven han, den trötte vandraren, påskyndar sina steg. De blicka bort till templet, dessa gamla, och deras blickar tyckas säga: »Snart skola vi slumra vid dina murar i den åker, hvars skördar aldrig slå fel; snart skola vi gömmas i den vigda jord, der hvetekornet nedmyllas, tills evighetens morgon gryr».

Men hvilka äro dessa unga plantor, denna unga skara, som i dag samlats vid templets murar, på de dödas åker? Det är församlingens nattvardsungdom; de unga skola i dag vid altaret afgifva sina heliga löften. Betrakta dessa barn! De äro vandrare äfven de på denna jord, men de hafva icke ännu gått så långt på vägen, de hafva fröjdats och jublat i lifvets vår, sorgerna hafva flyktat så lätt, och ingen fära är plöjd på deras anleten. I dag är dock mængens blick allvarlig. Stilla, ja nästan bäfvande intaga de sina platser i koret.

Hvem minnes icke denna dag! Jag glömmmer aldrig den vänlige lärarens ord vid läsningens slut. Han omtalade för oss, att lifvets soliga vår var flyktad, att lifvets strid är hård för mängen, och att tusende seglare på verdens haf lidit skeppsbrott för tid och evighet. Lärarens öga tårades, när han sade oss detta, och äfven vi greto. Vi kommo plötsligen under vår glada lek att tänka på lifvets allvar. Barndomen var slut, hade läraren sagt. Blommor och fåglar, bäckar och träd, allt allt tycktes hviska: »Färväl, kära barn». Och när vi stodo der framme vid det löfprydda altaret, sjöngo föräldrar, syskon och vänner:

Min vår har flytt, min barndom är förliden,
Mot andra da'r jag föres fram i tiden,
Lik flyktingen, som, från sin lugna strand,
Af stormen drifts mot obekanta land.»

Hjärtat bäfvade, men det kände sig på samma gång manadt till kärlek. Det kände sig manadt att älska den store Allfadren, och man tyckte sig vilja taga alla hans barn i sin famn. Det var så varmt vårt hjerta då, vår blick var så öppen, och hvad visste vi om jägtandet och sträfvandet på jorden. Vi hade icke lagt ut från stranden ännu, men vi sågo frågande bort öfver vågen, och hoppet hviskade: »Det blir nog skönt derute på böljorna».

Der inne i kyrkan vid Frykens strand tonade äfven sången om en flyktad barndom, de ungas lärare talade äfven der om seglingen på världens haf, om dess blindskär och faror. Om-sider, när den högtidliga akten var slut, tonade åter en psalm, och den unga skaran strömmade ut. Löftena, de dyra löftena, voro afgifna, barnen hade för lyssnande vänner låtit höra sin kunskap i kristendomen, och kring dem samlades nu föräldrar och bekanta. Nattvardsflickorna hade blombuketter i händerna, blommor, plockade af kära vänners händer; hvita och blå sippor lyste fram ur knapphålen på gossarnes rockar.

Unga och gamla vandrade nu hän mot sina hem, under det klockornas toner åter dallrade fram öfver nejden. Der går åter den gamla gumman! Ack, det ligger nu ett solsken öfver den skrynkliga pannan, der en text om lifvets strid är upptecknad; den gamlas blick är klar.

Hon har i dag upplifvat gamla minnen, minnen från lifvets vår, hon har, vid blicken på den unga skaran vid altaret, vallfärdat till de »solbeglänssta höjder», dit vi alla förr eller senare, mer eller mindre önskade få återvända. »Hvilka skiftande dagar, huru många moln och solstrålar ligga ej mellan den dagen, då jag var nattvardsflicka, och nu», tänker den gamla, och hon hviskar åter en bön, en bön för dessa unga, som pröfvat så litet på färden. — Och der stapplar den gamle mannen, gråhårsmannen, hemåt. »Eu gång stod ock jag der framme ung och frisk, glad och yr, men det är längesen», säger han för sig sjelf, och den grofva rockärmen föres till ögat. Der hade en tår brutit fram vid kära minnen, vid barndomens minnen.

I vänliga stjernor på lifvets stig, I barndomsminnen, hvarför ären I så kära? Hvarför älskar en hvar att se eder lysa? »Vi äro så rena», hviska de som svar tillbaka. Ja, måtte de alltid vara oss kära dessa minnen, ty så länge vi uppriktigt älska dem, så länge vi älska barndomens hägkomst, önska vi ock att varda som barn, och önska vi detta, så blickar den store Fadern med välbehag ned till oss.

Det började lida mot qvällen. På Fryken syntes en och annan båt ila fram med sitt hvita segel. Vi vilja göra ett besök i en af dessa snabt framskyndande farkoster. Seglarena äro två af dessa unga, som i dag blifvit påmint om, att de skola börja seglingen på lefnadens haf, det stormiga verldshafvet. De unga äro Hanna och Erik från Björknäs.

»Talte inte prosten vackert i dag, tyckte du Erik», frågade Hanna och såg så allvarligt på den unge seglaren. »Jag kunde ej låta bli att gråta, när han talte om vår flydda barndom».

Erik var på långt när ej så känslig som Hanna. Han skrattade åt hennes fråga.

»Att du kan skratta, Erik», återtog Hanna, och ett moln af förtrytelse förmörkade några ögonblick hennes vackra anlete. Liksom den klara källan, i hvilken solen speglar sig, plötsligen blifver mulen, när skyarnes dok drages öfver himlen, så mulnade äfven den unga tärnans nyss så glada blick. Hon var sjelf, den täcka nattvardsflickan, så allvarsam och rörd af dagens vigt, att hon ville, att äfven Erik, den ystre Erik, skulle vara det.

»Nu han sväfvade kring på det ödsliga haf, han for vida som jagande falk», gnolade den oefterrättlige Erik, och hans öga såg käckt ut öfver sjön. Han kände litet af vikingalynnet hos sig, den unge Vermlandssonen, der han stod och skötte sitt segel.

Erik var en för sina år storväxt och stark gosse. I den ystra leken var han alltid främst, och kamraterna hade därför en viss respekt för honom; ty äfven denna tid vet man att värdera och gifva erkännande åt den öfverlägsne, och man smickrar icke hvarandra under barndomen. Det är sanning i loftalen denna tid, man säger så rätt fram, hvad man menar.

Hanna, som nyss talte så allvarligt, var en ovanligt täck flicka. Likt den skimrande daggen under sommarmorgonen låg oskuldens och barnets frid utbredd öfver hennes anlete. Hon hade varit prostens tacksammaste lärjunge, och hennes svar under förhöret i kyrkan hade ljudit klara och säkra. Förstånd och kraft lyste fram ur den sextonåriga tärnans blick, ehuru barnasjalens ängel tittade fram genom rutan. Och han blickade så älskligt fram, den gode ängeln, genom ögats fönster, att äfven Erik en stund slutade med sin vikingabalk och började tänka på Hannas ord.

»Talte vackert, sa du Hanna. Ja, det var allt vackert. Jan och Ola från Berghult greto, men jag kunde ej», erkände Erik.

Den unga flickans anlete lyste af glädje. Hon var glad deröfver att hennes barndomsvän erkände, att det »varit vackert» denna dag.

Från vester närmade sig på himlen en mörk sky, hvilken fäste Hannas uppmärksamhet, och detta var väl orsaken till, att hon ej talte mera om prosten och hans vackra tal.

»Du ska' få se, att vi få stygt väder, innan vi komma hem. Var försiktig med seglet, Erik», bad flickan.

Solen gömdes småningom, och en dyster skugga bredde sig öfver sjön. Luften kändes tryckande, ett förebud till stormen. Denna lät icke vänta på sig. En klar blixk korsade den mörka rymden, åskan rullade doft, vågorna gingo höga och häftiga vindstötar höllo nästan på att slita bort seglet.

Erik var emellertid vid det bästa lynne; mången stormig dag hade han varit ute på Fryken. Stolt stod han och blickade ut öfver vågorna, i det han gnolade:

»När det stormar med makt, hissa seglen i topp,
det är lustigt på stormande haf;

Låt det gå, låt det gå: den som stryker är feg;
förr'n du stryker gå hellre i »qvaf.»

Hanna satt tyst och knäppte händerna kring psalmboken och buketten. Hon tänkte på prostens ord om seglingen på världens haf. Skulle färden genom lifvet blifva lika stormig som seglingen öfver Fryken i dag? Hon var ingen rädd flicka, men nu blickade hon dock oroligt på himlen och sjön. Hon fruktade isynnerhet, att den ystre seglaren ej iakttog den försigtighet, som var nödvändig under stormen. Hennes oro stillades dock betydligt, när hon betraktade det säkra och orädda uttrycket i Eriks anlete.

Båten ilade fram öfver vägen och slutligen nåddes hemmets strand. Ovädret var nu slut. Solen strålade varm och leende, jorden var liksom förnygrad och, badade af det friska regnet, doftade björkarne och blommorna skönare än förut. Fåglarne, som förskräckta skyndat till sina bon, sutto åter på de fuktiga grenarne och sjöngo. Det var, som om allt dragit ett djupt, ett friskare andedrag, sedan stormen var öfverstånden.

Uppe vid grinden, der vägarne skildes, sade Erik och Hanna hvarandra farväl. Hon tog en blomma ur buketten och fäste i den hurtige seglarens rock.

»Tack, Erik», sade Hanna, och ängeln bakom ögats fönster blickade så skönt emot honom.

Fem år hade förgått. Man var inne i »andtiden». Solen uppgick. Öfver Fryken låg en lätt dimma utbredd, men när solen höjde sig, dansade morgonvinden fram, och dimman skingrades. Oroligt jagade hon fram öfver vattnet och skyndade in uti bergen. Foglarna blickade upp från sina grenar och började sjunga.

På en mindre stig, hvilken ledde fram genom skogen invid sjön, vandrade denna morgon en skara unge män. Deras skarpslipade liar blixtrade. Storängen skulle i dag afmejas, och de unge männen påskyndade sina steg för att hinna fram, medan daggen ännu låg kvar i gräset. Några läto uuder vandringen sina »lergökar» blossa, de öfriga sjöngo en glad sång.

Ett godt stycke efter skaran vandrade två af våra bekanta, Erik och Hanna. Den förstnämdes föräldrar voro egare till Storängen, och detta var väl kanske orsaken till, att ynglingen icke tyckte sig behöfva skynda på lika fort som »lejsfolket». Hanna var i tjänst hos Eriks föräldrar.

Vår bekante seglare på Fryken hade nu växt upp till en stor och ståtlig yngling. Kraft och mod lyste fram ur hans blick, och vikingablodet hade icke svalnat. Det svallade stundom ganska betänkligt på de vid denna tid allmänna gillena och dansöjena, månet skarpt envig utkämpades der mellan Erik och Fryksdalingarne. Dock var han alltid, sedan striden slutats, färdig att räcka sin motståndare handen till försoning, och vanligen blefvo de stridande efter tvekampen bättre och innerligare vänner än förut.

Det var icke uteslutande vrede och högst sällan hat, som gjorde, att de käcke ynglingarne drabbade samman. Lefnadsmodet och den öfverflödiga styrkan lockade ofta dertill.

Du har sett, huru daggen en god stund på morgonen ligger kvar på marken. Så lågo äfven oskulden och friden ännu kvar på Hannas vackra anlete. Barnafriden var icke slut, angeln i ögats fönster hade icke släpt ner rullgardinen; han blickade fram mot en hvar, han fans kvar der inne, och därför fick äfven Hanna stundom heta ängel. Hon var en rask och hurtig flicka, en Vermlands dotter. I hennes hem, den lilla, grå stugan vid Fryken, var det fattigt, och hon hade därför tidigt måst ut för att tjena sitt bröd.

Lifligt samtalande hunno våra unga fram till Storängen. Der var arbetet, när de kommo dit, redan i full gång. Männen hade aflagt rockarne, och i sina hvita skjortärmar gingo de framåt, raskt svängande liarne. Det gick friskt undan, ty daggen

låg rikligt i gräset, och solen var ej ännu besvärande varm. Skördemännen täflade med hvarandra om, hvem först skulle hinna fram till stora aflopps diket med sitt »slag».

Jag minnes ännu från min tidigaste barndom, huru jag mången sommarmorgon stod och såg, huru lien utan skonsamhet afmejade blommorna, de sköna blommorna vid hemmet. Det var nödvändigt, det förstod jag, men ack, huru gerna jag velat, att de små skulle fått stå kvar. De hade lif äfven de, stod det i abc-boken, och i en vacker saga hade jag af min mormor hört, att daggen var blommans tår, att de väna små under natten greto öfver människans fall, och att de torkade bort tårarne när solen gick upp. Och när jag såg dem falla för att aldrig mera blicka mot solen, tyckte jag mig höra en tyst klagan från ängen der lien gick fram.

På dylika saker tänkte emellertid icke de raskt fram-tågande männen, hvilka afmejade Storängen. Deras glam och støj vittnade derom, att de icke gjorde några betraktelser öfver blommornas död, men Hanna stod en stund tankfull och blickade ut öfver den smyckade ängen. Ett drag af vemod syntes i hennes klara öga. Blommorna, de väna små, slog upp sitt öga för sista gången, och på detta tänkte Hanna. »Farväl», hviskade hon och vinkade med handen åt ängen till.

Raskt fattade hon nu sin »räfsa» och skakade sönder de tjocka hösträngarne, på det solen förr skulle torka ur daggen eller göra höet »dagglöst». Det lilla, hvita hufvudklädet nedföll under arbetet, och fliekans rika, bruna lockar lekte kring hennes anlete, der den häftiga rörelsen målat vackra blommor. Hon sjöng stilla liksom för sig sjelf:

Jag har ingen sorg uti verden,
Jag älskar och älskas igen
Och sjunger vid torftiga härden
Och följer min trofasta vän.
Då rör jag min julle och sjunger så nöjd,
Då klappar mitt hjerta af glädje och fröjd.

När aftonen sänker sig neder
I dalar, i skogar och tjäll,
Och månen sitt skimmer hon breder
Från himmelens mörkblåa pell,
Då rör jag min julle och sjunger så nöjd,
Då klappar mitt hjerta af glädje och fröjd.

Det led fram emot middagen. Daggen var nu nästan alldeles borttorkad, och liarne måste ofta brynas. Det gick ej

mera så friskt undan som i den tidiga morgonen. Slätterkarlarne dröpo af svett, solen gassade så varmt, och Hanna hade åter tillknutit och framdragit hufvudklädet för att sålunda hafva något skydd mot solen. På ängen stod den rymliga, blå kannan, hvilken innehöll det för de uttröttade så välkomna slätterölet.

Slutligen kom man fram till stora diket med sista slaget. Storängen var afmejad. Männen drogo ett djupt andetag af lättad; Hanna jämte de andra flickorna hade ock slutat sitt arbete.

Under de skuggiga björkarne vid ängens kant satt slätterfolket snart kring den medförda middagen. Nytt öl anlände, och flitigt gick kannan kring laget. Det var fröjd och gamman, det var fest i björklunden.

I det nyslagna, doftande höet togo sig männen sedermera en välbehöflig middagssömn; flickorna deremot sysslade med sina stickstrumpor under rasten. De hade lofvat att väcka männen och hafva ett vaksamt öga på himmelen. Började Thor köra sin vagn i fjärran, så skulle de genast slå alarm.

Flickorna hade mycket att tala om, der de sutto i en förtrolig krets bland björkarne. De voro unga, kraftiga Vermlandsdöttrar allesamman, dock var Hanna den vänaste, och detta erkändes så villigt af hennes kamrater, ty hon var äfven hjertans god.

Stina från Bergvik räckte plötsligt till kamraterna hvar sin »prestkrage», och nu började flickorna under ett »nej» och »ja» plocka af blombladen. Blef det »ja» på sista bladet, så skulle de få den de tänkte på. Någon af de sofvande på ängen skulle de hafva i tankarne, och denne »utvaldes» namn skulle sedan omtalas. Flickorna voro helt allvarsamma under »ja-nej-leken», och blef det »ja» sist, strålade glädjen ur deras ögon. Nu skulle de omtala, hvem de tänkt på, och såsom med en mun ropade alla: »Erik». De unga tärnorna hade alla fäst sin uppmärksamhet vid honom, och den hurtigaste af bygdens unge män var han. En vacker rodnad drog öfver Hannas anlete vid flickornas enstämmiga utrop, men kamraterna märkte icke detta.

Mörka skyar började småningom höja sina mångskiftande hufvud öfver bergen. De blickade nyfiket ned i dalen liksom för att se efter, om »slätterfolket» var vaket. Snart hördes äfven åskan doft mullra i fjärran, hvarför flickorna väckte de sofvande, hvilka yrvakna sågo upp och läto sina blickar frågande öfverfara himlen.

Arbetet var nu åter i full gång. Det halftorkade höet skulle uppföras i »hässjor» och »stackar»; »Bruno» och »Freja» anlände med höslädar, och männen skyndade med stora »hökämror» öfver hufvudet dels till slädarne och dels till dem, som lade upp höet i hässjor. Svetten dröp af hvarje panna, man var inne i andtiden, åskan mullrade, och de hotande molngubbarne vandrade med långsamma men säkra steg upp på himlen.

Plötsligt stördes arbetet af ett högt jämmerrop från Erik, som gått ned till en källa för att dricka. Alla skyndade dit. När ynglingen böjt sig ned till vattnet, hade en orm bitit honom i benet, och smärtan gjorde, att Erik till en början, som svar på de kringståendes frågor, endast kunde peka bort i gräset, der ormen försvann.

Hvarför pekade Erik bort i gräset? Icke allenast för att med denna rörelse försöka omtala, att en orm bitit honom, utan fastmera därför, att folket skulle komma i tillfälle att genast döda djuret. En bland allmogen mycket utbredd tanke är nämligen den, att, om ormen, sedan han bitit en människa, får vatten före den sårade, så skall den stungne svårligen blifva frisk igen. Lyckas man deremot döda ormen, innan denne hunnit vatten, så är allt, tror många okunnig, godt och väl.

Eriks kamrater, hvilka trodde på denna vidskepelse, sprungo därför och letade efter ormen. Det var enligt deras tanke det viktigaste, och äfven Erik trodde så. Flickorna stodo förskräckta kring den sårade, men plötsligen ljusnade Hannas anlete. Utan tvekan böjde hon sig ned öfver ynglingen och uppsög blodet ur det lilla såret. Hennes kamrater stodo förvånade och ropade högljudt, att hon genom giftet skulle dö, men den modiga flickan lät sig icke afbrytas. Den stugnes smärtor upphörde småningom, han var räddad, och glad blef räddarinnan.

Kanske hade Hanna läst omdetta förfaringssätt, kanske icke. Mahända var det endast kärleken, som förestafvade henne, hvad hon gjorde. Hennes raska handling framkallade emellertid en storm af bifall; hon sjelf sade intet, men ängeln bakom ögats fönster blickade fram så glad.

Det var en afton några dagar härefter. Solen strödde sitt purpur öfver Fryken; leende och mild sjönk hon ned bortom berget. I mångskiftande toner sjöng trasten om hennes nedgång en vacker sång, en sång, hvilken man ej tröttnar att höra. Lätta dimmor stego upp ur vattnet, och den heta sommar-dagen efterträddes af en angenäm svalka.

På vägen, som ledde från Storängen, vandrade åter Erik och Hanna. »Andtiden» var ännu icke slutad, och de unga hade i dag arbetat i en vid ängen belägen inhägnad eller så kallad »täppa».

Erik gick mot sin vana tyst. Der låg ett allvarligt, ja, nära nog högtidligt uttryck på den annars just icke allvarsamme ynglingens anlete. En bekännelse hvilade på hans läppar, men det tyckes vara svårt att komma fram med den, att veta, huru den skulle framställas.

De unga voro snart framme vid den stora gårdsgrinden, och Erik var lika tyst. Han satte sig på den så kallade »hvilstenen» vid grinden, ehuru det ej var långt fram till gården. Erik bad Hanna taga plats bredvid honom.

Solens purpur färgade ännu bergens höjder, men från dalen hade hennes sista stråle försvunnit. Från den svala lunden sjöng ännu en och annan fågel.

»Hanna, vill du bli min?» frågade Erik slutligen och fattade flickans hand. Bekännelsen var framsagd, och ynglingen fäste en frågande, en pröfvande blick på den täcka Hanna. Den ystre ynglingen satt så tyst, så oroligt väntande, och i hans öga lästes en hjärtlig bön, en bön, stäld till henne, som satt vid hans sida.

»Ja», hviskade omsider Hanna och tryckte Eriks hand.

Det blef sent, innan våra unga två kommo hem. Månen gick upp och kastade sitt bleka skimmer öfver jorden, stjernorna började tindra. Det var så mycket att tala om, deras hjärtan voro öppna för hvarandra.

Hanna påminde Erik om den sköna pingstdag, då de stodo der framme vid altaret, prostens tal och seglingen på Fryken. Hennes tankar vandrade hän till den tid, då de voro barn, och många gemensamma soliga minnen logo mot dem. Och nu omtalte Hanna, att hon, allt sedan den stormiga färden öfver sjön, älskat Erik, att hon, liksom rankan sluter sig kring trädets stam, önskat en gång blifva förenad med den starke, modige ynglingen.

Erik åter omtalade, huru hans vilda lynne hade lagt sig mången gång, när han på de bullersamma gillena fick se Hanna; hennes varma, rena blick hade stillat hans vrede, och den lyfta, knutna handen hade sjunkit ned. Hanna hade varit, sade Erik, hans goda ängel, som alltid hviskat till hans hjärta om frid och kärlek.

Genom den svala björklunden, der blommorna doftade i natten, gingo de älskande fram till gården. »God natt, Erik», hviskade Hanna och blickade så varmt och godt mot den käre ynglingen.

* * *

Lundarne stodo bleknade, dagarne blefvo kortare, och nordan började kännas. Naturens högtid var slut, högtidsklädningen aflades så småningom. Strålände och skön hade jorden för icke länge sedan prunkat i blommor och grönska, men nu sköflades bruden, och sångarskarorna, som varit här i norden under hennes bröllop, skyndade till södern, der hon alltid står brud. Det var höst i Svithiod.

På Fryken lekte icke längre de små vågorna i sommarsolens sken, nej, nu vräkte vågorna der och bullrade, liksom de hade varit uppväxta i hafvet. Kring sjöns stränder syslade den idoga befolkningen med skördens inbergande; stora »pinnkärror», lastade högt i vädret med sädesskyllar, kördes fram på vägarne, och bonden, som gick bredvid och manade på »Grälle», såg ganska belåten ut. Barnen hade vanligen fått tillåtelse att sitta uppe på det höga lasset, och det farliga läget tycktes icke alls bekymra dessa små. På potatisåkrarne voro både små och stora i verksamhet.

På Frykens östra strand, der Erik och Hanna bodde, hade nyligen ett kärt budskap börjat vandra kring bland de unga. Det skulle blifva »stordans» i Eriks hem. Den väntade tilldragelsen utgjorde under flere dagar samtalsämnet mellan de unga, hvilka satte den i samband med förhållandet mellan Erik och Hanna. Inbjudningen till dansen, så trodde man, skulle vara att anse som en förlofningsfest mellan de unga två.

»Vi få snart se», hviskade hemlighetsfullt de unga flickorna i bygden, »dansar han inte med någon annan än Hanna, så veta vi nog, hvad klockan är slagen».

Ändtligen kom den af de unga efterlängtrade dagen. Det var nästan klar himmel, endast några hvita, kalla moln summo hän genom rymden, drifna af den kyliga nordan; men den glada ungdomen var varm i hågen. De raska ynglingarne och flickorna samlades tidigt i Eriks hem, der en obebodd större stuga skulle användas som danslokal.

Der inne satt redan spelmannen, knäppande på sin fiol. Esomoftast lät han stråken glida öfver strängarne, men det tycktes icke vara, som det borde, och så skrufvade han åter och försökte. Den unge spelmannen syntes under dessa försök icke hafva öga och öra för något annat än sitt instrument; den stojande ungdomen störde honom icke.

Med konstefarna fingrar förde han slutligen mera raskt och bestämdt sin stråke, och allt tydligare tonade den muntra jösshärspolskan. Då förstummades med ens de högljudda samtalen der ute, och alla skyndade in. Snart svängde det ena paret efter det andra kring.

»Få nu se, hvem Erik dansar med», hviskade de flickor, som ännu icke deltog i dansen.

De behöfde icke gissa synnerligen länge, ty glada och leende sväfvade snart de unga två kring i dansens hvirflar. De spejande flickorna fingo redan nu vid första dansen sin gåta löst. »Så blicka endast älskande in i hvarandras ögon», tänkte de.

Spelmannen satt redan med svettdrypande panna och stampade takten med foten, lifligt och raskt förde han sin stråke, och den ena polskan aflöste den andra. Ett och annat talgljus, uppsatt kring stugans väggar, spred ett sparsamt sken kring rummet.

Plötsligen fästes uppmärksamheten vid en främling, som obemärkt inkommit och nu stod vid dörren. Han blickade omkring på de dansande, liksom han hade sökt någon.

»Jan från Fryksänd», ropade spelmannen, tog fiol och stråke i handen och skyndade från drickstunnan, der han hade sin plats, fram till främlingen.

»Hur har du kommit hit?» frågade spelmannen förvånad och tryckte gladt Jans hand.

»Jo, jag är hemkommen från Amerika, men tänker dit tillbaka», svarade Jan.

En och annan af de närvarande började nu erinra sig, att de för många år sedan sett och varit tillsammans med den hemkomne.

Dansen blef slut. På ett större bord framsattes bränvin, och lergökarne blossade. Nu skulle man höra något från Amerika. Äfven flickorna, hvilka endast undantagsvis deltog i välfägnaden, stodo qvar och lyssnade.

Det fans på denna tid och i denna ort endast få, som utflyttat till Amerika, och en ännu ovanligare tilldragelse var, att någon kom tillbaka derifrån. Underligt var det därför icke,

att Jan från Fryksände nu blef hufvudmannen i sällskapet, att han blef den, på hvilken alla lyssnade.

Jan var en liten, men starkt bygd man. Hans ansigte var starkt påverkad af Amerikas sol, men de illmariga, lifliga ögonen voro lika som förr. Han tog nu på sig, den hemkomne mannen, en mäktig öfverlägsen min, han såg på sina åhörare, liksom han velat säga: »Hvad har ni, stackare, sett i världen mot jag? Ni vet knapt, hur det ser ut kring Fryken, och jag har varit öfver oceanen.»

Han berättade:

»Innan man kommer till Amerika, måste man öfver Atlanten, må ni tro. Der gå, hvilket ni mej tror eller icke, vågor så höga som bergen i Fryksdalen.»

»Nu får du allt pruta med dig litet, Jan», ropade en röst.

»Antingen ska' ni vara tysta eller också jag», förklarade Jan, som blef betydligt stött deraf, att någon tviflade på hans ord.

Erik fylde genast ur den på bordet stående flaskan berättarens glas, de kringstående uttryckte högljudt sitt ogillande öfver, att Jan blifvit afbruten i sitt föredrag, och denne, försomad igen, fortsatte sin skildring.

»Under flere dagar», så förtäljde han, »ser man solen gå upp och ned i hafvet, och emellanåt visar sig sjöormen. Jag såg med egna ögon den fula besten. Han hade en stor, väldig man, och om jag säger, att han räckte från Berghult och hit, så har jag icke tagit till för mycket.»

»Icke heller för litet», hviskade spelmannen i sin väns öra. Denna påminnelse förskaffade dock den hviskande en ganska onådigt blick från Jan. Den senare fortfor dock:

»Så kommer man slutligen efter sju sorger och en nöd i land. I Amerika, ska' ni tro, lefver man annorlunda än här i vårt fattiga Sverige; der borta i vestern begagnas hvetebröd i hvardagslag. Visst får man arbeta äfven der, man måste hafva någonting för sig, om man skall få något i och på sig, men i Amerika har man mycket större dagspenning än annorstädes. Men nu, godt folk, vill jag omtala en sak. I Kalifornien, ett land långt i vester, hafva stora guldlager nyligen blifvit upptäckta, och der skär man i dessa dagar guld med täljknifvar. Jag hade en kamrat, som reste dit fattig som en kyrkrätta, men nu är han millionär.»

Berättaren tystnade och såg upp. Han blickade med en segrares min på sina åhörare, och det intryck, som senare delen af hans berättelse gjort på dem, var verkligen både djupt och varaktigt. Guldet har alltid varit föremål för människans begär, tusende och åter tusende hafva för det samma uppoffrat samvetsfrid och ro, lif och ära, vänner och bröder; guldet är en makt i denna verd. Men det är ett »fata morgana», en hägring, ehuru skön för mången; det lemnar hjertat tomt och ocillfredsstäldt, liksom den hägrande oasen i öknen, hvilken ej heller gifver svalka och vatten.

Åhörarne sågo på berättaren, att hans uppgifter om guld-lagren i Kalifornien voro sanna, ehuru första delen af hans föredrag var mycket tvifvelaktigt. Man var icke heller förut i bygderna vid Fryken alldeles obekant med Kalifornien och dess slumrande millioner, ty en och annan utvandrare hade i sina bref till de hemmavarande skildrat förhållandena i guld-landet.

Hanna, den fattiga Hanna, stod tyst och lyssnade. Hennes öga var fäst vid den älskade Erik, och hur hon såg och åter såg på ynglingens blixtrande öga och uppmärksamma utseende, drog ett moln öfver hennes anlete, som nyss förut strålat af glädjens solsken. Han blickade sorgset fram, den gode ängeln bakom rutan, en aning, en gryende misstanke sargade hennes ömma, trofasta och älskande hjärta. Hennes blick sökte och mötte ynglingens, men Erik tycktes icke länge kunna spegla sig numera i de två klara och rena källorna, och dock hade det förut varit hans högsta glädje att skåda dit in och läsa om kärlek och tro. Der hade funnits för honom i Hannas öga en hel verd af fröjd, en framtid full af förhoppningar och solljus. Men nu vände han hastigt bort ögat från sitt hjärtas vän, han blickade endast på berättaren.

De unge männen sutto kring bordet, så länge en bit fans kvar af talgdankarne, och när det sista luset slocknade, var Vermland, den kära fosterbygden med sina susande furuskogar och blåa sjöar, mycket för trångt för ynglingarne. Hemmets dalar, der lifvets vår bundit sina kransar och der vänliga minnen logo, voro icke mera så kära, det allsmäktiga guldet var nu mera älskadt än fädernejorden.

Vårliga vindar hviskade kring berg och dal, kring sjö och strand. Bäckarne, som under vintern fängslats af isens bojor, brusade nu frigjorda utför bergens sluttningar, och Fryken hade afkastat sitt istäcke. Trädens knoppar svälde, vestan gungade åter de blyga sipporna i dalen, himlen var hög och blå, och han log under de ljusa qrällarne så mildt öfver jorden. Hon virkade nu åter på sin brölloppsskrud, hon klädde sig åter i högtidsdrägt.

I Eriks hem helsades nu icke våren med samma glädje som förut; der hade lugnet blifvit stördt. En synbar förstämning hvilade öfver den förr så nöjda och lyckliga familjens medlemmar, och Hanna var i synnerhet mycket förändrad. Det friska och hurtiga modet var borta, och ofta såg man en tår på hennes kind under dagens bestyr. När stormen bryter löst i skogen, så tystna de små sångarne, och Hannas sång hade äfven tystnat. Se här orsaken!

Jan från Fryksände, den lille mannen med de plirande ögonen, hade genom sina berättelser om Kalifornien och dess ofantliga skatter åstadkommit en ordentlig guldfeber hos ungdomarne i orten, och under den gångna vintern hade, under det lergökarne blossade framför brasan, det underbara landet utgjort de unge människors käraste samtalsämne. De drömde om guld, de frässade vid tanken på dessa stora guldstycken, de hört Jan tala om, dessa guldklimpar, hvilka med ens kunde göra upphittaren till en rik man, och nu, när vårens sol lyste ned öfver Trätäljas bygd, stodo flere i beredskap att följa Jan till det fjerran landet i vester. Bland dessa befann sig äfven Erik.

Hans föräldrar hade gjort och gjorde honom allvarsamma föreställningar, med tårar både de honom stanna i sin hembygd. De påminde honom, att han, ende arftagaren till deras betydliga egendom, med lugn kunde motse framtiden, utan att behöfva utsätta sig för faror och svårigheter i främmande land. Men de ömma föräldrarnes ord och varningar tjenade till intet. Vikingalynnet stod icke att lugna, den orolige, äfventyrslystne anden längtade ut i vida världen.

Det fans dock ännu en kär vän, som kom Erik att tveka. Det var Hanna. Hennes sorgsna utseende plågade honom; med smärta såg han, huru helsans friska rosor flyktade från hennes kinder, och hennes glada sång hade han ej på länge hört. Men han skulle ju snart återkomma, och då skulle de gifta sig. Detta var Eriks fasta hopp och föresats. Men guld, guld skulle han först samla.

Dagen för afresan var kommen. Kärror, lastade med stora, järnskodda kistor, stodo på gården i Eriks hem, hvarifrån utvandrarne skulle börja den långa färden. På gårdsplanen var en större människoskara samlad för att säga de afresande sitt farväl.

Der står en moder vid sin sons sida! Hennes tårifylda öga ser ömt in i sonens; det är så mycket hon vill säga honom i afskedets stund, det är så många faror den älskade skall akta sig för i den stora, vida världen. »Kanske vi aldrig mera få träffas här, kanske du aldrig kommer tillbaka till ditt hem mera, och om du kommer en gång åter, så är jag kanske död. Mätte vi då, kära barn, få återse hvarandra i ett bättre land», säger hon, och hennes hjärta beder en bön, en bön så varm för sonen.

Ack, huru många vandrare här nere skulle icke undgå att blifva olycklig i världens strid, om en moders ord, en moders bön finge vara hans goda ängel, hans följeslagare på vägen. De skulle, dessa ömna ord från en älskande moder, vara en säker ledstjerna i stormen och striden, en stjerna, som alltid skulle visa rätta stråten; ty den mest oskrymtade, den innerligaste kärlek, en moders kärlek, hade uppsatt henne som vägvisare. Mången förlorad son, som suckar i fängelsets, förtviflans och armodets natt, skulle hafva fått en helt annan framtid, om han lagt på hjärtat och följt den bästa jordiske vännens afskedsord.

På skogsvägen utanför grinden gingo Erik och Hanna hand i hand för att säga hvarandra farväl. De hade så mycket att meddela hvarandra.

»Kära Erik, att du skulle komma på sådana äfventyrliga tankar! Det förefaller mig som en dröm, att du skall lemna mig och resa så långt bort, men det är likväl en verklighet. Kanske träffas vi aldrig mera», sade Hanna och blickade sorgset upp.

»Var lugn, min Hanna! Om ett eller högst två år skall jag komma hem igen, och då skall du få se på guld, min flicka.»

Ynglingens öga tindrade af hänförelse, när han sade detta, men Hanna kände sig icke gladare vid den unge mannens påminnelse om, att han skulle samla guld.

»Du har förut så innerligt hållit af mig, du har under den gångna vintern tusen gånger försäkrat, att du ej ville byta bort mig mot hela världen, men nu börjar jag frukta, att du glömt din vän och att du endast älskar guldets», fortsatte Hanna och såg forskande in i Eriks öga.

»Nej, och tusen gånger nej, jag glömmet dig aldrig, Hanna. Du är mig mycket kär, och ofta skall min tanke fara tillbaka hit, därför att du finnes här, för din skull börjar jag säkert längta i det främmande landet; men jag kan icke stilla min brännande lust att komma ut. Det är mig så trängt nu mera vid Fryken; dessa berg omkring mig äro som väggarne i en graf, jag måste fara, men jag kommer snart åter, och då . . .

Erik tryckte varmt och trofast den älskade i sin famn, och sorgen kändes mindre tung för Hanna. Hon trodde Eriks ord, hon såg ju en sorgens tår äfven i hans öga, när han talte om skilsmässan från henne, och hon tänkte: »Det är väl så bestämdt, att min Erik skall resa ut till det aflägsna landet. Det är väl En, som ser ned till oss och utstakar våra vägar. Mätte han vara med min vän!»

De unga två voro nu framme vid gården, der hästarne började förspännas. Hanna lade handen på sitt hjärta, när hon såg kärrorna ställas i ordning. Det gjorde ondt der inne i hennes bröst, han var henne så kär, den högreste ynglingen.

»Glöm nu ej», bad hon, »att låta Hanna veta, hvar du är och hur du mår. Det blir tomt för mig, det känner jag, dock skall jag försöka att hoppas. Men det förefaller mig, som om du komme så långt bort, att min tanke knapt hinner dig; dock vet jag något, som hinner fram till Gud, och det är min tysta bön för dig, och Gud är äfven i det fjerran landet. Han hörer Hannas bön för sin vän».

Han blickade fram den gode ängeln, själens ängel, bakom rutan, och han log så vackert, ehuru ett moln, ett moln af tårar, tycktes skymma bort honom en smula; men såg man uppmärksamt på honom, var han ännu skönare i tårarnes regn än förut under lyckans och glädjens solskensdagar.

Snart satte sig tåget i rörelse. Det var ej ett glädjens tåg, det liknade ett sorgetåg till grafven. Med tårar följde ju fäder och mödrar, syskon och kära vänner de bortresande, men desse senare skulle likväl icke till grafven, de skulle gräfvu guld i det fjerran landet.

Länge stod Hanna och såg ditåt, der de sista kärrorna försvunno, och när hon ej mer ens hörde bullret af dessa, steg en bön från henne upp till Honom, om hvilken prosten en gång talte så vackert, när hon som nattvardsbaru stod framme vid det löfpryddu altaret.

Man var åter inne i »andtiden». Tre år hade förflutit, sedan guldsökarne bortreste. Hanna, som ännu var i tjänst hos Eriks föräldrar, återvände i den stilla qvällen från en »utslog», der hon sysslat med höbergning under dagen. Fåglarne sjöngo omkring henne, träd och blommor doftade under den milda aftonen, men Hanna var icke glad. Hon tycktes icke mycket lyssna på den förr så kära sångarskaran, och naturens fågring, blommornas doft och lundens grönska omkring henne fånglade icke hennes uppmärksamhet. Ack, hennes tankar voro långt, långt borta, de ilade hän öfver Atlanten, till guldlandet, som hon letat igen på den stora missionskartan i hemmet, och med en djup suck frågade hon: »Hur har han det nu?» Hos den käre vännen voro således hennes tankar.

Från guldgräfvarena hade första året bref anländt, och dessa bref underrättade, att den långa resan gått lyckligt, och att utvandrarne förhoppningar om rikedom och guld voro ännu större än förut. Erik hade skrivit flere tröstande bref till sin käresta, och han var glad i hoppet, att allt skulle gå väl och att han snart skulle få återvända till Sverige. Men nu hade två långa år förflutit, sedan hon erhöll någon underrättelse från honom. Hade han glömt henne, eller var han kanske död? Dessa frågor stälde hon till sig sjelf åter och åter, men ingen kunde svara henne, ty de andre utvandrarne hade icke heller på en längre tid låtit höra af sig. Hon frågade den brusande bäcken, hur det var med hennes älskling, men bäckens bölja sorlade intet svar, hon sporde den leende blomman, om Erik glömt sin Hanna, men blomman hviskade intet tillbaka; ja, när vårens små budbärare anlände från södern, undrade flickan, om de icke sjungit för hennes vän, om de icke fröjdats honom med sina toner, och när hösten kom och sångarena flyttade, sände hon med dem en helsning, en fridens och kärlekens helsning, och hon bad dem så qvittra om hem och ro, om barndomens dalar i högan nord, att yngligen dervid skulle längta hem igen, om han ännu lefde.

Fördjupad i sina tankar gick Hanna framåt. Hennes öga var sorgset, det kändes så tomt i världen.

»Nej, se god dag, Hanna», utropade plötsligen en röst, och flickan såg nästan förskräckt upp. Hon kunde knappast tro sina ögon. Per från Finnhöjden, en af de utvandrade unge männen, stod framför henne. Ack, skulle hon våga framställa en fråga i afseende på Erik eller ej? Hon stod en stund tveksam och sökte läsa den älskades öde i Pers anlete, och hur hon läste der, såg hon, att icke allt var som det borde.

»Hvar är Erik, hur är det med Erik?» frågade hon slutligen så tyst, så bäfvande och ömt. Hon var rent af rädd för judet af sin egen fråga. Ett helt lifs glädje eller sorg kunde ju bero af svaret.

»Han lefver, Hanna, efter hvad jag vet, men han har haft många svårigheter», började Per. »Vi kommo slutligen fram; det var en lång resa, och det var icke fritt, än vi började ångra oss, dock lockade guld det ännu. Men det finnes andra, än vi, som vilja hafva guld, må du tro, och när vi kommo fram till Kalifornien, vimlade guldfälten af menniskor från alla trakter af jorden. Liksom de andra bygde vi en liten koja af bräder och började arbetet med friskt mod. Längre var vårt sökande förgäfvat, men så upptäckte vi ett sandlager, som gaf mera. Erik var dock lyckligast. Han kom en dag jublande till oss, han hade funnit flere stora guldstycken af högsta värde och var med ens en rik man. Han sökte och fann ännu flera.

Det var förut så aftaladt mellan oss, att den, som hittade sådana »klimpar», skulle få behålla den själf, men för öfrigt hade vi Frysksdalingar ingått ett bolag.

»Nu, min Hanna, skola vi snart återse hvarandra», hörde jag Erik flere gånger utropa. Glad i hägen — så fortsatte Per från Finnhöjden sin berättelse — »begaf sig Erik på väg till San Francisco för att sälja sitt dyrbara fynd, och han omtalade före afresan dit, att han, sedan guld det blifvit förvandladt till penningar, genast skulle återvända till Sverige och till Hanna. Men på vägen blef han öfverfallen, plundrad och nära nog ihjälslagen af röfvere, hvilka Kalifornien har godt om. Beröfvad sitt guld, återfördes han af några engelsmän till vårt distrikt. Hans tillstånd var betänkligt. Vi trodde länge, att han skulle dö, och så trodde äfven Erik själf, ty han bad oss helsa till dig, och under de oroliga drömmarne hörde vi ofta, huru han trodde sig vara hemma i Vermland. Emellertid tillfrisknade han så småningom, men glad blef han ej mera. Åtskilliga svenskar reste nu hem och bland dessa äfven jag. De fleste ångrade, att de låtit sig lockas ditut. Erik liksom tusende andra saknade medel till återresan, men, äfven om han egt erforderliga sådana, tror jag icke, att han följt med, då han i alla fall vid hemkomsten icke skulle hafva medfört guld och rikedom. Han är dertill för stolt och oböjlig. Han tänkte nog åter ut och försöka sin lycka, kunde jag höra. Så skildes vi.»

Tårar banade sig väg utför Hannas kinder under den hemkomne guldgräfvarens berättelse, och berättaren blef äfven rörd. Det gjorde den ädla flickan ondt, att olyckan mött hennes vän, dock sörjde hon icke så mycket deröfver, att han förlorat sitt guld, men *det* smärtade henne djupt, att denna förlust beredt den älskade sorg och fördröjt, kanske för alltid ointetgjort hans hemresa.

Hanna satte sig ned vid Pers sida, och denne berättade nu allt möjligt om det i fjärran belägna guldlandet och om Erik. Det var så mycket flickan ville veta om honom.

Solen hade gått ned, och nattens dimmor började uppstiga från jorden. En klar stjärna tindrade på himmelen.

I Hannas sorgsna själ uppgick äfven en klar stjärna. Det vemodiga uttrycket försvann med ens, hennes ögon lyste af mod och häförelse, och hurtigt lyfte hon sitt hufvud som förr. Per såg med undran denna förändring och funderade storligen, hvilken glad tanke det kunde vara, som med ens uppstigit i hennes inre. Hanna sade emellertid intet.

Men snart blef det känt, hvad hon i den sena qvällen tänkte på, då hon plötsligen från att vara sorgsen och modfäld blef glad och hurtig, snart visste man, hvilket beslut hon fattat, när Per afgaf sin berättelse. En dag trädde hon in till sitt husbondefolk och meddelade dem, att hon ämnade resa till det fjärran landet för att uppsöka Erik och vara honom till hjälp, i fall han ännu förföljdes af olyckan.

Med största förvåning hörde det goda folket Hannas plan. De älskade, äfven de, den bortreste sonen, deras enda barn, äfven de hade under oro och många tårar väntat någon under rättelse från honom, och de greto bägge, när de hörde Pers berättelse. Men nu insågo de, att det fans en, som älskade Erik om möjligt ännu innerligare än de, att det fans en, för hvilken han var dyrbarare än allt annat på jorden. De sökte dock afråda Hanna från den vådliga färden, de bådo henne att ännu vänta och hoppas, och i denna bön instämde äfven sedermera hennes föräldrar.

»Du hör ju», sade hennes husbonde, »huru svår resan var för unga och hurtiga män, och du är en flicka. Du kommer aldrig fram med lifvet, och om du än kommer fram, hvem vet om du någonsin träffar vår Erik.»

Flickan stod dock fast vid sitt beslut. Hon visste, att färden var svår — men ändå. Den älskade behöfde kanske hennes hjälp.

»Ja», sade Eriks far en dag, »res då i Guds namn, kära Hanna. Mätte Gud vara med dig på färden, och mätte ni båda, älskade barn, en gång återvända till oss.»

Under flere år hade Hanna varit i tjenst, och under denna tid hade den omtänksamma flickan sammansparat en liten penningesumma, hvilken nu skulle användas; Eriks föräldrar lade ock till en förstärkning i reskassan.

Allestädes i bygden talades snart om den hurtiga flickans beslut. Det blef mycket olika bedömdt. De fleste ansågo henne dåraktig, ja, rent af något »på sidan», som man säger, men de, som tänkte bättre på saken, kunde ej annat än beundra denna kärlek, som öfverstiger alla hinder, denna kärlek, som, starkare än döden, uppoffrar och lider allt för den älskade.

Förberedelserna till resan voro snart afslutade, och en vacker augustimorgon stod på gården vid Eriks hem en kärra, lastad med flyttningssaker. Traktens ungdom hade infunnit sig för att säga den af dem omtyckta och värderade flickan sitt farväl. Åtskilliga mödrar bådo henne med tårar, att hon skulle försöka taga reda på deras söner och bedja dem resa hem.

Hanna var lugn och glad. Ehuru hon ej viste, hvarest Erik uppehöll sig i guldlandet, hoppades hon dock, att Han, som är den eviga kärleken, skulle föra henne till den älskade. »Ack, om jag finge blifva hans räddarinna», tänkte hon, när hon satte sig upp på fordonet och viftade farväl till sina vänner. Hon blickade omkring sig på den blåa sjön, på de kända ängarne, barndomens lekplatser, och på de väldiga bergen för att liksom än en gång i minnet intrycka bilden af sin hembygd. Hon hörde fåglarne sjunga i björkarne vid Storängen, och det föreföll henne, som om allt hviskade ett stilla: »farväl». Men träd, blommor och fåglar tycktes äfven vilja säga den bortresande ett annat ord, hon tydde deras tysta mening så:

»Du gör rätt, Hanna. Mätte din kärlek blifva belönad!»

* * *

Det var höst. På Andernas sluttningar stodo guldgräfvarnes små kojor, hvilka åtskilliga utvandrare nu till den stundande vintern sökte göra mera beboeliga. Hvar och en uppsökte och arbetade tillsammans med sina landsmän, men ganska ofta tillbringade dessa lättsinniga lycksökare dagen i sus och

dus. Deras gillen slutade nästan alltid med blodiga slagsmål, sedan bränvinet eldat modet och uppväckt lidelserna. Revolvern och knifven användes ofta, och mången kom aldrig med lifvet från det samqväm, der han infunnit sig, — men mördaren gick fri. Det fans icke ännu bland dessa människor, sammanströmmande från nästan alla land, någon ordnad styrelse, och laglösheten alstrade ett elände, som knappast kan beskrivas.

Der borta vid en flammande brasa invid skogen höra vi i qvällens timme svenska talas på den främmande jorden. De sitta kring elden ute i det fria, de tyckas icke ännu bygt något hus. Kanske hafva de endast för några dagar slagit sig ned här i akt och mening att söka lyckan? Framför dem på en större packlår tronar ett bränvinskrus, kritpiporna blossa, och att döma af männens rödbrusiga anleten synas de flitigt helsat på i bränvinsförrådet. Deras dåliga kläder och hela utseende vittna för öfrigt om föga rikedom, ehuru de befinna sig i guldets förlofvade land.

Erik, som äfven befann sig bland de larmande svenskarne, satt tyst och sluten; han deltog icke i samtalet, han lyssnade knapt derpå, men det fyllda glaset egnade han mer uppmärksamhet. En stum förtviflan stod att läsa på den förr så käcke och glade ynglingens anlete, der stod upptecknad en berättelse om svikna förhoppningar, ånger och blygd, och hans kläder voro ännu mera bristfälliga än landsmännens. Han var tydligen stadd »på resan utföre», och det går fort nedåt på det sluttande planet, när människan en gång börjat sjunka. Svårare är att komma upp igen.

Erik hade, som vi förut nämt, förlorat sin skatt, och detta svåra slag hade nästan alldeles tillintetgjort hans mod och förtröstan. En längre tid hade han genom sitt arbete knapt förtjent det nödvändigaste till lifvets uppehälle, lyckan log ej mera emot honom, och så mycket svårare var minnet af det förlorade guld.

Hvarthän vandra väl ynglingens tankar, der han sitter och ser i elden. Ack, de vallfärda till norden, till Frykens stränder, till Vermlands skogar och till Hanna. Vid tanken på henne fylles hans själ af bitter smärta och oro. »Skall jag försöka återvända, ehuru jag är fattig och arm?» Så frågade han sig sjelf. »Nej», utropade han vid detta tysta förslag så högt, att Jan från Fryksände, som satt bredvid honom, förskräckt såg upp.

»Jag kan undra», frågade den senare, »hvad du Erik tänker på, då du ser så barsk ut».

»Jo, jag ångrar, att jag någonsin lyssnade till din berättelse och lemnade mitt hem för det usla guldets skull», förklarade Erik med en blick så mörk, att Jan rent af ryggade tillbaka.

Ehuru äfven denne Eriks kamrat förlorat mycket af sitt forna mod, ansåg han sig nu böra tala ett tröstens ord till den på sina förhoppningar svikne vännen.

»Fäll ej modet», återtog Jan, »en vacker dag hitta vi på ett sandlager med klumpar uti igen, och så resa vi ner till San Francisco, få oss penningar och komma hem som rika karlar. I går hörde jag berättas, att en fattig irländare, som länge arbetat förgäfves, upptäckt ett rikt, guldförande lager, och nu är han en mäktig rik man».

Eriks ögon flammade till af hänförelse, i det han tömde sitt glas, men snart var hänförelsen borta, och han satt lika stum och förtviflad som förut. Stackars yngling! Hoppets sol var nära nog släckt.

»Jag hittar ej några klumpar mer», sade han dystert, »men om jag påträffade italienarne, de mörkögde röfvarerna, som togo mitt guld, så nog skulle vi strida en gång till. Två af dem reste sig aldrig mer, det såg jag, men så dukade jag under.»

Vid detta blodiga minne knötes Eriks bruna näfvar krampaktigt, och hans ögon gnistrade. En af främlingarne uppstämde nu plötsligt, ehuru med osäker röst, en sång, hvilken mildrade det vilda uttrycket i Eriks anlete. Sångaren var en norrländing. Han sjöng om »sin hembygd vid dånande flod», om »ett land der molnen sig hvilade på fjällens», han sjöng om hemmets »skogar och dalar». Då vandrade, ehuru omtöcknade af ruset, männens tankar till gamla Sverige; liksom fångarne vid de elfvar i Babel blickade våra lycksökare till hemmets land, mot en hvar log någon blomma från barndomens dalar, och en hvar kände denna hemlängtan, som alltid griper nordens barn, när de äro skilda från fäderneslandet.

Erik kände, att en tår ville bryta fram, och för att dölja den samma gick han bort från kamraterna. Han ströfvade omkring utan mål, utan ro. Det var strid, det var uppror i hans inre. Kärlek och hat, förtviflan och ånger bemäktigade sig ömsevis hans själ, ångestsvetten droppade från hans panna. Det var natt ute, det var natt i hans inre. Några purpur-

strimmor i öster bådade slutligen solens uppgång, den väldiga, värmande verldsacklan höjde sig öfver bergen, men i ynglingens själ uppgick ej glädjens och hoppets sol.

Trött af det rastlösa gåendet, satte han sig ned i skogen. Han framtog sin laddade revolver och betraktade densamma med en hemsk blick. Ynglingen tänkte på de mörke stigmännena, som beröfvat honom hans guld, men hans tanke tycktes få en annan riktning, och ännu mörkare och dystrare blef ögat. Han betraktade än en gång de blanka piporna, såg sig skyggt omkring och mumlade: »Det blefve kanske lugnt se'n.»

Då tonade plötsligt en klar sång genom skogen. Det var en välkänd sång:

»I Vermland, — ja, der vill jag bygga och bo,
Med enklaste lycka förnöjder.
Dess dalar och skog ge mig tystnadens ro,
Och luften är frisk på dess höjder.
Och forsarne sjunga sin ljufliga sång —
Vid den vill jag somna så stilla en gång.
Och hvila i Vermländska jorden.»

Erik lyssnade med återhållen andedrägt. Hvar hade han hört denna klara stämma? Männe ej i Vermlands skogar? Den föreföll så bekant. De kära hemlandstonerna kommo emellertid närmare, och ynglingen smög sig fram för att se, hvem sångerskan — han hörde, att det var en qvinnor — kunde vara. Gömd af träden, stälde han sig nära vägen, der hon skulle gå fram. Och hon kom. Den unge mannen betänkte sig en stund, han kastade en sorgsen blick på sina kläder, hans kind färgades af en mörk rodnad, men han störtade slutligen fram under utropet »Hanna!»

Det var hon. Manad af sin kärlek hade hon företagit den långa resan och med tålmod burit alla dess svårigheter; utan att tröttna hade hon en längre tid vandrat omkring bland de vilda och laglösa guldgräfvare för att uppsöka den älskade och erbjuda honom sin hjälp. För att icke behöfva röra vid det återstående af den penningsumma, hon medförde och som kanske behöfdes för hemresan, antog hon på kortare tider arbete hos sina landsmän.

»Erik», utropade Hanna och såg förvånad på den ruskige mannen. Han hade blifvit mycket förändrad, men snart blickade hos flickan den gode ängeln fram genom ögats spegel; han blickade så skönt mot den återfunne. Det var dock Erik, den älskade Erik, och hur hon såg in i hans öga, försvann det

dystra och vilda uttrycket derstädes. Sjalens natt skingrades, det blef ljusst derinne. Kära minnen hopade sig för yuglingen, rena minnen från barnets vår logo emot honom, och kärlekens sol strålade åter. Den brännande törsten efter guld försvann med ens, han kände sig rik i all sin fattigdom, och der han gick med Hannas hand i sin föreföll honom lifvet åter så skönt.

Ack, kärleken är den sol, som värmer hela skapelsen. Hvad vore lifvet utan kärlek? Hvad vore jorden utan denna blomma, hvilken förljufvar äfven den törniga stigen för så mången pilgrim här nere? I sanning! funnes ej den sköna himlagästen ibland oss, skulle allt blifva mörkt och dystert, menniskan skulle då känna sig olycklig, ty äfven hon, liksom den store skaparen, vill älska, och därför blir ett hjärta, der kärlekens och evighetens hopp bo, så förnöjdt och rikt.

De unga två satte sig ned. Det var mycket att fråga, att berätta om hembygden. Solen höjde sig högre på himlen, fåglarne sjöngo och jublade, liksom de velat gifva tillkänna sin glädje deröfver, att tvänne hjärtan funnit hvarandra på den främmande jorden.

»Hur kunde du, Hanna, företaga en sådan resa? Du måste älska mig mycket», sade Erik.

»Ja, ser du Erik, jag tyckte, att lifvet utan dig var utan värde för mig, och när jag hörde dina motgångar, beslöt jag att försöka hjälpa dig och blifva din räddarinna», genmälte Hanna långsamt.

»Ack, du har så blifvit», utropade Erik och slöt den väna flickan i sin famn. »Om du ej kommit, hade jag kanske i denna stund» — yuglingen sade intet mer, och Hanna satt tyst och tänkte på den afbrutna meningen. Med förskräckelse fick hon se, huru Erik kastade en blick på revolvern, som stack upp ur hans rockficka, och nu förstod hon meningen af de ord, han yttrat. Hon utropade:

»Gud vare lofvad!»

»Men hur komma hädan från detta olycksaliga guldland?» frågade yuglingen bekymrad. »Jag är fattig och arm, som du ser.»

»Jag har penningar till hemresan, penningar, som dina föräldrar sändt till dig», omtalade Hanna. Hon förtäljde icke, att hon under flere år sammansparat en del af den medförda resekassan.

När Erik och Hanna kommo fram till guldfältet, voro deras landsmän i fullt arbete. Svetten droppade från deras anleten, Amerikas sol var varm, och arbetarnes törst efter guld

var äfven brännande. Glad och lycklig visade Erik sin funna skatt, den täcka Hanna. »Hon är mera värd än guld», förklarade han för den häpne Jan från Fryksände.

En tid derefter seglade ett fartyg ut från hamnen vid San Francisco. Dess flagga var gul och blå, dess stäf var vänd mot Sveas berg. Erik och Hanna voro med; till hemmets dalar i högan nord skulle de fara.

* * *

Pingst, den glada högtiden, var åter inne. Sommarens himmel log öfver Frykens stränder, vindar, aumade i södern, susade fram genom de nylöfvade träden. Jorden, den gamla modern jorden, var ung på nytt, det var som om man i den tysta, doftande skogen, der tusen blommor logo, kunde höra hennes pulsar slå ungdomliga och friska igen. Ack, hon skiftar färg den goda modern för att fröjda sina barn och för att gifva dem en påminnelse om de vexlande årstiderna i deras lif.

Eriks hem stod denna dag så högtidligt, löf och blommor prydde dörrar och grindar, och husets medlemmar sågo äfven högtidliga och glada ut. Liksom solen efter de mulna dagarne åter lyser och strålar från en klarnad himmel, så lyste äfven glädjen från deras anleten. Det var i dag Eriks och Hannas bröllopsdag.

Hand i hand vandrade våra unga i den tidiga morgonen ned till kyrkbåtarna vid Fryken, åtföljda af en skara vänner och anförvandter. De skulle icke vigas i kyrkan, men det var der seden, att brudparet, om bröllopet firades på en söndag, först bevistade gudstjensten.

De löfprydda båtarna gledo raskt framåt. Sjön låg denna dag lugn och klar; det var liksom han ej velat störa de unga två denna gång.

»Mins du en pingstdag här på Fryken, Erik?» hviskade Hanna och lutade sitt hufvud mot ynglingen.

»Det har stormat mycket sedan, men nu är det lugnt», svarade Erik.

Der framme vid kyrkan var allt så lika nu som den dagen, då brudparet »gick fram i koret». De unga stodo äfven nu, en lockig krans, kring altaret, prosten talte om seglingen på verdens haf, han talte åter om en flyktad vår. Eriks och

Hannas ögon tårades. Allt var sig likt, men de hade pröfvat mera nu, de hade seglat ett stycke på detta haf, som den silfverlockige läraren talte om, och hans ord hade besannats.

När hemresan öfver Fryken företogs, var den åldriga prosten med i den båt, som förde brudparet. Frisk tonade sången öfver den lugna sjön, fiolerna klingade en brudemarsch, men på prostens uppmaning sjöngo slutligen alla med förenade röster:

»Den blomstertid nu kommer
Med lust och fågring stor,
Du nalkas, ljufva sommar!
Då gräs och gröda gror.
Med blid och liflig värma
Till allt, som varit dödt,
Sig solens strålar närma;
Och allt blir återfödt.»

Men när qvällens sol hade sänkt sig ned bortom skogen och aftonstjärnan blickade ned i sommarnatten, vandrade våra unga två på vägen, der de en gång sade hvarandra farväl. Välsignelsens ord var uttaladt öfver deras lyckliga hjertan, den vänlige läraren hade lyckönskat dem till deras gemensamma segling på världens haf.

Dalkullan.

Efter en gammal veterans berättelse.

»O, kvinnans värde, tyst och blygt och stilla,
högt i det stora, älskvärdt i det lilla!
Som våren oförmärkt klär lunden grön,
Som blomstren dofta, som en hjertlig bön
med slutna läppar genom himlen färdas,
Så kvinnans handlingar, den dyrkansvärdas.»

Esaias Tegnér.

Det var år 1788. Hotfulla moln nalkades Sveriges kuster öster ifrån; det likade sig åter att blifva ett nappatag med »arffjenden», och mången soldat tog med bister min ned det rostiga geväret från väggen och eftersåg, huruvida det ännu var i brukbart skick. Till det fredliga Dalom hade äfven hunnit rykten om, att krig och ofred stode för dörren; men de redlige dalamännen, som hjälpte Engelbrekt och kung Gösta i forna dar, gingo dock lika lugna och trygga som vanligt bland sina skogar och berg.

Vår berättelse förflyttar oss dit, till denna gamla och minnesrika bygd, der ännu en qvarlefva finnes af det storsinta slägte, som framträder så mäktigt i svenska folkets häfder. Der skådar man ännu här och der bland bergen i de undan-gömda dalarne en patriarkalisk enkelhet i seder, en redlighet och ett allvar, som fröjdar fosterlandsvännen att se i våra dagar, då det fäderneärfda, det enkla och allvarliga mer och mer tyckes öfvergå till traditionen.

Det var en strålande vårdag. Solen sken så klar från den högblå himlen, och fåglarne sjöngo glada i skogen. En mild vestanvind förde orrens toner ned till byn, der allt syntes vittna om lif och glädje. Bäckarne sorlade och sjöngo under

sin dans utför klipporna, liksom de hade fröjdats öfver sin frihet, och de blyga sipporna på sina tufvor vid stranden nickade så vänligt mellan de här och der ännu qvarliggande snödrifvorna. Kyrkklockornas toner fördes hän öfver sjön, döende bort i det fjerran blå, under det högtidsklädda människoskaror, manade af klockornas ljud, skyndade hän till kyrkan. Allt var så ljufvigt och stilla; man hade kunnat höra naturens hjärta slå, och mer än en af de till helgedomen vandrande tänkte hvad skalden med dessa ord uttryckt:

Ack! när så mycket skönt, i hvarje åder
 Af skapelsen och lifvet sig förräder,
 Hur skön då måste sjelfva källan vara,
 Den evigt klara!

På en smal stig, som genom skogen ledde fram till kyrkan, vandrade tvänne personer. De hade gått ganska långt på morgonen och satte sig nu att hvila vid en af de väldiga furorna. Det var den unge soldaten Svärd och Anna, hans käresta.

Svärd var en ung ståtlig man, klädd i sina fäders drägt, och den långa blå rocken med uppstående krage samt den bredbårdiga hatten klädde honom väl. Han var en af dessa kraftiga män, hvilka nordens hårda natur uppammar. På hans ansigte hvilade detta drag af djupsinnigt allvar, hvilket man ofta återfinner hos den med arbetet och försakelsen tidigt förtrogne dalkarlen. Hans kinder buru helsans färg, ehuru barkbröd under mångt missväxtår måst tillgripas i hans hem för att afvända hungersnöden derifrån. Och dock älskade han, liksom alltid Dalarnes folk gjort, sin fattiga hembygd, och han var stolt öfver att räknas bland dess söner. I historia, i saga och sång hade han läst och hört om fädrens stordåd, och i hans hjärta bodde, liksom hos mängden af Dalarnes inbyggare, bilden af Gustaf Vasa, hvilkens sagolika äfventyr bredt ett romantiskt skimmer öfver Dalarnes historia, hvilken ännu alltid hos folket närer en viss stolthet öfver den del fädren tagit i fosterlandets öden samt hugen att, om det gäller, hafva sin gamla ära.

Härpå tänkte dock Svärd icke nu. Hans mörkblå öga hvilade på den kära Anna. Hon var ett af dessa väna naturbarn, hvilka liksom Linnéan växa på den hårdaste och ogästvänligaste mark. Hon var en Dalarnes dotter, hjärtlig, frimodig och glad. Uppväxt och fostrad i skogen, älskade hon den samma och trufdes så väl i granarnes skugga. Hon såg, att

det finnes mycket skönt i naturen och lifvet, ehuru ingen gjort henne uppmärksam derpå. Hon hörde att forsen, som brusade fram emellan klipporna i skogen, talade om kraft och mod, att fågeln sjöng om lifvets glädje. Blommorna tycktes henne hviska om skaparens godhet, och när hösten kom och böjde den ned till tufvan, tänkte hon på kyrkvallen och grafvarne der. Mången skön tanke, som uppsteg i hennes själ, gjorde henne glad och nöjd, der hon i skogen vallade sin hjord. Hon förde i sådana stunder det enkla vallhornet till sina läppar, för att tolka hvad hon kände, och hennes toner återgäfvos af eko långt bort i bergen. Hon såg dock nu ej så glad ut som vanligt. Hon satt tyst vid Svärds sida och en viss oro röjdes i hennes röst, då hon plötsligt frågade:

»Har du sett Vass något dessa dagar?»

»Nej», svarade Svärd, »men hvarför frågar du så?»

»Jag har tyckt, att han sett så mörk ut i hågen, se'n jag vägrade att blifva hans hustru», sade Anna.

»Jag har icke betraktat honom, emedan jag helst velat se på dig; men har han förolämpat dig, så tala om det. Har han sagt något ondt åt dig?» genmålte Svärd och tryckte Anna in till sig.

»Nej», svarade hon vemodigt med en ton, som kom Svärd att tro motsatsen.

»Anna lilla, nu skall du tala om, hvad Vass har sagt åt dig. Jag skall låta honom veta, hvad det vill säga att tränga sig mellan barken och trädet», återtog Svärd, och hans öga, nyss så fridfullt, blixtrade till.

»Ja», svarade Anna, och en tår dallrade i hennes öga, »se'n jag afslog hans frieri, har jag ständigt fruktat hans mörka blickar. Jag har ryst, när han betraktat mig, och i fjor, när jag var borta i skogen vid »fäbodvallarne» och stod en qväll och såg bort öfver sjön, just då solen sjönk bland bergen, kom Vass och började språka om ett och annat. När jag då sade honom, att du var min fästman, yttrade han med hotande ton: »Det var en gång ett brudpar här, som aldrig såg qvällen komma på bröllopsdagen.» Dessa ord göra mig så orolig, käre Svärd.»

»Var ej rädd, kära Anna; jag skall försvara dig i lif och död, och låt ej så'na enfaldiga hotelser förstöra vår sällhet», tröstade Svärd.

»Ja, förlåt mig, men jag fruktar, att något ondt skall träffa dig. Jag såg dig vid »midsommarsvakan», der du stod, klädd i uniform; men du var långt borta, och det skall ej betyda godt, säges det.»

Anna såg upp till Svärd med sina trofasta blickar, då hon sade detta.

Svärd tryckte varmt hennes hand. »Inte tror väl min Anna på sådant skrock?» frågade han leende.

De båda unga hade kanske ännu länge stannat kvar under furens skugga, ty kärlekens morgontimmar flyga så fort; men ett hemskt skratt, som plötsligt ljud bakom dem i den tjocka skogen, skingrade deras drömmar.

Hade de kunnat genomtränga skogen med sina blickar, skulle de der hafva sett en mörk, axelbred karl med svarta, ondskefulla ögon under de buskiga ögonbrynen. Han var ej äldre än Svärd; men det dystra draget öfver hans panna gaf honom ett äldre utseende. Han saknade ock den kraftiga och trygga hållning, som vanligen utmärker Dalkarlen. Från sin plats i snåret hade han lyssnat på de sälla två; men hans knutna hand, och de blickar, han gaf sin grofva lodbössa, sade tydligt, att han var en fiende till deras lycka. »De, som nu fröjdas, skola gråta», mumlade han, och med ett hemskt skratt försvann han i skogen.

Det var soldaten Vass.

* * *

Det var aftonen på en skön sommardag, en sommarafton, fridfull och ljuf. En sångarkör slog sina drillar i björkdungen nedanför Svärds rödmålade stuga i skogsbrynet. En grön äreport, bestående af tvänne granar, behängda med åtskilliga prydnader, var upprest vid den enkla grunden. Genom denna äreport hade Svärd nyss ledsagat sin Anna in i det enkla torpet, der släktingar och vänner samlades för att lyckönska dem på deras lysningsdag. Det hade lyst första gången för Svärd och Anna.

De hade dagen förut läst för prosten och af denne erhållit ett hjärtligt »lycka till!» Nu sutto de glada och lyckliga i kretsen af släktingar och vänner. En flaska, på hvilken en karolin var afbildad, gjorde sin rund kring laget. En hvar af gubbarne och äfven de yngre männen togo till bästa af den »svenska nektarn». Gamla nämndeman Persson, hos hvilken flaskan stannade, efter att hafva gått laget omkring, föreslog en skål för de unga tu med följande ord:

»Lycka och välsignelse, du Svärd och Anna, af Gud, som äktenskapet stiftat hafver.»

¶ Kort derpå svängde tvänne ryttare in på gården och höllo med sina hästar framför dörren. Det var tvänne soldater i uniform, hvilka, sedan Svärd och Anna med de öfriga gästerna kommit ut på trappan, ur minnet uppläste lyckönskningar dels i bunden, dels i obunden stil. De svängde sedan om sina hästar, hvarvid de dagen till ära aflossade tvänne skarpa skott. Efter denna hyllning stego ryttarne af och följde med in i stugan.

Vid ett bord i den så kallade »kåven» satt gamle korporal Munter med en skara unga kullor och pojkar omkring sig. Gubben hade fått det angenäma uppdraget att ur den på bordet stående flaskan skänka i en och annan dram åt dem, som tittade in till honom, och detta, jämte den uttryckliga föreskriften att dricka dem till, gjorde kanske, att gubben var vid något lifligare humör än vanligt.

Gubben Munter var mycket uppburen af ungdomen, ty han hade varit med, der det »osat hett», och saknade aldrig åhörare, när han satt i sitt torp de långa vinterqvällarne. Förutom en mängd berättelser från den tiden, då »det var så kallt, att elden frös i spisen och så mörkt, att pertan, som brann i väggen, icke syntes» — från Karl XII:s tid — hade han äfven mycket att förtälja om sina egna bragder.

»Jag tycker om er, fastän ni ej voro med, då krutet fans upp», sade gubben och tömde sitt glas.

»Vi önska, att gamle Munter får länge lefva på jorden», svarade en af pojkarne.

»Berätta oss nu något från kriget», bad en hurtig dräng, som slagit sig ned invid den gamle.

Nu var gubben inne på sitt älsklingsområde och dertill upprymd och glad. Han höjde sin kraftiga gestalt, hvilken ännu föga böjts af åren, tog fram sin dosa, ur hvilken han fortskaffade en »buss» i munnen, »drog valk vid ögonbrynen» och såg mäktiga bister ut. Han stötte i golfvet med sitt träben för att få slut på de glädjeytringar, som hördes från hans åhörare, aftog hatten från de hvita lockarne och började:

»Ni må tro, att jag varit med, der sjelfve hin skulle hafva darrat som ett asplöf. Se detta minne från ofredens dagar! Det har blåst nordan många gånger, sedan mitt ben reste till skogen; men den dagen minnes jag än, och en liten historia om broder Lustig skolen I få höra. Det var sista dagen han läste sitt »fader vår».

Längre hann gubben ej; en plötslig tystnad afbröt sorlet i det yttre rummet, och gubbens åhörareskara öppnade dörren för att se, hvad det var, som så hastigt gjorde slut på munterneten derinne.

En sergeant stod vid dörren och uppläste följande order: »Soldaten N:o 15 Svärd infinner sig vid kyrkan i qväll för att mönstras och aftåga till Finland».

Om åskan hade slagit ned bland de glada gästerna, hade hon ej kunnat framkalla ett starkare afbrott i den allmänna glädjen. Att krig stod för dörren, visste man; men att det så skulle afbryta Svärds glädje på denna dag, hade man ej kunnat ana.

Anna blef så blek, der hon satt, iklädd sin mormors brudklädning, och den enkla krans, som hon bar på hufvudet, afstack så hjärt mot den bleka kinden. En sky af sorg bredde sig äfven öfver »fästersvennens» nyss så glada anlete; men han qvåfde den tår, som ville förråda, huru smärtsamt det nu var att skiljas från sin trolofvade. För hans minne flögo ovilkorligt hennes ord, huru hon sett honom så långt borta vid »mid-sommarsvakan». »Det skall icke vara ett godt tecken», hade hon sagt.

Han steg upp och fattade hennes hand, i det han förklarade:

»Nog blir det svårt att skiljas vid dig, Anna, och det kan väl hända, att jag ej återser dig mera; men fäderneslandet är ock min brud, och det kallar mig nu. Jag har alltid önskat att en dag få strida för mitt fosterland, för min sköna hembygd, det gamla Dalom; men nu menar jag nog, att budet kom mig något oväntadt uppå.»

Snart stod Svärd iklädd sin krigaredrägt. Han tryckte sin Anna ännu en gång till sitt bröst, och en kyss borttog tåren från hennes öga.

»Gud vare med dig!» önskade gubben Munter, då Svärd försvann i krökningen af skogsvägen.

Vass hade ock fått order att tåga ut till kriget; men han såg mycket glad och förnöjd ut och kastade en triumferande blick på Anna, då han senare på aftonen i närheten af kyrkan, der krigarne samlats, tog farväl af henne. »Nu kan allt ändras, och nog skulle det ha' ändrats ändå», mumlade han.

Det var afton på den blodiga dagen den 9 Juli 1788. Natten sänkte sina skuggor öfver »de tusen sjöars land.» Vi karne och sunden lågo mörka och allvarsamma likt de höga furorna, som stoda omkring dem. De sista vågorna rullade in i fjärden, der de suckande sökte hvila vid stranden, och änderna lockade sina ungar till någon undangömd vik. Månen, som marnattens blekröda måne, steg upp som en vålnad mellan furorna på mon och kastade sitt bleka sken på de många sårade och döda, som fallit på Suttula hed. Döden hade der gjort sin skörd; och i döden omfamnade vän och fiende hvarandra.

I en björkdunge, der nattens skymning bredde sig djupare under löfkronornas hvalf, satt bland sårade och döda en högre yngling med hufvudet lutadt mot en hvitstammig björk. Hans kind var blek, och det matta ögat blickade med djup smärta ut öfver fältet, der fallna kamrater och vänner lågo. Med sväfvande röst framhviskade han öfver de färglösa läpparne:

»Ack, min trogna, min älskade Anna! jag skall då aldrig se dig åter. Mitt bröst är sönderskjutet, och hjärtat slår väl snart de sista slagen. Och Vass, min forne lekkamrat, som så svek mig i nöden; han hörde min bön om hjälp, men lyssnade ej dertill, utan ilade bort med de andra. Kanske har han sjelf fallit i striden, och lefver han ännu, tror han väl, att det är slut med mig. Och ingen vän hör mig här, ingen finnes, som kan taga en helsning till mina kära. Du milda stjärna deruppe, du, som nu blickar ned öfver hembygdens dalar och berg, sänd du en helsning till min Anna!»

Och stjärnan tindrade så vemodfull från den mörkblå natthimlen.

En klar tår banade sig väg ned öfver Svärds bleka kind. Det var han, som här efter tvänne dagars strid fallit för fiendens kulor.

Plötsligt ser den sårade krigaren en qvinnogestalt närma sig. Han trodde sig drömma; var det en gyckelbild af hans mattade själ? Skön som en ängel vandrade hon fram bland de döde. Svärd samlade all sin återstående kraft för att förvissa sig sjelf, att det var verklighet. Han hade hört berättas om elfvor och valkyrior, som förde de fallne kämparne till Valhall, och han visste icke, hvad han skulle tänka om denna uppenbarelse. Gestalten närmade sig mer och mer. Svärd såg nu, att den unga qvinnan uppmärksamt betraktade de på fältet liggande döde, och han hörde djupa suckar pressa sig fram ur hennes bröst, när hon bland de fallne, trots deras stela och

förvirridna drag, tycktes igenkänna någon. Det var, förmodade nu Svärd, en ungmö från bygden, hvilken bland de fallne finnarne sökte en vän, den hon antog hafva fallit i striden, och som hon än en gång ville återse. Och hon fann honom till sist. Med knäppta händer sjönk hon sakta ned vid hans sida. Längre, längre satt hon der med hans stelnade hand i sin och såg på de älskade dragen. Bitter smärta afspeglade sig på hennes anlete, som sköljdes af sorgens heta tårar. Småningom bredde sig dock ett drag af himmelsk frid öfver den höga pannan, och hennes blick sade, hvad skalden sjungit:

»Mer än lefva, fann jag, var att älska,
Mer än älska, är att dö, som denne.»

Då den nattliga vandrerskan slutligen reste sig för att lemna detta dödens skördefält, nalkades hon den plats, der Svärd satt. Hon hörde hans klagan och vände sina steg ditåt för att se, hvem den lidande var. Hon gret ännu, och hennes tårar föllo varma på den blodfärgade marken, då hon böjde sig ned öfver den sårade.

Hon erbjöd sig att ledsaga honom till ett säkrare ställe, och med vacklande steg vandrade han vid hennes sida åstad. Efter en tämligen lång vandring för den utmattade Svärd, hunnodde en bland granar och furor undangömd stuga i skogen.

När morgonsolen kastade sina första strålar öfver moar och träsk, hölls begrafning der nere på heden. De döda krigarne, vänner och fiender, hvilade snart alla sida vid sida i den mörka jordens famn. Men Svärd låg i den svåraste feber. Död och lif kämpade en hård kamp om ynglingen. Hans sår sköttes väl med skicklighet af den hurtiga fuskkan, som satt vid hans sida; men hans tillstånd var dock ytterst betänkligt.

Så förgingo dagar och veckor. Hans vårdarinna skötte honom allt jämt med samma trogna omsorg. Ibland när hon satt vid Svärds sida, hörde hon, hur hans tankar vandrade bort till ett fjerran land, till en rödmålad stuga i skogen, der »Anna» bodde. Då drog ett skimmer af glädje öfver hans feberheta panna; i feberfantasierna tyckte han sig åter vara i Dalarne, och han hörde vallhornen ljuda i hembygdens skogar.

En dag, då solstrålarne lekte i pörtet, och fåglarne sjöngo i träden, vaknade Svärd från den långa drömmen. Han såg sig omkring i rummet och fann allt så främmande, att en känsla af oro och beklämning grep hans själ.

Plötsligen inträdde hans sköterska, och vid den blick, som nu mötte henne, uppgaf hon ett rop af glädje.

Svärd erinrade sig nu, att det var denna flicka, som led-sagt honom från slagfältet, och hennes vandring bland de döde rann honom i minnet. Han frågade med matt röst:

»Hvar äro mina kamrater och den öfriga hären?»

»Den svenska hären är långt härifrån, och många strider hafva de utkämpat, se'n du var med. Du var svårt sårad, och länge har jag trott mina omsorger om dig vara fruktlösa; men nu börjar jag hoppas», yttrade fuskans och strök håret ur krigarens panna.

»Hur skall jag, en fattig soldat, kunna belöna en sådan godhet?» återtog Svärd.

»Derom skola vi icke tala», sade flickan, »hvad jag har gjort för dig, anser jag blott som en kär pligt mot våra bröder, svenskarne. Den jag sökte på heden, behöfde ingen hjälp mera.»

Veckor och månader förflöto. Svärd låg kvar på sitt läger; men den omsorgsfulla vård, han vederfors, mildrade hans smärta och belade hans sår, och en dag kunde han stiga upp från sin sjukbädd och efter ännu några dagar vandra ut i Guds fria natur, hvilken nu syntes honom dubbelt skön.

Nästan återställd, ehuru ännu ganska matt och kraftlös, vandrade han en dag något längre från stugan än vanligt. Sommaren hade åter prydt naturen. De höga granarne susade högtidligt på mon, och Svärd tyckte sig åter vara bland Dalarnes berg. I granens sus och forsens dån hörde han hemlandstoner, och en frisk känsla genomströmmade hans aftärda lemmar. Han satte sig på en tufva, under det hans tankar vandrade bort till Anna.

»Ack, du min kära Anna», utropade han, »nu kan jag hoppas snart få se dig åter, älskade vän, från hvilken jag så grymt skildes. Men hur' skall jag kunna löna denna ädla flicka, som skänkt mig lif och helsa åter! Hur' skall jag kunna gälda all hennes godhet emot mig! Jag vet, jag kan det ej, men belöna henne du, Gud, som det kan och förmår!»

Högljudda röster från skogen störde Svärd i de ljufva drömmarne. Knappt hade han hunnit stiga upp, förrän han såg sig omringad af en hop vilda ryssar, hvilka ströfvade fram i trakten och vid det de smögo fram genom skogen blifvit varse den svenske soldaten. Svärd ville fly, men var dertill för svag, och snart var han fångad af fienderna, som antydde honom att utan vidare omständigheter följa dem. Framåt gick det — hvart visste icke vår hjelte.

»O, skall jag icke ens få säga farväl till min ädla, trogna vårdarinna. Hvad skall hon tänka om mitt plötsliga försvinnande», suckade han; men derpå tänkte han, att det vore lyckligt, om de vilda, råa krigarne icke upptäckte stugan, der han vistats.

Det susade så vemodigt i skogen; den sjöng sitt farväl till främlingen, som i dess skydd vunnit lifvet åter och nu lemnade den, för att aldrig återse den mera.

* * *

Väldiga snömassor prydde granarne kring Annas stuga, och snödrifvorna hopade sig mot fönstren. En och annan stjärna blickade fram ur de mörka snöfyllda molnen, men gömdes åter snart. En munter brasa flammade på hårdan och kastade sitt sken på Anna, som blek och aftärd, satt vid fönstret med sitt arbete. Den förr så hurtiga och glada flickan bar nu ett sorgset och nedstämdt utseende. Tvänne år hade nu förgått, sedan Svärd tågade bort till kriget. Inga underrättelser hade ankommit från honom, förutom det bref, som meddelade henne, att han anländt till Finland, och hvilket, fullt af mod och tillförsigt, af kärlek och hopp, nu var nästan oläsligt till följd af de sorgens tårar, hvarmed Anna sedan så ofta fuktat det.

Hennes tankar vandrade fjerran hän till det främmande land, der hennes kärleks vår sköflats af döden, såsom ryktet vetat förmåla. Der såg hon honom, den älskade ynglingen, ligga blodig och döende på slagfältet, och ingen kärleksfull hand torkade blodet från hans panna och mottog hans sista suck. Ack, hon hade så gerna velat vara vid hans sida för att än en gång se de kära dragen. Arbetet hvilade i hennes knä, och hennes inbillning blef allt lifligare i samma mån stormen rasade mäktigare der ute i granarne, hvilka stodo vakt kring stugan. Men plötsligen rycktes hon ur sina drömmars verld af knarrande steg ute på snön.

»Ack, om det vore Svärd», suckade hon, och en stråle af hopp upplyste de sorgsna dragen.

Men hennes anlete öfverdrogs af en dödlig blekhet, när den inträdande syntes i dörren. Det var Vass, som nu, hemkommen från kriget, besökte Anna.

»Hvar är Svärd?» frågade hon och såg på Vass med sina milda ögon, i hvilka den djupaste oro var afmälad.

»Han är död, kära Anna; jag såg honom falla, dödligt sårad, i striden vid Suttula och har sedan ej hört ett ord om honom. Jag hörde dock, att han uppgafs bland dem, som i striden der gått förlorade, och det är således säkert, att han är död.»

»O, min Gud, så är då allt hopp förbi!» utropade Anna med en ton, hvars djupa smärta äfven rörde den hårdhjärtade Vass.

»Ja, Anna», återtog han, »det hoppet får du nog låta fara; men sörj dock icke så djupt. Jag bjuder dig åter min hand, som du förr stötte tillbaka.»

Ehuru Vass ej var säker på, att Svärd fallit på Suttula hed, så trodde han dock detta med glädje; ty när Svärd derstädes, omringad af fiender och illa sårad, anropat Vass om hjälp, hade denne vändt honom ryggen, och då han sedan skådat tillbaka, hade han sett honom falla. Han önskade, att Svärd aldrig skulle komma åter, och nu, då hans barndomsvän icke hörts af under senare delen af kriget, och han därför allmänt ansågs död, drog han ej i betänkande att med en viss tvärsäkerhet bekräfta den svåra nyheten för Anna, hvilkens hand han ännu hoppades vinna.

Länge satt Anna och gret. Allt hopp var nu ute. Hon hade dock hyst en återstod deraf, så länge de öfrige krigarne ej återvändt till hembygden. Han kunde ju ligga sårad och ur stånd att skriva till henne; det var så svårt att begrafva sin kärleks hopp, så länge en möjlighet fans att hoppas. Men nu kunde hon det ej längre. Svärd var död; en af hans kamrater i striden hade sett honom falla, och Anna kunde aldrig tänka sig, att Vass skulle ljuga för henne. Den hemkomne krigaren var äfven nära nog sjelf öfvertygad, att han talat sanning. En uppmärksam betraktare skulle dock hafva funnit hans öga mycket oroligt, der han, af hycklad aktning för Annas sorg, satt tyst en stund och försökte gifva sitt ansigte ett uttryck af deltagande. Varma föllo tårarne öfver Annas kinder, vinden klagade der ute, och den nedbrunna brasan svartnade mer och mer i spiseln.

»Svara mig nu, Anna, om du vill blifva min brud, då Svärd så snart skildes från dig», återtog nu Vass med en ton, som visst icke vittnade om något lifigare deltagande i Annas sorg.

»Hur' kan du vilja tala så vid mig, och det nu, då du bringar mig underrättelsen om Svärds död. Säg du, när han föll för fienden?» frågade Anna med en skymt af misstroende, i det hon gaf den råde soldaten en förebrående blick från sina tårade ögon.

»Ja», svarade Vass med tämligen säker röst, »och jag hör, att du är lika stolt ännu; men du tänker väl på mitt anbud. Du skall nog sedan tacka Gud att i mig hafva en vän. Jag kommer åter. Go' natt!»

Vass gick, och Anna satt kvar, försänkt i sin bittra sorg. Ack, hvad världen nu syntes henne mörk! »Ingen kan lida, ingen kan älska som en qvinna». Så långt tillbaka hon kunde minnas, hade hon älskat Svärd. Redan som barn hade det varit hennes fröjd att få vara tillsammans med den lifige, solbrynte gossen, hvilken, ledd af tonerna från hennes vallhorn, förde sin hjord till den trakt i bergen, der hon befann sig. Han hade då plockat hjortron på mossen åt henne och fått så mångt hjertligt tack, så mången varm blick till lön för sin möda. Bägge voro de ense derom, att dagarne voro längre och skogen dystrare de dagar, då de icke träffade hvarandra. Hvarför det så var, hade de icke tänkt på. Och sedan, då hon blifvit äldre, då de båda ej längre voro barn, hade vänskapen varat, och hon hade känt sig glad, då hon träffade honom på kyrkvallen om söndagarne. Mången gång hade hon då, i likhet med de andra flickorna, haft en blomma att fästa i rocken på den, hon mest tyckte om. Och en skön sommarafton hade de för hvarandra omtalat, att den tillgifvenhet, som länge förenat dem, blifvit en starkare känsla. Men nu var han borta för alltid. Nu voro hennes käraste och ljufvaste förhoppningar bäddade i grafven.

* * *

Ytterligare tre år hade gått förbi. Vid det låga fönstret, som vette åt skogsvägen, der Svärd en gång vandrade bort, satt Anna, hvilken, under det hon vistades med sin hjord i skogen, bodde i den käre vännens eljest obebodda stuga. Hon var blek som blomman i skogen, när nordanvinden böjt hennes stängel. De fem årens tärande sorg hade tryckt sin stämpel på de sköna dragen. Hon kunde aldrig glömma sin ungdoms kärlek, sin så plötsligt förlorade brudgum.

»Ack», suckade hon nu, vid ett vaknande minne: »Jag minnes så väl, när han vandrade bort på skogsvägen der — så stolt och kraftfull, full af mod och hopp. O, huru många gånger har jag ej, sedan Vass bekräftade den förfärliga underrettelsen, bedt Gud att få dö och förenas deruppe med min begrätne vän. Men Gud har ej hört min bön, Jag är väl ej ännu värd den sällheten!»

Hennes tankar vandrade åter till denna kulna vinterqväll, som så grymt krossade hennes lifs glädje. Klara tårar rullade ned utför hennes kinder, det blef henne för qvaft derinne, hon gick ut bland skogens susande träd.

Den trefna stugan, der Svärd firade sin förlofning med Anna, var sig lik. Granarne stodo lika högresta som förr, och fåglarne höllo ännu sina konserter nere i björkdungen; men den gröna äreporten vid grinden hade länge sedan vissnat. Gamle Munter, som ibland helsat på Anna och då svurit öfver ryssar och turkar, låg i ro på kyrkvallen, der han förut stått så styf och bred.

Naturen stod nu åter i sin högtidsskrud. Milda fläktar susade fram i skogen, der häggarne stodo öfversällade med sina hvita blomsterklasar. Den blyga Linnéan, som växte invid stugan, blandade sin sköna doft med isopen och andra blommor, hvilka Anna planterat och mången gång vattnat med sina tårar. Vallhornets toner klingade derborta i bergen. Det var sabbat i naturen.

Ehuru Anna i likhet med många af skogens barn växt upp i denna sköna natur och ständigt sett den samma; ehuru hon som barn och sedermera, när hon blef äldre, så många gånger hvilat på en bädd af doftande blommor i skuggan af de höga furorna, under det fåglarne sjungit henne till sömn, hade skogen, sjön och ängen icke förlorat något af sin skönhet för henne. — Nu i sorgens dagar föreföll det henne ibland, som om naturen deltog i hennes sorg, och denna iobillning skänkte henne mången gång tröst och hugsvalelse. Så ock nu. En högtidlig känsla genomströmmade hennes bröst, och snart började hon med vemodig, men klar stämma sjunga en vers ur den så kallade »näfvervisan» (Gl. Sv. Ps. 417).

»Så som en fågel vid ljusan dag sig gläder,
Så gör min själ med högsta behag och säger:
Dig vare ära; o Jesu kära!
Som kronan för alla konungar månd bära med ära.»

Fåglarnes toner blandade sig med hennes, och Anna tycktes det som instämde de i hennes lof och pris till all tings skapare.

Anna hade nyss slutat sången och satt försjunken i det stilla vemod, som hennes sorgsna tankar och naturens högtidliga pregel ingaf henne, när den mörke Vass, ledd af hennes sång, plötsligt stod vid hennes sida.

»Gu' signe, lilla Anna!» helsade Vass, som i dag synbarligen gjorde allt för att se mild och fryntlig ut.

»Gu' signe», svarade Anna med sorgsen röst, i det hon såg upp till Vass med halft förebrående, halft bäfvande, sorgsna blickar.

»Alltid lika sorgsen, lilla blomman min», sade Vass och tog plats vid hennes sida.

»Skulle jag icke vara sorgsen? Se'n du underrättade mig om Svärds död, har jag ständigt tyckt lifvet vara mörkt. Jag vet nog, att det är en ärofull död att falla i striden för fäderneslandet; men det är ej tröst nog för mig, och jag sörjer honom städse lika djupt.»

»Så du talar! Hvarför se lifvet i så mörka färger, då du i mig har en trofast vän, som vill dig väl.»

»Säg icke, att du vill mig väl. Du var alltid en fiende till min lycka. Jag såg nog, att det icke gick dig något till hjärtat, när du förkunnade din barndomsväns död; du gladdes fastmer deråt.»

»När var jag din fiende? Jag har nu i många år försäkrat dig, att jag älskar dig, och att endast du kan bereda min lycka; men nu är det sista gången. Skulle du icke vilja hafva någon, som hjälpte dig med täppan här?»

»Jag minnes ännu, när jag sade dig, att jag var Svärds trolofvade, hvad du då yttrade: »Det var ett brudpar här, som aldrig såg qvällen komma på bröllopsdagen». Hvad mente du dermed?»

Annas blickar höjde sig forskande, genomträngande till Vass, och han måste slå ned sina ögon för den blick, som mötte honom ur hennes rena, ärliga ögon.

»Låt oss nu ej gräfva upp gamla minnen, min lilla vän. Glöm Svärd och blif min brud», fortsatte Vass och lade sin arm kring Annas lif.

»Aldrig blir jag din brud», svarade Anna med fast ton. »Väl är Svärd död, men jag blir honom dock trogen. Hur skulle jag kunna älska den, som gladdes åt hans död?»

»Är detta ditt sista ord, Anna, så hör nu äfven ett ord af mig. Vill du ej bli min, så skola vi bägge dö, du först och jag sedan. Jag har nu väntat länge nog; men först en kyss, den första och den sista», sade Vass och grep Anna med sina starka armar.

Anna uppgaf höga rop af förskräckelse, men hvem skulle höra henne här i den ensliga skogen, långt borta från den bebodda bygden. Hon såg med föräran, huru Vass blickade efter den mot tufvan ställda bössan. Hans öga blixtrade, lidelse och vrede afmålades i de hårda, vilda dragen.

Då grep en kraftig hand tag i Vass' nacke och slungade honom så häftigt till marken, att han sanslös blef liggande. Anna, som ock nästan förlorat sitt medvetande af förskräckelse öfver den fara, som nyss hotat henne, blickade ännu mera häpen på befriaren; men endast ett ögonblick, hvarefter hon störtade i hans famn. Det var Svärd, om han sjelf eller hans vålnad hade hon ej klart för sig, men hans varma kyssar öfvertygade henne snart, att det ej var någon synvilla eller drömbild, och hon smög sig hänryckt till hans bröst, utan att gifva sig tid att öfvertänka möjligheten af, att det var han, den som död begrätne, hvilken höll henne sluten i sin famn.

»Lefver du, eller är du död?» utropade hon slutligen och såg med glädjestrålände ögon in i hans, på samma gång hennes blick uttryckte en bäfvande fruktan, att allt dock var en försvinnande dröm. Hon hade ju så mången gång förut i drömmen, ja vaken sett honom.

»Ja, jag lefver, och nu skola vi aldrig mera skiljas», jublade Svärd.

Hvad Vass tänkte, då han, ännu halft medvetlös, reste sig och, lemnande sitt gevär i sticket, rusade bort, veta vi ej; men visst trodde han, att det var Svärds hämnande vålnad, som stod der vid Annas sida. Svärd grep den på marken liggande bössan och kastade den till ögat; men ögonblicket derpå slungade han den ifrån sig. »Han är ej värd en ärlig kula», yttrade han till Anna, i det han fattade hennes händer med sina och blickade henne trohjärtadt i ögat.

»Känner du igen mig efter så många års frånvaro, min kära Anna?» sade Svärd och slöt henne i sin famn.

Hon lindade sina armar om hans hals, och hennes varma glädjetårar voro hennes svar.

»Tack för att du har varit mig trogen», återtog Svärd. Jag hörde väl af Vass, att han sökt vinna din hand, men ock af ditt svar, att du aldrig gifvit honom något hopp. Min fångenskap hade väl ingifvit honom den tron, att jag stupat på Suttula hed, helst som han der öfvergaf mig, när jag anfölls af några svartskäggiga ryssar, sedan jag redan förut blifvit sårad. Men tack därför, att du varit mig trogen!»

Svärd hade stått bakom några träd och lyssnat till det samtal, som förts mellan Vass och Anna. Hans kind hade blifvit blek, när han såg Vass sitta så förtroligt vid Annas sida, och den tanken, att hon ej längre var honom trogen, hade nära nog sönderslitit hans hjerta. Han såg med en smärtsam blick på sin stuga, på skogen och naturen der omkring och stod just i begrepp att för alltid säga farväl till dessa kära ställen, då han af samtalets vändning hörde, att Anna ville vara »sin döde vän trogen». Då föll en tår ned på Svärds väderbitna kinder, då ljusnade naturen omkring honom; den gröna äreporten vid grinden, hans förlofningsfest och sjelfve Munter stodo fram som glada minnen för hans själ.

»Ack, käre Svärd, hvar har du varit?» frågade Anna och såg med en deltagande, men glädjestrålände blick på honom.

»Låt oss nu endast fröjdas öfver att ega hvarandra. När vintern kommer med sina långa qvällar, skall jag omtala ett och annat från min fångenskap», lofvade Svärd.

Svärd hade förts af de ryske krigarne långt in i Ryssland, der han tillbringat de år, han varit borta, i fångenskap. Under senare delen af den samma hölls han till arbete, hvarvid han sysselsatte sig med slöjd. Han sökte genom träget arbete fördrifva sorgen och saknaden. Dock plågade honom ständigt den tanken, att Anna skulle anse honom vara död. Svärd trodde icke, att öfverheten i Ryssland hade reda på honom under den senare tiden af hans fångenskap. Han lyckades fly och nådde efter otaliga besvärligheter fäderneslandet och det kära Dalarnes berg. Om Anna lefde eller ej, var honom obekant, och när han nalkades hemmet, tordes han knapt fråga derefter — men hon lefde och var trogen. Alla mödor, alla bekymmer voro nu glömda!

När aftonen sänkte sina skuggor öfver jorden, och blomornas kalkar slöto sig, sutto Svärd och Anna ännu kvar. De voro så lyckliga att åter ega hvarandra.

Snart stod åter en grön äreport vid grinden, som ledde in till Svärds stuga, och nämde man Persson föreslog samma skäl på deras bröllop, som på deras »lysningskalas»; men i »kåven» hörde man inga historier från kriget af Munter.

Hvart Vass hade rest visste ingen i bygden.

* * *

Tiotal af år hade förgått. Några kraftfulla söner sutto jemte den gamle Svärd vid brasan och slöjdade. Anna var nu en gammal fryntlig gumma; men hon såg ännu så älsklig ut, der hon satt och lät spinrocken surra. Katten låg makligt utsträckt på spishällen och spann sitt osynliga garn, under det höststormen rasade ute och förde bort de sista löfven från träden.

Plötsligt trädde en gammal gubbe öfver stugans tröskel. Det hvita, ovärdade håret föll ned på en panna, der lidande och fattigdom hade tryckt sin omiskänneliga stämpel. Trasor skylde hans aftärda lemmar. Gamla mor Anna bjöd den stackars tiggaren en stol vid brasan. Spinrocken hvilade en stund, och Svärd omtalade ett och annat från kriget. Ett sällsamt leende drog öfver tiggarens läppar, då de gamla fejderna upp-döko igen. Men snart var qvällen slut och allt tyst inne i stugan, der alla hvilade trygt i sömnens armar.

När den bleka höstsolen kastade sina strålar in i stugan, uppstego alla utom den gamle tiggaren. Han låg qvar på sitt halmläger vid spiseln, och mor Anna tyckte, att han såg så fridfull och lycklig ut. Den gamle tiggaren sof också den sömn, från hvilken ingen vaknar.

Hos den döde fann man en bok, på hvars perm stod skrifvet med stora, men nästan oläsliga bokstäfver: »Bed Svärd och Anna, den som finner boken, att de förlåta mig! Vass. Jag skall gå till min hembygd för att dö der».

En tår föll ur Annas öga, då hon läste dessa ord. På den gamle tiggarens graf lade hon en krans af doftande blommor.

Ett löfte vid Siljan.

Hvem skulle icke minnas
Sin första kärlek än:
Ej skönare kan finnas
I lifvet dock än den.
När glädjens da'r bli alla,
När hoppets sol sig sänkt,
Hur ljuft att återkalla
Den sällhet han oss skänkt.

En tröst man alltid eger,
Om blott man älskat har,
Vid sjelfva dödens läger
Står den som ängel kvar;
Ty kärlek var den skatten,
Som följde oss hit ned,
Och i den långa natten
Han följer äfven med.

Vilhelm v. Braun.

Lidigt på morgonen en dag vid midsommartiden, när solens första strålar trängde ned i skogens gömmor, och morgonvinden jagade dimman fram öfver Siljan, vandrade en skara unga kullor och ynglingar från Mora Strand utåt bygden. Det hade varit bröllop i byn, och de larmande gästerna sökte nu fundera ut, hvem det närmast skulle »smälla» för. Man visste till exempel, att Spjut Margit vid »midsommarsvakant» sett Jonases Mats, och att Brita och Lars en längre tid hållit af hvarandra, men det var dock svårt att säga, hvem först skulle fira sitt bröllop. Alla voro dock öfverens om, att de nu haft mycket roligt.

Har du, min läsare, sett och känt den fridfulla stämning, som ligger utbredd öfver en landtlig bygd under sommarmorgnarne? Mig har det förefallit, liksom himlen under den ljumma

sommarnatten sänkt sig närmare jorden och se'n, när solens strålfod väller fram, så småningom åter höjt sig för att ännu mera värma och lifva naturen.

Jorden stod prydd i sin högtidsskrud. I de lummiga träden sjöngo fåglarne sina vackraste sånger, och den daggfyllda marken, der spindelnäten tydligt aftecknade sig mellan buskar och qvistar, var prydd med blommor, hvilka nu öppnade sina tårfyllda kalkar och vaknade efter nattens ljufva drömmar. Häggarne prunkade i sina snöhvita mantlar uppe i skogsbacken, och de höga, allvarsamma granarne, prydda med röda, glänsande kottar, bugade sig högtidligt för vestanvinden. Bergens toppar klarnade mer och mer, furorna på deras kammur glänste i sol-ljuset, som hade de varit förgyllda, och på Siljan sågs en och annan fiskare i sin båt skynda fram i vikarne för att vittja sina utlagda nät. Det var lif och lust, det var en sommarmorgon på Mora Strand, i den minnesrika bygd, der frihetens fana höjdes i stormiga, framfarna dagar.

De glada bröllopsgästerna uppsökte nu sina hem, från hvilka svaga rökpelare angäfvö, att dagens bestyr redan började. Till sist vandrade endast Olof och Kerstin fram vid sjön emot sina hem. Bägge gingo en stund tysta, sedan den larmande hopen lemnat dem.

Olof var en högväxt yngling, ehuru ännu endast nitton vintrar gammal. Han hade icke pröfvat och sett mycket i verlden, och hans rena, vackra anlete bar nästan en vek prägel. Det rundklippta håret var mörkt och benadt midt i pannan, och i likhet med Morakarlarne i allmänhet var han mörklagd. Olof var för det mesta allvarsam, och det mörkblå ögat blickade tankfullt omkring sig. Det var en af dessa svärmiska naturer, hvilka man ibland påträffar hos dalallmogen, en naturens son, hvilken tagit ett djupt intryck af det egna och romantiska i Dalarnes natur. När dagens arbete var slutadt, gick han stundom omkring i sin hembygds skogar, och mången skön tanke höjde under dessa vandringar hans själ och lifvade hans sinne. Under sådana stunder längtade han till något, som han ej kunde förklara, men säll och glad kände han sig. Gerna ville den unge dalaynglingen, att de stojande hypojarne skulle känna det samma, som han; men de förstodo i allmänhet icke sin tyste kamrat.

Den unga flickan, som följde Olof vägen framåt, var deremot sjelfva glädjen, och de blå ögonen, som skuggades af mörka fransar, logo ständigt. Hon slutade just nu en munter visstump,

och hennes öga blickade litet skälmskt bort till den tankfulle kamraten, som klef fram i den daggiga ljungen, så att hon skulle få vandra ensam på den smala gångstigen vid hans sida.

»Ör*) du Olof! Är du öfver eller under jord, som sir så fundersam ut», sade Kerstin, i det hon skrattande slog till sin följeslagare.

»Vet du, Kersti, jag kommer iåg en liten saga om denna blomma, och vill du, så nog ska' jag berätta 'enne för dig», utropade Olof och tog upp en liten blå blomma vid kanten af vägen.

Den muntra flickan blef en smula allvarsam och förklarade, att hon med nöje skulle höra sagan.

Olof berättade:

»När Gud skapade blommorna, gaf 'an hvar och en af dem ett namn, hvilket de noga skulle bevara i minnet; ty 'an skulle sedan 'öra efter, om de glömt dem eller icke. En dag, ska' du få 'öra, kallade 'an dem alla fram för sig, och de fingo nu tala om sina namn. Men, sir du, till sist kom denna blomma fram, och med en tår i de blå ögonen, omtalade 'on, att namnet, vår 'erre gaf 'enne, blifvit glömt i verdens vimmel. Skaparen blef icke vred, ty, sir du Kersti, 'an såg blommans sorg, och 'an gaf 'enne ett nytt namn, och det namnet var: »förgät mig ej».

»Ur får du tag i allti'op sådant der», frågade Kerstin, sedan hon med tyst beundran hört den vackra sagan.

»Jag lånar ibland böcker 'os prosten, och i dem får man reda på mycket. Men far 'ar förklarar, att en sådan en fattig-lapp, som jag är, må vara nöjd med att kunna katekesen», genmälte Olof, och en djup suck arbetade sig fram ur hans bröst.

»Ör du! Verserna, som nämde man präntat på gratulation, voro riktigt vackra, och alla tyckte, att klockar'n icke »lagt ut det» så bra, som du», återtog flickan.

En vacker rodnad steg upp på ynglingens kinder, ty han visste icke, att Kerstin hade reda på, hvem som diktat verserna, och det var nu en gång så, att ingen annan än klockaren kunde komma i fråga, när något i bunden stil skulle pryda dylika gratulationer eller grafvårdarne på kyrkvallen.

»Tala inte om mina verser, ty det är intet bevändt med dem; men det är så trefligt att sjunga dem för sig sjelf i skogen.

*) Folket i socknarne kring Siljan uttala icke ljudet »h».

och vet du, jag 'ar satt i'op två tre stycken visor. Till åres 'ar jag funderat på att sätta i'op en beväringvisa också.»

Ynglingens öga strålade af fröjd vid denna tanke.

»Men ska då ingen få 'öra dina visor?»

Kerstin skrattade, men Olof var allvarsam igen.

»För skogen och blommorna brukar jag allt läsa upp dem, men nog är du så god som någon blomma, och nog ska' du få 'öra en visa nån' gång», sade Olof med en varm blick på Kerstin.

De voro nu framme vid en mindre gångstig, som ledde upp till Olofs hem i skogsbrynet. Solen hade höjt sig på himlen, och vågorna klappade allt häftigare mot stranden.

Olof och Kerstin satte sig vid sjön för att svalka sig efter färden. Framför dem låg Siljans blåa yta, och der borta i söder blickade Sollerön med sitt hvita kyrktorn emot dem.

Olof höll ännu i sin hand blomman, hvilken saga han berättat.

»Vill du 'afva denna blomma som ett minne af mig», frågade han och räckte den åt flickan.

Det låg någonting så allvarligt i Olofs röst, att Kerstin blef riktigt allvarsam.

»Det vill jag», sade hon och tog blomman, hvilken hon lade in mellan bladen i sin psalmbok, »och när jag kommer i'äg 'enne, skall jag komma i'äg dig».

Hon såg upp på Olof, deras ögon möttes, och de kände bägge, att de voro dyrbara för hvarandra, ehuru ingen af dem sagt det till den andre. Månget minne från flydda da'r hviskade om deras gemensamma barndomslekar och nöjen; de tyckte nära nog, att det nu var tråkigt att skiljas, ehuru de när som helst kunde träffas, emedan deras hem lågo intill hvarandra.

»Glöm nu inte ditt löfte att komma i'äg mig, när du kommer i'äg blomman», bad Olof och steg upp, i det han fattade Kerstins hand.

En tår dallrade i den känslige ynglingens öga. Han kände sig så lycklig och säll, naturen var skönare än förut, och aldrig hade fåglarne sjungit så vackert som nu.

»Adjö med dig, Olof», ropade kullan, när hennes kamrat ännu en gång blickade tillbaka på henne, der hon gick på den smala gångstigen.

Vintern hade rasat ut bland nordens fjäll, och vårsolen blickade vänligt ned, väckande till lif den slumrande naturen. Trädens knoppar svälde, och mellan drifvorna, som här och der ännu lågo kvar, syntes marken grönska. Några små sångare hade redan kommit från södern, och de qvittrade nu så glada i sina kända dalar.

Den flydda vintern hade varit svår. Ett missväxtår hade gått öfver landet, och nöden kändes tryckande i Dalarne. Det var tungt och svårt, men med vinterns slut och naturens uppvaknande blefvo äfven människorna gladare och förhoppningsfullare.

Icke särdeles långt från sitt hem uppe i skogsbacken stod Olof i skjortärmarne och svängde sin yxa. Han var sysselsatt med att hugga ved, hvilken under sommaren skulle torka till bränsle för nästa vinter. Hans kinder voro något blekare än vanligt, en följd af den tryckande nöden i hans hem.

Han var så ifrigt sysselsatt med att fälla en skäggig grån, att han icke märkte Kerstin, förrän hon gaf honom ett lätt slag på axeln.

»God dag, Olof!» helsade flickan, som ännu var lika munter och glad.

»God dag igen, Kersti. Det var roligt, att du 'elsade på mig», sade Olof och stälde yxan mot granen, under det han med den grofva skjortärmen torkade svetten ur pannan.

»Jag tänkte gå in 'os er och 'elsa på när dig, men så fick jag se dig 'aruppe på backen, när jag gick öfver morfars lindor.»

Kerstin tog upp sin stickstrumpa ur den så kallade »kuppin» och satte sig ned i lungen vid Olofs sida.

»Du sir så vigtig ut i dag, så jag undrar storliga, hvad du månde vilja tala vid mig om», återtog ynglingen och såg forskande på flickan, under det han lade sin hand på hennes axel.

»Jo, du må veta, att i går qväll kom Perolas Karin och Brita till mig och omtalade, att de skola göra en utvandring till Stoockholmstrakten för att söka trädgårdsarbete, och jag ska' följa dem dit; ty, sir du, jag kan be'öfva se mig om litet i verden, och Anna får vara vid »Budum» med kreaturen nu, när hon gått och läsi' sig fram för presten.»

»Ur säger farsgubben din om en sådan en färd», frågade Olof litet bekymrad.

Kerstin omtalade, att hennes far icke hade något emot utvandringen, »men», tillade hon, »du må tro, att morfar är rädd för, att jag skall blifva ögfärdig af mig som Margit i Venjan, som kom 'em och var både grön och blå; men det är inte farligt, sir du».

»Nog skulle jag bra gerna vilja komma ut också, men det kan nu inte bli för beväringens skull», sade Olof, »men nog blir det tomt efter dig. Tänk 'ur roligt det 'ar varit under den gångna vintern, då jag fått 'elsa på 'os dig, och vet du, när jag om dagarne sett röken från er stuga stiga upp öfver skogen, 'ar jag alltid tänkt så 'är: der fins dock en, som tänker på mig.»

Det låg någonting så ömt i tonen, hvarmed dessa ord uttalades, att Kerstin rent af kände en förebräelse öfver, att hon skulle resa bort och lemna Olof hemma.

Hon lade ifrån sig stickstrumpan, fattade ynglingens hand och såg honom i ögonen. Hon ville så gerna, att Olof skulle vara glad liksom hon.

»Du 'ar sett så rådlös ut en tid, att jag inte vet, 'ur det är fatt med dig», återtog hon och tryckte vännens kådiga hand.

»Å, det är inte farligt», mente ynglingen och strök de mörka lockarne ur pannan, »men, sir du, jag tycker, att min tid förrinner utan någon verklig nytta, och under våren är det alltid så långsamt. Du ska' veta, 'uru gerna jag velat läsa, men det är väl bäst det som sker.»

Ett fridfullt uttryck lägrade sig öfver den unge dalkarlens anlete vid dessa sista ord. Han steg upp och lade några vedträn på »kasten», och Kerstin hjälpte också till.

»När skall du resa», inföll han.

»I morgon, må du veta, Olof», svarade kullen.

»Jaså, redan i morgon», sade Olof och sökte fruktlöst qväfva en suck.

»Till 'östen, ja säkert före Mickaelitider är jag 'emma igen, och nog ska' jag 'älla af dig, hvar jag är.»

Den glada kullen blickade på Olof med sina trofasta ögon vid dessa ord, och ynglingens anlete uppklarnade. Hvad gjorde det att vandra den fattiges väg, när Kerstin, den vackra och älskvärda flickan, skulle följa genom lifvet.

»Kommer du i'äg blomman och löftet den der sommar-morgonen», sporde han och såg på Kerstin.

»Jajamen», försäkrade hon, »men nu kommer jag i'åg, att du också 'ar gifvit mig ett löfte. Jag skulle få 'öra en visa, som du gjort, jag.»

Kerstin såg riktigt nyfiken ut, och Olof lutade sig mot vedkasten och satte tankfullt ansigtet i händerna. Stackars yongling! Den bleka nöden hade gjort, att visorna, de kära visstumparne, nästan blifvit bortglömda.

»Du ska' få 'öra den 'är lilla biten», sade Olof, vände sig om och deklamerade:

Jag stod mig en gång vid Siljan en qväll,
När solen 'on gick uti vester ned;
Jag kände mig lycklig och var så säll,
Och 'imlens stjärna var lycklig 'on med.
Allt 'ände i Mora en gång.

Bland rosor vid stranden jag Näcken såg,
'An satt der och sjöng så sorglig en sång;
'An blickade upp och såg stjernors tåg,
Men tiden för 'onom den var så lång.
Allt 'ände i Mora en gång.

'An sjöng om en tid, då lycklig 'an var
Och 'ade en flicka bland stjernors tal;
Men nu så 'ar 'an blott minnena kvar
Och på sjögebotten en kylig sal.
Allt 'ände i Mora en gång.

Och flickor alla, som 'afva en vän,
De böra nu tänka på Näckens qual;
Ty finge 'an blott sin flicka igen,
Då blefve det fröjd i 'ans mörka sal
Och en »svängom» på Siljans våg.

Olofs ögon strålade, när han läste sin visa, och Kerstin satt hänryckt och hörde på. Ack, hvad hon tyckte synd om Näcken, som sörjde sin förlorade flicka.

»Tack ska' du 'afva», utropade hon och knäppte igen tröjan, som Olof satte på sig, hvarefter hon tog sin stickstrumpa för att gå.

Ynglingen följde henne utför skogsbacken. Solen sken, och det kändes rent af sommarvarmt deruppe. Nog var det nu smärtsamt att skiljas, men vid Mikaelitiden skulle man ju återse hvarandra.

»Ja, tack och adjö med dig. Jag skall ständigt komma i'åg dig, och gifve Gud, att vi måtte återse hvarandra», sade Olof, när han öppnade grinden vid täppan.

När han kom upp på backen, såg han sin kulla än en gång nere på vägen. Hon försvann just nu i skogsbrynet.

»Kanske 'on icke kommer 'em den samma, som 'on nu är», hviskade han för sig sjelf och fattade yxan för att fälla den påbörjade granen.

* * *

»I morgon resa vi till Dalarne igen,
Om Gud ger oss 'elsa.«

Så sjöng Perolas Karin, under det hon krattade och ordnade en trädgårdssång på en större landtegendom, belägen i Roslagen och tillhörande patron S., der våra tre kullor en längre tid haft anställning med trädgårdsarbete.

Man var nu ett godt stycke framme på hösten. Trädens kronor gulnade mer och mer, och blommorna böjde sina stänglar mot jorden, när de kalla nordanvindarne dansade fram öfver fälten. Högt upp i luften samlade sig vildgäss och tranor för att anträda den långa färden till varmare länder.

Det var verkligen så, som Karin sjöng; ty nästa dag skulle hon och hennes syster Brita resa hem. Glädjen strålade från de unga kullornas ögon, der de stodo i sina hvita »öfdels-ärmar», som morakullorna bruka under sommaren.

»Vet du, Kari', jag längtar 'em till Siljan nu; ty, sir du, 'ur det än är, 'emma är då alltid bäst», sade Brita, som var sysselsatt med att skära kälhufvuden.

»Men treflig 'ar sommaren vari', ty man får då se sig omkring i verlden, när man kommer ut; men 'ör du Kersti', tror du inte, att du kommer att längta 'em till Dalom, när vi 'afva rest.»

Karin såg bort till Kerstin med en varm blick, när hon frågade detta.

»Nej», svarade Kerstin dröjande, »är får jag lära mig seder och skick, och löu får jag med, så nog ska' jag försöka.»

Karin och Brita utbytte med hvarandra en betydelsefull blick, hvarefter den förstnämnda frågade:

»Hvad ska vi 'elsa 'em till Olof, när du inte följer med till Mora.»

En mörk rodnad steg upp på Kerstins kinder vid denna fråga, och hon lutade sig ned vid trädgårdssängen, der hon med feberaktig häftighet skakade ogräs ur mulden. Ack, det stod fram för hennes minne en liten blå blomma, hvilkens saga Olof berättat, och det kändes så tungt i hennes bröst, men snart slog hon upp ögonen och utbrast skrottande:

»Elska 'em till Olof, att jag skall blifva 'errgårdspiga, och nog skola vi träffas, om vi lefva.»

Det låg någonting kallt och tvunget i Kerstins annars glada och hjertliga skratt denna gång, och de andra kullorna voro allvarsamma, ja sorgsna. Förut hade förtroligheten och glädjen gjort dem alla tre lyckliga, ty de hade ingen hemlighet att dölja för hvarandra; men nu var det säkert något »i olag», som man säger.

På herrgården vistades, medan kullorna voro der, patronens son Adolf, en glad student, hvilken under vintern »legat» i Upsala och nu under sommaren gästade det präktiga hemmet. Det är sant, att glädjen tillhör hans ålder, men så var ock unge Adolf glad med besked; han var solen bland kamraterna, hvilka värderade honom för hans lifliga väsen, men ännu mera därför, att han fick så många digra »rek» från sin fader. Och knusslig var icke Adolf, ty han visste, att farsgubben fått mer än mången dödlig af denna verdens goda. Mången af hans kamrater, som, med förtviflan i hjertat och studentmössan djupt neddragen i ansigtet, ilade fram på gatan, fruktande, att en eller flere björnar skulle lägga beslag på hans person, såg genast hoppets stjärna gå upp, när Adolf syntes på afstånd. På hans ansigte bodde helsan, glädjen och skämtet, der stod att läsa skaldens ord:

»O, tid af guld, o lif, blott tändt
För nöjet och behagen,
Då man är ung och är student
Och har fullt upp för dagen
Och ingen annan sorg försökt,
Än att mustachen växer trögt!»

En afton strax efter kullornas ankomst till herrgården gick Kerstin, sedan dagens arbete var slutadt, ensam omkring i grannskapet af egendomen för att betrakta omgifningarne. Den oerfarna dalkullan var rent af förtjust, och när hon jämförde sitt låga hem vid Siljan med de slottslika bygnaderna här, kände hon sig ringa och arm; men så kom hon ihåg barndomens minnen, de små, vänliga stjernorna på lifvets stig, och

då blefvo hemmets dalar dyrbara och ljusa igen. Der hemma i backen hade hon och barnen från byn mången höstdag uppfört små hus i sanden, och när de sedan hade pryd dem med röda och gula asplöf, tyckte de sig hafva den herrligaste byggnad i världen. Och inne i den lilla grå stugan på skogsbacken satt gamle morfar med sin röda toppmössa på hufvudet mången qväll vid brasan och berättade om både Lunkentus och Tummeliten, om jätten i Middagsberget, »löfjerskor, tomtegubbar och mera sådant», som gamla katekesen säger. När hon påminde sig detta, blef det låga hemmet så ljust och trefligt, att hon längtade hem.

Kerstin rycktes plötsligen ur minnenas värld, när en rask, ungdomlig stämman helsade:

»Go' afton, lilla dalkullan!»

Helsingen kom från vår förut omtalade student, hvilken dagen förut samtalat med kullorna under deras arbete i trädgården och dervid i synnerhet fäst sin uppmärksamhet vid den glada och vackra Kerstin. De andra kullorna sågo visserligen trefliga ut äfven de, men Kerstins blå, skålmska ögon, skära by och vackra, smidiga växt hade de icke. Under sin qvällspromenad kom Adolf nu händelsevis att träffa henne ensam.

»Go' qväll!» helsade flickan igen och fortsatte sin vandring:

Studenten gick vid ena väggkanten och kullan vid den andra.

»Längtar du hem till Dalom något», frågade Adolf och tände en cigarr.

»Visst längtar jag 'em litet ibland, men tiden går, och snart resum vi», svarade hon.

»Det sitter väl någon hjärtans kär vän der uppe vid Siljanom, och den vännen drager väl hemåt. Icke sant?»

Adolf gick öfver vägen och sökte fatta Kerstins hand, men erhöll en ingalunda vänskaplig knuff.

»Ja, nog må du tro, att jag 'ar en vän 'emma alltid», sade hon, när hennes följeslagare fortsatte sin vandring vid andra väggkanten.

»Kallar ni verkligen alla menniskor du?» sporde Adolf, i det han skrattande bläste ut tobaksröken.

»Vi äro nog värre än så, vi. Det 'änder, att vi kalla Gud »du» ibland.»

»Det är inte illa», mente studenten och föreslog, att man nu skulle vända om till herrgården.

Solen sjönk ned bortom bergen, och fåglarne sjöngo en afskedssång till henne från parken, der Kerstin och Adolf nu vandrade fram. Under hemvägen till gården samtalande han ännu mera med den frimodiga och vackra dalkullan. Han blef alldeles förtjust i henne, och vid hemkomsten föreslog han under ett samtal med sin moder, att den treffiga kullan skulle erbjudas tjänst på herrgården. Patronessan, som särdeles väl tyckte om alla tre kullorna, hade intet häremot, och patron S. lät alltid sin fru ordna med sådana angelägenheter.

Nästa dag blef Kerstin helt oförmodadt uppkallad till patronessan. Ack, hvad det var grant i hennes rum. Den unga kullan kände sig rent af förvirrad, och när hon neg vid dörren, såg hon på sina grofva skor, hvilka voro försedda med osvärtade näfversulor och klackar nästan midt under skon.

»Vill Kerstin stanna hos oss som städerska i vinter», frågade patronessan vänligt och satte fram en stol åt flickan.

»Jag skall lemna dig svar i morgon, när jag får språka vid kamraterna», svarade Kerstin, som i början blef förbluffad af fruns förslag.

Den vänliga frun smålog vid detta svar och samtalande en stund med flickan samt bad henne komma igen nästa dag.

»Stanna hos oss Kerstin, ty annars blir jag så ledsen. Jag håller fasligt mycket af dig», hviskade Adolf till henne, när de möttes i trappan.

Flickan svarade intet, men ack, hvad det blef underligt inom och omkring henne. Hon gick ut i parken för att reda sina tankar. De ord, hon nyss hört af studenten, gjorde henne olycklig och sorgsen, ty hon kände, huru högmodet ville bemäktiga sig hennes själ. Hon kunde ju blifva lika grann som Lotten och Beda i köket. Åter och åter ringde framför allt Adolfs ord i hennes öra. Tänk, hon kunde blifva egarinna af all denna herrlighet. Det var verkligen någonting att tänka på, det der. Men så kom hon ihåg Olof; hon tyckte sig se honom, der han stod i skjortärmarne och svängde sin yxa, hur han talade om Näckens sorg, och mellan bladen i psalmboken blickade emot henne en liten blå blomma. »Blif inte högfärdig som Margit i Venjan», hade ju morfar sagt, när hon tog farväl af honom. Det blef åter ljust omkring henne, och hon förundrade sig öfver, att hon ens kunnat fästa sig vid studentens ord; hon var ju Olofs brud, och vid Mikaelitiden väntade han sin flicka. Kerstin visste äfven ganska väl, att hennes hjälp behöfdes i hemmet. Men striden började ånyo, högmodet, fåfången och

ett bedrägligt hopp framdrogo gång på gång och allt mer öfvertygande sina skäl, och till sist beslöt Kerstin att stanna kvar.

Hon samtalade sedan med Brita och Karin om saken, men de affrådade henne.

»Mins du inte, 'ur morfar varnade dig för 'ögmö, när vi reste. Jag skulle inte vilja vara på ett så fint ställe, ty bortskämd blir man, sir du», varnade Karin med vänlig röst och såg på Kerstin med sina trofasta, ärliga ögon.

Kerstins beslut blef dock allt fastare, ju mera hon tänkte på saken, och hon samtalade nästa dag med patronessan härom. Hon skulle nu en tid bortfåt vara med sina kamrater i trädgården, till dess de rest hem.

Studenten och Kerstin sågos nu ofta tillsammans, glädtigt och muntert samspråkande, och det undgick ej de båda andra kullornas uppmärksamhet, att Kerstin gerna trufdes i Adolfs sällskap. De tre flickorna gjorde under sommaren utfärder i den sköna nejden, men Kerstin talade ej med de andra kullorna om sitt förhållande till studenten. Mer och mer blef det klart för dessa, att bevekelsegrunden till hennes antagande af tjenst vid herrgården icke var god.

Nu skulle hennes kamrater resa hem nästa dag, och de voro därför glada, ehuru glädjen grumlades deraf, att Kerstin under närvarande omständigheter skulle stanna kvar.

»Låt nu icke den der sprätten med snömössan lura dig, utan kom i'äg din trofaste Olof», sade Karin, när hon på morgonen räckte Kerstin handen till afsked.

* * *

En vinterdag strax efter julen vandrade en ung dalkarl fram på vägen, som leder ned till patron S. egendom. Han var klädd i skiinpels med långa fransar, stort förskinn, rund hatt, knäbyxor samt hvita strumpor och tjockbotnade skor. På ryggen bar han en skinnsäck eller »bögg», i hvilken förvarades åtskilliga slöjdartiklar, hvilka, förfärdigade i hans hembygd Mora, afyttrades under färden.

Snön föll ned i täta flockar, och träden stodo alldeles hvita; ingen fågel sjöng nu från deras nedtyngda grenar. Endast vid gårdarne, der en och annan sädeskärve blifvit utstald

under julen, flögo sparfvarne dufna fram och tillbaka på hustaken och gjorde emellanåt ett besök till det för deras räkning utställda matförrådet.

Oro och bekymmer afmålades tydligt på den unge vandrarens vackra anlete, der han, öfverhöjd af snö, vandrade vägen fram. De tankfulla mörkblå ögonen blickade forskande framåt, när någon krökning af vägen öppnade en ny utsigt bort öfver de hvita fälten.

Den unge dalkarlen var Olof, hvilken strax efter Mikaelimessan begifvit sig på denna vandring. Med längtan motsåg han den dag, då Kerstin skulle komma hem, ty sedan den glada flickan var borta, blef hon ännu mera dyrbar för honom. De hemkomna kullorna berättade emellertid, att hon skulle stanna kvar på herrgården, der de vistats. Ingen, icke ens gamle morfar, hörde denna underrättelse med större smärta än Olof. Han kunde icke förklara, hvarför hans flicka fattat ett sådant beslut. Ehuru Karin och Brita icke nämde ett ord om hennes förtroliga förhållande till studenten, fick dock Olof sedermera af hemvandrande dalfolk höra åtskilligt, som icke talade till Kerstins fördel.

Det blef ödsligt och tomt för Olof. Visst såg han nu liksom förut röken från Kerstins hem hvälfva sig upp öfver granskogen, men nu kunde han icke glädjas vid den tanken, att hon kom ihåg honom. Han beslöt att företaga en utvandring nedåt landet, ty han hoppades under den samma komma i tillfälle att träffa henne, som var hans hjärta så kär, och dessutom fick han se sig omkring något i världen.

Han var nu i närheten af det ställe, der hans Kerstin vistades, och han vandrade ifrigt framåt på vägen, intalande sig sjelf, att hon var den samma ännu, och att hennes hjärta klappade endast för honom. Månget kärt minne från den tiden, då de voro tillsamman i hembygdens skogar och dalar, blickade emot honom; de logo och nickade likt änglar dessa minnen, och de gjorde hans hjärta både gladt och vemodigt.

En stark bjellerklang kom honom att hastigt se tillbaka, i det han klef ned i snön vid sidan af vägen.

I det präktiga ekipaget satt en ung herre, klädd i en yfvig pels, och höll den lediga armen kring en ung flicka, med hvilken han lifligt samtalade. Glädje och fröjd strålade ur hennes vackra blå ögon, och vintern hade målat de skönaste rosor på hennes kinder. Hennes muntra skratt blandades med ljudet af hästens klockor.

Olofs kinder blefvo hvita som drifvorna, när de åkande kommo midt för honom. Dessa ögon hade strålat mot honom i Siljans bygder mången gång; det var ju Kerstin, som satt i släden?

»Men 'on var icke klädd som Morakulla, det var väl inte 'on kanske», mumlade Olof, när de åkande kommo ur sigte, och han fortsatte, något lugnad af denna tanke, sin vandring fram till det snart synliga herresätet, hvarest hans Kerstin vistades.

»Ser du, Kerstin, der kommer bestämdt en »dalmas», ropade Lotten, som stod i fönstret vid diskbänken med en hop porslin framför sig.

Kerstin sprang till fönstret och såg ut på gården. Ack, det var Olof! »Då var det han, som vi åkte förbi», tänkte hon. Hennes kinder blefvo ömsom röda och bleka, och köks-pigorna sågo med förundran på henne.

Kerstin var icke densamma som förut. Den vackra Mora-drägten hade för en tid sedan på förslag af Adolf blifvit bortlagd, och den unge dalkarlen kunde knappast tro sina ögon, när han nu fick se henne. Men en annan visshet, som nu med ens stod klar för honom, gjorde, att han förvirrad stod kvar vid dörren en stund. Det var således ändå Kerstin, som suttit så förtroligt med den unge herrn i släden.

Hon försökte le, när hon helsade på Olof, men när hon såg hans sorgsna blick, slog hon ned ögonen.

Förrådet i skinsäcken, hvilket utgjordes af spolmaskiner, väfskedar, messingskammor och dylikt, togs i betraktande af patronessan, hvilken äfven bjöd Olof på välfägnad. Han bad Kerstin följa med ett stycke på vägen.

Den korta vinterdagen var slut. Himlen klarnade, och de vänliga stjernorna blickade ned från det blå fästet. Snön knarrade under fötterna, och natten såg ut att blifva bistert kall.

»Ack, att jag ändå fick se dig en gång till», utropade Olof, sedan han en stund väntat på, att Kerstin skulle afbryta tystnaden.

»Nog var det roligt att se dig igen också», svarade hon; men det låg någonting osäkert i tonen, hvarmed dessa ord uttalades, ehuru hon sökte vara lika hjärtlig mot Olof som förr.

»är du glömt ditt löfte vid Siljan och morfars förmaning nu, Kerstin? frågade Olof med sorgsen röst och fattade kullans hand, hvilken han hårdt tryckte.

Åck, hvad dessa ord kändes tunga för den stackars flickan. Hade Olof varit vred, skulle det säkert icke känts så svårt, men nu greps hon af den djupa sorg, som afspeglade sig i hans anlete.

»Icke 'ar jag glömt dig, Olof», invände hon och bad att få bära »bögen», en stund, »men jag kan inte 'älla af dig som förr, sir du».

Olof gick tyst och hörde dessa ord. Han tyckte rent af synd om Kerstin, ty det klang i denna stund en ton af verklig sorg äfven i hennes ord. Han öfvervägde, huruvida han skulle tala vid henne om studenten och det förhållande, hvaruti hon stod till honom, men det var svårt att börja ett samtal derom, och han beslöt att icke göra det.

»'ur det blir, så ska' dock jag älska dig i lifvet och i döden», försäkrade ynglingen med värma.

De satte sig ned på snöplogskanten vid vägen efter att hafva gått ett godt stycke. Himlens stjernor, de vänliga ljusen i Guds boning, skredo mer och mer fram på fästet. De blickade varma och kärleksfulla genom den kalla vinterluften, och Olof såg upp till dem. Han tyckte, att det var något särskildt, de ville säga honom, ehuru han icke kunde förklara, hvad det var, men sorgen skingrades något. Den svärmiske dalaynglingen drömde sig hän till de ljusa rynder, der stjernorna tindrade, och han kände sin själ upplyftad och höjd öfver jordlifvets små bekymmer; »der bort», tänkte han, »skall man en gång älska utan att tröttna, och der, om än det icke blir här, får jag kalla Kerstin min».

Flickan, som tydligen ville byta om samtalsämne, sade efter en stunds tystnad:

»Tala om någonting från 'emma nu!»

Olof berättade ett och annat från hembygden, hvilka hade slutat sitt vandringslopp, och hvilka blifvit gifta o. s. v. Kerstin omtalade äfven, huru hon hade det på herrgården.

Det började blifva kyligt att sitta på drifvan, och Olof steg upp, i det han frågade:

»Du fryser väl, du, som är 'errskapsklädd, kan tro.»

Det låg intet hän i dessa ord, ty Olofs röst var vänlig. Kullan, som ännu hade säcken på ryggen, lösgjorde nu denna och sökte i stjernljuset betrakta ynglingens anlete, der han stod vid hennes sida. »Jag kan icke hålla af dig», hade hon sagt. Männe det icke vore bäst att nu återkalla dessa ord; hvarför skulle det vara slut dem emellan? Men så kom hon att se på

Olofs skinnpels och stora, fula skor, och hon tänkte: »det ser allt litet ruskigt ut, det der». Hon kom icke ihåg, att uppe i herrgårdspigornas klädskrubb hade hon också dylika klädplagg hängande.

»'elsa 'em nu te' far och morfar, ja, 'elsa alli'op, och nog ska' jag på »stranda» en gång till, om jag lever.»

Olof tryckte tigande herrgårdspigan i sin famn, sedan han med hennes hjälp fått skinnsäcken på ryggen. Visst var det mycket han velat säga henne; men han var dertill för mycket rörd. En varm tår föll ned på drifvan från ynglingens öga, men det såg icke Kerstin. Stjernorna sågo det dock, ty de blickade så sorgsna ned, och det såg Olof, att de gjorde.

* * *

»Kors i Kristinehamn! Det skall blifva förlofningskalas här i dessa dagar», utropade Lotten och nästan rusade in i köket för att berätta den viktiga nyheten för sina kamrater. Det blef alldeles tyst i köket, och disktrasorna hvilade en stund.

»Hvem har sagt så», frågade Beda förvånad.

»Jo, jag var upp till mamsell Amalia med kaffe, och hon frågade, om jag visste, att Adolf snart skulle bemyndiga en skön och förnäm fröken. Jag höll på att döna, men sanning är det.»

»Är hon vacker af sig?»

»Jo», mente Lotten, »hon skall ha' ögon så vackra och milda, men Adolf är inte att spotta åt han heller.»

Lotten kastade emellanåt en försmädlig blick på Kerstin, hvilken stod blek och hörde kamraternas samtal. Ack, hade han icke ment någonting med sina ömma ord och sin uppmärksamhet! Det blef mörkt omkring den arma kullan, hon satte en kapp på sig och gick ut.

Sommarens fågling var slut, och hösten med sina mörka qvällar och besvärliga regupussar hade börjat. Ifrån träden flögo de bleka löfven ned på marken, der vinden sopade dem i högar, liksom han velat bädda deras graf.

I Kerstins inre var det också höstdikt och kallt. Hon blickade tillbaka på den flydda tiden och suckade djupt, när hon gick förbi trädgårdssängarne, der hon och hennes kamrater förliden höst arbetade. Nu såg hon på sin kapp och önskade den tiden tillbaka, då hon gick derhemma, klädd som morakulla.

Blommorna i trädgården stodo nedböjda och förgätna, men Kerstin tyckte, att hon var ännu mera förskjuten och glömd än de.

Adolf, den glade studenten, kom också med sin brud, och patronessan slöt dem båda i sin famn, när hon tog emot dem på trappan. Det blef nu ett dundrande kalas. De rika ljuskronorna strålade, tal höllos och skålar tömdes.

När de sista gästerna lemnat den stora salen, stannade Kerstin ensam vid ett fönster. Hon hade öppnat en psalmbok, i hvilken en liten blå blomma, plockad vid Siljan, blickade emot henne mellan ett par blad. Heta tårar banade sig väg utför hennes kinder, och de föllo ned på de öppnade bladen. En tid hade blomman varit glömd. Nu återkallade hon så många kära minnen; men det föreföll flickan, liksom blommans blå öga gaf henne en förebrående blick. Ja, hur var det med gifvaren nu, och hur var det i hemmets dalar vid Siljan?

En hand lades på Kerstins axel, hvarvid hon hastigt stoppade psalmboken i sin ficka och såg sig om. Der stod Adolf, glad och leende, men när han såg flickans tårar, blef han allvarsam och frågade:

»Hvarför tycker du, att det är så fasligt svårt?»

En sorgsen och förebrående blick var det svar, Adolf fick. Hans samvete sade honom i denna stund, att han grumlat flickans själ, men det var ju bara ett pojkestreck, och den glade ungersvennen räknade detta som en obetydlig svaghetsynd.

Redan samma qväll samtalade Kerstin med patronessan om, att hon ämnade resa hem till Dalarne, der hon utan tvifvel behöfdes i hemmet. Ehuru frun gerna ville, att den treffiga kullan skulle stanna kvar, gaf hon henne dock tillåtelse att resa hem, när hon ville.

Ett par dagar härefter, när patronessan satt ensam i sitt rum, följande romanens hjeltar på deras färder, inträdde vår dalkulla. Den långa skinnpelsen, den grofva, mörka kjorteln och de tjockbottnade skorna, med klackarne nästan midt under, prydde nu återigen Kerstin. Hon såg nu riktigt treffig ut, ehuru hon tydligen var mycket sorgsen.

Patronessan såg förvånad upp, men smålog vänligt, i det hon sade:

»Du ämnar resa hem som en riktig dalkulla, ser jag.»

»Ja, nu reser jag 'em från 'errskapet, och tack ska' ni 'afva för mig nu», inföll Kerstin och fattade fruns hand.

Den vänliga frun framtog några presenter åt flickan.

»Helsa hit någon gång, huru ni mår der uppe vid Siljan», bad hon, när Kerstin fattade läsvredet för att öppna dörren.

»Nog ska' jag 'elsa 'it och komma i äg 'errskapet, om vi lefva.»

När Kerstin vandrade genom parken, mötte hon Adolf och hans unga brud. Så hade hon gått vid hans sida många gånger, men det visste icke hans fästmö.

Det unga paret stannade, när de mötte kullan, och när fröken fick veta, att Kerstin skulle lemna herrgården, räckte hon sin handskprydd hand åt henne. Adolf var alldeles förvånad öfver den förändring, som försiggått med Kerstin.

»Lycka till att 'afva roligt och nöjsamt nu», utropade hon till afsked.

Kerstin gick, och snart vandrade hon hemåt på vägen, der hon och Olof sistlidne vinter sutto på vägkanten och språkade. Nu hade hon liksom han en »bögg» på ryggen, och sorgsen var hon också. De höga asparne susade ett farväl till henne, och när hon såg tillbaka, kunde hon ännu se taket på herrgårdsbyggningen höja sig öfver träden.

* * *

Det var en af de sista dagarne i september. Rönndrufvorna lyste så hjärt i skogsbackarne, att man kunde se dem på långt afstånd, och kalla nordanvindar ströko fram öfver Moraslätterna, skakande trädens grenar, så att de gula, vissnade bladen flögo hit och dit i luften. Men det var god torkvind, och morakarlarne sågo ganska nöjda ut, der de på åkrarne stodo med sina vagnar för att hemforsla det lyckligt bergade sädesförrådet. På de af nattfrosterne svedda potatisåkrarne gräfdes med största flit, och en och annan gammal gubbe satt på sin pall i åkern för att hjälpa till, det han kunde.

Denna dag väntades kreaturen hem från fåbodarne, och folket på åkrarne blickade emellanåt uppåt bergen för att se och höra efter, om fåbodkullorna nalkades. Något senare på dagen hördes deras vallhorn ljuda, och man såg röda, hvita och brokiga kor, kalfvar, getter och får komma tågande utför skogsstigarne.

Olof, som nyss hemforslat några »snesar» säd genom att bära dem på ryggen, satt inne i stugan och hvilade en stund. Den gamla moraklockan knäppte säkert i vrån, och siffrorna på urtaflan blickade ärliga och trofasta ned på stugans invånare, hvilka för tillfället utgjordes af Olof samt några »skinnare» från Malung. Desse suto vid ett större bord och sydde fallar och pelsar, under det de på sitt bekanta språk, det så kallade »skinnarmålet», samtalade med hvarandra.

Efter att hafva hvilat en stund gick Olof ut på åkern igen. Hans kind var blek, och sorgen hade tryckt sin stämpel på ynglingens vackra, själfulla anlete. Från Kerstin hade han icke på en längre tid erhållit några underrättelser, och ehuru gamle morfar ständigt sade, »att hon nog skulle komma hem den samma som förr», sörjde Olof henne som förlorad. En suck kom öfver hans läppar, när han hörde vallhornslåtarna ljuda från bergen. Han kom ihåg, huru glad han förr var, när säterflickorna kommo hem från fåbodarne; ty då var Kerstin med, och då höll hon af honom. Hennes toner kände han väl igen, och hon lät vallhornet ljuda, på det han skulle höra, att hon var i annalkande; men nu var allt detta endast minnen från en svunnen tid. Hon var nu herrgårdspiga och kanske redan studentens brud.

Den begråtna kullen var emellertid redan inom sockneus gränser. Hon vandrade ifrigt framåt mot det låga, nu kära hemmet. Ack, der blickade emot henne de kända bergen i norr, och hon helsade dem, liksom de hade varit gamla vänner och bekanta. Det voro de nog också, ty der i de djupa furuskogarne hade hon vandrat omkring mången gång med sin bjord. Huru fridfullt var det icke då utom och inom henne; huru kärt var det icke att låta vallhornet ljuda, då hon visste, att Olof med förtjusning hörde derpå och gladdes åt de vackra »låtarna». Ja, hur var det med Olof nu? Hon tordes icke fråga derefter, när hon mötte någon bekant.

Snart hörde hon vallhornen ljuda och förstod deraf, att fåbodkullorna i dag kommo hem från bergen.

När Kerstin med dröjande steg trädde in i sitt hem, var endast gamle morfar hemma. Han satt vid bordet med glasögonen på, och en psalmbok med messingsbeslagna permar låg uppslagen framför honom. Kerstin hörde honom läsa med darrande stämma:

»O min själ! Du skall dig svinga
Till det Salems berg en gång,
Der Cherubers harpor klinga
Bland de sällas segersång.
Låt ditt lof, dit böneljud
Gå i förväg hem till Gud,
Medan än du, följd af sorgen,
Irrar utom fadersborgen.»

»Gud vare lofvad», utropade han, när Kerstin trädde fram, och han slöt henne i sin famn, under det tårar banade sig väg utför de skrynkliga kinderna.

Morfar omtalade nu, att Olof lefde, men att han sörjt henne mycket. Sedan han en stund samtalat med Kerstin, uppmanade han henne att helsa på Olof, och hon begaf sig strax till den nu käre vännens hem. »Skall han kunna förlåta och älska mig ännu», sade hon för sig sjelf.

»Så lik Kerstin den der är», mumlade Olof för sig sjelf, när han fick se den hemkomna kullan vandra uppför skogsbacken, på hvilken hans hem var beläget. Han tänkte dock icke vidare på detta, utan ryckte lös en »snes» säd, hvilken han lade på axeln för att sälunda bära den bort till logen. Olof hade gått ett stycke bortöfver täppan, när en kär stämma strax bredvid honom helsade:

»God dag, Olof!»

Ynglingen kastade genast sin börda på marken, och — framför honom stod Kerstin. Olof glömde att helsa, men han slöt kullan i sin famn, och det var nog lika bra det. Tårar glänste i bägges ögon, men det var glädjetårar; ty nu var molnet borta, och kärlekens sol strålade skönare än någonsin förut. Det behöfdes inga förklaringar, och Olof tänkte icke heller på att fordra några sådana; han hade sin kära kulla i famnen, sådan hon förr var, och det var nog.

De satte sig ned på sädeskärfvarne.

»Nu ska' vi 'älla af hvarandra liksom förr», utbrast Olof och fattade Kerstins hand.

»I lif och död, i lust och nöd», svarade Kerstin och tillade: »Nu är jag morakulla igen, och 'errgårdspigan ska' vi inte komma i'åg något mera, sir du.»

Hon log så hjertligt, den glada kullan, när hon sade detta.

Olof och Kerstin sutto länge qvar på sädeskärfvarne och språkade. »Skinnarena», hvilka sett de unga möte, stodo i fönstret och skrattade, så att de voro blå i ansigtet. Vallhornen

«Klingade nu på närmare håll; när Kerstin lyssnade, kände hon igen «låtarne». Kor, getter och kalffvar sprungo om hvarandra på den branta skogsvägen, och hon satt tyst och betraktade den muntra taflan. Ack, der såg hon bestämdt Stjärna, Snögås och Majros bland de andra. Det var hennes faders «kossor», och dem hade hon vallat så många gånger.

Det följde nu idel solskensdagar, ehuru hösten snart efterträdtes af den kulna vintern, och Olofs bleka kind blef så småningom åter prydd af helsans färg. Visst hade han velat gå läsvägen, men det var väl icke värdt att sörja för den sakeus skull, tyckte Olof, ty »det är väl bäst, det som sker». Vintern med sina urvädersdagar gick snart förbi; ty tiden går fort, när man älskar hvarandra.

* * *

En dag strax före midsommar var en folkskara samlad i Kerstins hem. Våra unga två skulle fira sitt bröllop, och man väntade prosten, hvilken skulle besegla deras förbund och hedra dem med sin närvaro.

På gården stodo bröllopgästerna, ifrigt samtalande, karlarne om socknens angelägenheter och gummorna om brudparet, sina barn och kor samt deras egenskaper. Brudens läskamrater i byn hade af blommor bundit ett stort K och ett O, hvilka bokstäfver voro fästa högst upp i de mot hvarandra böjda björkar, som bildade ett slags äreport vid ingången till Kerstins hem.

»Så vackert brudpar 'ar jag inte sett på den dag, jag mins», sade en af gummorna till en annan. »Ja, 'ar du inte 'ört, att en 'ög 'erre, som bor uti ett slott uti landet, 'ar varit rent af tokig efter 'enne?»

Jo, det hade den andra gumman hört också.

Bruden och brudgummen gingo ut, medan man väntade på prosten. Ack, hvad denna dag var skön! Himlen, den blå, oändliga duken, var molnfri, och solen blickade så varm, att det skulle hafva varit qualmigt, om icke de milda, svalkande vestanvindarne sväfvat fram från Siljan. Der skyndade båtar fram med raska årslag, och årbladen glänste i solskenet, som de hade varit af silfver. På ängarne stod blommornas folk, talande sitt tysta språk om den store skaparens kärlek och godhet.

Aldrig hade Olof känt sig så lycklig som nu. Han läste halfhögt för sin brud några verser, hvilka han tillognat henne, men det var endast Kerstin, som fick se verserna. I dem taltes om en kärlek, som icke bleknar i lif eller död, en kärlek, som förljufvar vandringen genom lifvet.

»Tack, tusen tack för verserna, Olof», sade bruden, när de vände om hemåt; ty prosten kom, och vigselceremonien började. Gamle morfar instämde med darrande röst i bröllopspsalmen, ehuru han endast kunde sjunga »på gamla sättet».

Det var något senare på qvällen. Prosten hade rest hem, och brudparet gick ut en stund från de larmande gästerna för att mera ostördt få samtala med hvarandra. De vandrade arm i arm skogsvägen utför, och när de kommo genom grinden, satte de sig på samma ställe, der Kerstin fick den lilla blå blomman af Olof. De påminde hvarandra om denna sommar-morgon.

Sjön låg spegelklar, men vid stränderna såg det ut, som en hop snöbollar regnat ned på vattnet. Det var de hvita näckrosorna, hvilka vägorna under dagens lopp sökt begrafva i djupet. Olof tyckte i denna stund, att han velat sluta hela menskligheten i sin famn, så lycklig var han. En vindkäre sväfvade fram ifrån Siljan, det susade i granarne, och Kerstin tyckte, att de sjöngo:

»Och flickor alla, som hafva en vän,
De böra nu tänka på Näckens qual,
Ty finge han blott sin flicka igen,
Det blefve fröjd i hans mörka sal
Och en »svängom» på Siljans våg.»

Björnskytten.

Berättelse från Llyods tid.

Det var en kulen novemberqväll. Vintern hade bredt sitt hvita täcke öfver jorden. Ingen blomma doftade mera i skogen, ingen fågel sjöng der sina sånger. Snöflingorna dansade mot fönsterrutorna, och vinden klagade i de höga, mörkgröna granarne, hvilka nära nog lutade sina toppar tillsamman öfver björnskytten Jan Svenssons stuga i finskogen.

Der inne flammade en munter brasa och lyste upp minsta vrå i den tarfliga stugan. Barnen hade redan intagit sina halm-läger, sedan de, ännu hungrande efter den knappa aftonmåltiden, gråtit sig till sömn. Det var fattigt i Jan Svenssons stuga, och den skörd, som hans lilla täppa gaf, utestängde icke barkbrödet äfven under de år, då det lilla sädesförrädet, skonadt af frostnätterna, lyckligen bergades.

Den ärlige finnen satt vid brasan, sysslade med att rengöra sin goda och bepröfvade lodbössa, på hvilkens kolf en skåra ristats för hvarje björn, som Jan Svensson fält; och skårororna voro icke få, ty Jan Svensson var en väldig skytt, och hans lod förfelade sällan sitt mål. Finnarne i trakten, hvilka i allmänhet voro godo skyttar, nämde därför med en viss vördnad Jan Svenssons namn; dock hörde man en och annan af dem frukta, att Svensson icke på vanligt sätt, genom trägen öfning, huenit en sådan skicklighet i skjutkonsten, utan att han erhöill hjelp från orätt håll.

Det var dock icke kändedomen om detta ofördelaktiga prat, som nu öfver Jan Svenssons panna lagt en prägel af allvar, nästan sorg, hvilken den muntra brasans flammande sken icke kunde utplåna; det var den i hans hem allt mer inträngande nöden, som nedstämde hans lynne. I dag hade ock hans fångst i skogen varit mycket ringa.

»Du ser så missmodig ut i qväll, kära Jan», sade Maja och såg med en deltagande blick på honom, som var hennes make och stöd.

»En kan inte se glad ut, när en ser nöden bli större och större i stuga. Vet du, Maja, det skär mer i örat på mig att höra dessa småttingarne gråta af hunger, än att höra, huru nalle brummar af raseri, när jag sätter efter», förklarade skytten med butter ton.

»Misströsta inte, Jan», inföll hans hustru, »det har sett lika mörkt ut förr mången gång, men så har du skjutit en björn, och nöden har skingrats igen.»

»Det var förr det», mumlade Jan och tände sin pipa; »men nu tyckes ingen nalle mera komma i min väg.»

»Tro Gud om godt, du; ty han skall hjälpa oss och skall säkert icke låta dessa små dö af hunger», återtog Maja och såg så glad och förhoppningsfull ut.

»Vete den gamle, om icke du Maja också förlorade hoppet, om du, liksom jag, hela da'n ströfvat omkring i bergen och ej fått se en hjerpe en gång. Jag tror mest, att Gud glömt bort finnskogen, jag.»

En stark bjellerklang från gården afbröt skyttens missmodiga yttrande och kom både Maja och honom att skynda till fönstret för att se hvad det var.

»Hvem kan komma hit i ett sådant vargväder», mumlade skytten, i det han ansträngde sina ögon för att genomtränga mörkret der ute på gården.

En släde stannade der, och en pelsklädd man, öfverhöljd af snö och rimfrost, trädde strax derpå in i stugan och helsade ett vänligt »god qväll»!

»Jag är engelsmannen Lloyd», började den inträdande, under det han afkastade den tunga pelsen, som förr prydt en nalle, »och kommer för att fråga, om ni, som är en gammal björn-skytt, ville deltaga i mina jagter.»

»Jag har helst velat vara ensam om de björnar, jag fält», sade Jan och bjöd den okände en bristfällig stol, hvilken han satte intill brasan.

»Så mycket större förtroende har jag för er, och vill ni göra mig till viljes och följa med på mina jagter här i skogarne, skall icke betalningen uteblifva», återtog Lloyd, hvilken icke fäste sig vid den buttra ton, med hvilken finnen svarade.

Jan blef dock snart under samtalets gång öfvertygad om, att den okände jägaren var en godhjärtad och välvillig man, och det dröjde ej länge, förr än Jan gifvit honom sitt löfte att följa honom på hans jagter.

Främlingen tog nu fram sin jagtflaska och med orden: »skål för mången nalles död», bjöd han skytten på dess innehåll.

»Ser du nu, att när nöden är störst, är hjälpen närmast», hviskade Maja.

»Du har rätt, mor», medgaf skytten, hvilkens panna nu klarnat upp igen, och han tryckte varmt sin hustrus hand.

När de små vaknade morgonen derpå, var deras fader borta; men nöden stod ej längre hotande i den låga kajan, ty den främmande hade lemnat Maja en i hennes ögon betydlig penningsumma. En varm bön uppsteg till Gud i Jan Svenssons låga hydda, en bön för fadrens och främlingens välfärd.

* * *

Det var en kall gråvintersdag några år efter Lloyds besök hos Jan Svensson i finnskogen. Den matta solen, som blott obetydligt höjde sig öfver bergen, förmådde icke med sina strålar tränga igenom de tjocka, snöfyllda molnen. Det var stilla lugnt, och skogens högtidliga tystnad stördes endast af vargarne, hvilka, ansatta af hunger, ströko fram på sjöarne och då och då läto höra sitt dystra, genomträngande tjut. Snön låg djup i skogen, och de väldiga granarne liknade hvita pyramider. Ingen fågel sjöng från de snöhöljda grenarne; sommarens glada sångare voro nu borta, och blott en och annan hjerpe sågs med snabba vingslag flyga bort mellan träden.

I en aflägsen skogstrakt rådde likväl denna dag ett rörigare lif. En jägarskara var samlad kring en väldig stockeld vid stranden af Näsån. Det var Lloyd med sina bekanta följeslagare, de berömda skyttarne Jan Svensson och Elg samt den gamle krigsbussen Atter och dessutom flere andre jägare. Oaktadt den stränga kölden, snön och den kulna vinterhimlen rådde dock den muntraste sinnesstämning bland jägarskaran.

»Nu har nalle snart räknat sina dagar», sade Lloyd med glad ton.

»Ja, nog sofver han ännu trygt i idet; men nu är tid för honom att uppstå af sömnen», tyckte Jan Svensson, som var sysselsatt med att rengöra och ladda sin bössa.

»Upp, kamrater! så börja vi leken», ropade engelsmannen gladt, i det han bjöd den muntra skaran sin jagtflaska.

»Visste nalle, att vi här dricka hans graföl, så ville väl afven han hafva ett ord med i laget», påstod Elg och tillknäppte den raggiga färskinnspelsen.

Saken var den, att Jan Svensson på första »spårsön» härstädes »holmat» en björn, hvilken nu skulle fallas.

Snart var skaran uppställd, hvar och en på sin post. Jan, den »beprovade skytten», hade blifvit anvisad en af de viktigaste punkterna.

Åtföljd af två hundar, tågade Lloyd på sina skidor fram i den trakt af ringen, der björnen antogs hafva sitt ide, och hundarne, som vädrade sin fiende, gjorde allt djerfvere hopp för att erhålla sin frihet.

Björnens sofplats var snart upptäckt. Han hade valt sitt läger mellan två stenblock, öfver hvilka en väldig fur bildade taket. Oaktadt hundarnes förfärliga larm, låg dock nalle stilla. Han hade med icke ringa möda forslat mossor och granqvistar till sitt vinterläger och ville nu ej så fort lemna det, hvilket han, den lurfvige besten, ansåg sig berättigad att få hafva i oqrald besittning.

Den oförskräckte Lloyd ilade fram, hållande bössan i ena handen och en stång i den andra. Kommen på några stegs afstånd från idet, kastade han stången in i det samma.

Nalle, förargad öfver detta ohöfliga och närgångna störande af hans hvila, stack upp sitt lurfviga bufvud ur snön, men hann ej mera än kasta en frågande och vresig blick på Lloyd, förr än denne lagt bössan till ögat och sändt honom en föga artig helsning.

Hans kula förfelade dock denna gång sitt mål, och med ett högljudt brummande, som doft genljöd i skogen, rusade nalle ut från sitt ide och bort emellan träden, följde af hundarne.

Lloyd ilade efter, men kunde ej hinna björnen. Han tröstade sig dock dermed, att pålitliga karlar voro posterade i skogen, och att nalle skulle falla för deras skott. Helst hade han dock sjelf velat fälla honom.

Den korta vinterdagen var nu till ända och skymningen inträdde fort i den tjocka skogen. En och annan stjärna hade redan börjat tindra på den nu molnfria, men dunkla himmelen.

De härdade finnarne stodo troget qvar hvar och en på sin post, väntande björnen. De visste, att han icke fallit för Lloyds skott, då den vanliga segersignalen uteblifvit. Då ljud åter ett väldigt skott emellan bergen, och omedelbart derefter hördes jägarhornets toner klinga fram öfver den snöiga nejden. En hvar skyndade nu glad från sin post; ty de visste nu, att den af dem alla älskade engelsmannen skjutit björnen.

I en mörk skogsdunge, der en stor »interväg» gick fram, mötte dem en sorglig syn. Den raske Jan Svensson låg blodig och död på snön, och vid hans sida satt Lloyd och gret, under det Elg, som strax efter skottet sprungit fram, torkade blodet från den skjutnes panna.

»Ack, mina vänner», ropade Lloyd och kastade bössan långt ifrån sig, »jag har skjutit min bästa vän; jag har skjutit honom, som varit mig en så trogen vän och följeslagare.»

Olyckan hade tillgått så, att Jan Svensson, som ansåg den plats, han valt, vara för långt aflägsen, flyttat sig längre fram och olyckligtvis stannat inom »holmningen».

När Lloyd, under det han förföljde den flyende björnen, i skymningen såg den mörka gestalten röra sig inne i skogsdungen, var det för honom ett ögonblicks verk att lägga an och aflossa sitt gevär. Det nödrop, som följde omedelbart efter skottet, tilldrog sig icke Lloyds uppmärksamhet, utan, enär han såg det mörka föremålet falla, trodde han det vara den af hundarne öfvergifne björnen och lät strax genom jägarhornet tillkännagifva hans fall. Just som Lloyd skulle stiga fram, lät hans hund, som nu visade sig emellan träden, höra ett jämrande läte, hvarför jägaren trodde, att han skjutit denne. Ankommen till stället, såg han med förskräckelse och fasa Jan Svensson ligga blodig och död på marken.

Det blef en dyster qväll för den nyss så muntra jägar-skaran, och alla glömde björnen, hvilken gick sin väg.

»Ack, min Gud», suckade den ädle, varmbjärtade Lloyd, »så skulle jag skjuta den, som varit min trogne kamrat i jagtens faror och nöjen här i skogarne. Nu vill jag aldrig skjuta mera.»

Granarne susade så vemodigt, och stjernorna kastade sitt bleka sken på de sorgsna gestalter, som voro grupperade kring den fallne kamraten.

»Nu tycker jag, att Jan skulle vara hemma snart», sade Maja för sig sjelf, under det hon stötte till den muntra brasan. Nog får han väl slita mycket ondt, som ständigt, huru kallt och kulet det än är, skall vara borta i vilda skogen. Må Gud, som är de fattiges vän, bevara honom för alla faror. Jag vet inte, men jag tycker, att denna ugglas, som håller sig här, gör mig så nedstämd och, när hon i går qväll ropade sitt »klä hvitt», tänkte jag genast på Jan, som säkert är omgifven af många faror i skogen, ehuru han påstår, att det icke är farligt. Tänk, hur mycket godt den gode Lloyd gjort oss! Hur nätt och fin är ej nu vår lilla koja!»

Vinden klagade ute i skogen, och Maja satt tankfull och lyssnade till dess toner; men plötsligen hördes springande steg ute i snön, och en liten frisk gosse med de rödaste rosor på kinderna inträdde.

»Nu, mor, kommer säkert far. Jag hör bjellror nere på mossen», jublade den lille med glada och strålande blickar.

»Sätt dig då ned och läs flitigt och snällt i katekesen, så berättar kanske Lloyd, som säkert är med, något om det främmande landet för dig. Du mins, att han bad dig läsa friskt», påminde Maja, i det hon lade ytterligare förstärkning på brasan och snyggade upp stugan.

Nu stannade släden på gården. Lloyd inträdde med dröjande steg. Länge stod främlingen, utan att kunna säga ett ord, men då två heta tårar banade sig väg ur hans ögon, började äfven Maja gråta.

»Ack, jag har skjutit din Jan», utropade Lloyd, »huru skall du kunna förlåta mig!»

Länge satt Maja och gret. Hon hade alltid älskat sin Jan, alltid tröstat och uppmuntrat honom, när det såg mörkt ut, och nu var han borta. Tårar föllo äfven ned ur lille Petters ögon, och det svåra bibelspråket, som han läste, skyndes bort för hans ögon. Icke ens den tanken, att modren troligen skulle låta honom till skogen medtaga bössan, som fält så många björnar, kunde nu glädja honom. Nu gret han jämte de andra små vid den döde fadren, hvilken Lloyd och de vid släden stående finnarne på Majas begäran hade burit in.

Snart upplyfte Maja sina ögon, der en stilla undergifvenhet stod att läsa. Nog var det ett svårt slag, men Maja trodde Gud om godt ännu.

Den sörjande Lloyd bad äfven lille Petter och de andra barnen, som förstodo, hvarom fråga var, förlåta honom, som gjort dem faderlösa.

Snart vände friden åter i den låga kojans, och lille Petter läste vid brasans sken med tårade ögon, sedan Lloyd och finnarne rest:

»Och när, vid vännens graf, till slut
Den sista vännen gråtit ut;
Så vet jag, att i samma ro
Vi skole bo,
Som lefde här af samma tro.»

Snart försvinner kanske minnet af den långväga skyttens vistande i finnskogen; men ett väldigt kors i en fur vid Näsån visar stället, der Jan Svensson blef skjuten. Lloyd lefver dock ännu i välsignad hägkomst bland folket i Malung och dess finnskogar. Han sörjde rikligen för Majas välfärd genom att årligen sända henne penningar, och han intog alla genom sin vänlighet och munterhet. Än i dag får man i dessa trakter höra följande visa om Svenssons död, hvori Lloyd sjelf uttryckte sin djupa sorg:

Herr Lloyd ifrån England till Sverige hit kom
Att nyttigt och nöjsamt här jaga,
Att leka med rofdjuren först litet om,
Se'n skinnpelsen utaf dem taga.

Den jägaren är i vårt land väl bekant
På jagtäfventyren så många.
I skogar, i dalar, på berg och vid brant
Väl kan han båd' skjuta och fånga.

I Dalarne herrliga, mitt kära land,
I skogarne stora och täta,
Der lyster den jägar'n med bössan i hand
Sin styrka mot björnar att mäta.

Emellan Tyngeberget och Norra ån
I en socken man Malung månd' kalla
En holmader björn, som der skjuten skull' bli,
Han kom ej den gången att falla.

Herr Lloyd med de andre i holmningen ser,
Att björn redan gräfvit der hade.
Snart skymlar i buskarne mera och mer,
Lloyd bössan till ögat då lade.

O, Gud, dig förbarme! Det small samma stund.
 Deråt, som Lloyd skjutit, han skådar
 Sin dristiga, trogna, värderade hund —
 Den synen ej godt syns bebåda.

»Hvad», sade Herr Lloyd, »hvad i världen jag sköt?
 Min hund! Ack, det var mycket värre!
 Ty Elg, du, jag tror, att Jan Svensson jag sköt —
 Förbarma sig Gud och vår Herre.»

Och jägaren slår sig för panna och bröst
 Och ropar: »Min vän har jag skjutit!»
 Och eko i bergen mångdubblar hans röst,
 Som fasar vid blodet, som flutit.

Den skjutne Jan Svensson Herr Lloyd med sig tar
 Och läkaren honom besigtar.
 En kula, ingången i örat, satt kvar —
 Det skottet ej illa var riktadt.

Presten och domaren Herr Lloyd reser till,
 Hvad lag bjuder, det vill han lida.
 Och enkan, den arma, han ock hjälpa vill.
 Sin dom nu Herr Lloyd får afbida.

Der sitter den enkan med barnena små
 I fattigdom, sorger och gråter;
 Men Gud henne styrke, han allt kan förmå,
 Gud hjälper, hugsvalar, förlåter.

Ett minne från Vermland.

»Ofta, när i furans krona
Fläktar fara, vindar hvina,
Sänder jag från denna klippa
Tyst min tysta suck att flyga:
O, min ende, kom tillbaka.

Kanske, fast så svagt den ljuder,
Har likväl den starka vingar,
Kan som svalan klyfva vinden,
Genom rymder nå min älskling,
Efter kärleken är väldig,
Mäktar mer än allt på jorden.»

J. L. Runeberg.

Det var mig alltid kärt att vandra ett stycke bort från staden, när dagens arbete vid skolan var slutadt. Inkommen i den närbelägna gran- och furuskogen tyckte jag mig vara bland kära barndomsvänner, och månget bleknadt minne från hembygdens dalar framstod åter lifligt under dessa vandringar. När man så der går och omedvetet återkallar lifvets skönaste minnen, barndomsminnena, händer det, att man vandrar ett stycke längre, än man annars skulle göra, och därför inträffade stundom, att jag, försjunken i ljufva eriuringar, befann mig vara ganska långt från staden.

En klar höstdag vandrade jag tämligen långt bort på en väg, som jag förut ej gått. Min uppmärksamhet fästes då vid en liten, mycket liten stuga, belägen invid skogsbrynet. Hennes tak var belagdt med jord, vissnadt gräs vajade för vinden på det samma, hyddaas väggar voro grå, men glädje och trefnad lyste fram ur det lilla fönstret. Jag gick närmare på den smala stigen och såg blommor i fönstret och bland blommorna

ett gammalt, blekt, men älskligt ansigte. Det påminde mig så mycket om min hädangångna mormors kära drag, att jag önskade få tala vid den gamla. Jag gick därför in. På min hälsning svarade hon ett skönt: »Gud signe!»

Stugans egarinna var en gammal gumma med grånadt hår. Hennes ansigte var färadt och skrynkligt, men ögonen, de vackra, milda ögonen, voro så klara, att man alldeles glömde bort skrynklorerna i hennes anlete. De talade om en hjärtlig godhet, dessa blickar, en ogrumlad frid lästes i dem, det var ett par vackra barnaögon i ett vissnadt, gammalt anlete, men de voro dock så forskande och klara. »Ögon kunna aldrig dö», säger skalden, och nu förstod jag, hur rätt han hade. Det syntes på den gamla, att hon pröfvat mycket i denna världen, men det syntes äfven, att det nu var frid der inne, och att hennes lefnadsafton var fridfull och lugn. Hon hade gjort upp sin räkning med världen.

I den lilla stugan var allt nätt och trefligt, ehuru man tydligen kunde se, att »mor Elsa» — så hette den gamla — var fattig. Medels väfnad och stickning af strumpor förtjenade hon ännu sitt bröd. Det enda sällskap hon tycktes hafva voro hennes blommor. Bland dessa betraktade jag i synnerhet en stor och präktig törnros, hvilken stod i en finare kruka än de andra. Jag berömde hennes blomma, och hur det nu var, kom jag att fråga, huru länge hon vårdat den rara törnrosen. Då föll en tår ned från de klara barnaögonen, och den tåren föll på blomman. Försigtigt flyttade hon den efter solstrålen i fönstret, men jag fick endast detta svar:

»Hon är mycket gammal.»

Jag kom ungefär i samma belägenhet som barn, när man afbryter en vacker saga, efter att endast hafva berättat början för dem, men, ledsen öfver att hafva framkallat gummans tårar, ville jag ej nu göra någon ytterligare fråga i afseende på blomman. Vi språkade om ett och annat och skildes som goda vänner.

Under hemvägen tänkte jag mycket på mor Elsa och hennes förhållande till den vackra törnrosen. Jag kom ihåg de ömma blickar, med hvilka hon betraktade den, och efter några dagar var jag åter hos min gamla vän. Jag anade, att en lefnads saga låg gömd i blomman kalk, men huru våga tala om detta ämne, som tycktes så uppröra den gamla! Jag gick äfven denna gång utan att få veta något; jag stärktes dock i min tro, att ett kärt minne var förknippadt med rosen. Flere

gångar, medan jag var inne, gick hon bort till den samma; litet vatten behöfde hon, och i solljuset skulle hon stå.

Det var en sabbatsdag. Jag vandrade åstad för att besöka den lilla, grå stugan samt höra, huru fåglarne i skogen prisade sin skapare. När jag kom, satt mor Elsa vid bordet, på hvilket en vit duk var utbredd, och läste högt i bibeln. Framför henne stod den kära blomman. Gumman tystnade, när jag inträdde, men jag hörde, att hon läste om »en bygning af Gudi bygd, ett hus, det evigt är i himlarnes». Ack, hvilken frid och glädje det lyste fram ur detta skrynkliga anlete denna dag! Det föreföll mig nästan, som om jag sett en af dessa sälla, hvilka gått öfver tidens gräns. Hvad gjorde det, att hennes stuga var liten och brödet knapt, då hon hade sådana utsigter bortom lifvets flod!

Länge stannade jag hos den gamla, och nu fick jag veta blommans saga. Jag frågade, hvarför törnrosen var henne så kär, och hon omtalade det. Nu förstod jag, hvarför hon så omsorgsfullt stälde henne i solljuset och fälde tårar i hennes blomkalkar.

En vacker sommardag var den sjuttonåriga Elsa, åtföljd af sin mor, in till Karlstad. De hade förut bott långt ute på landsbyden, och unga Elsa hade aldrig sett en stad förr. Hon blef nästan yr i hufvudet; det var så mycket att se, människorna voro så granna och husen så ståtliga. Längre vandrade mor och dotter omkring på gatorna och tittade in genom butikfönstren; de kunde visserligen icke köpa af de lockande varorna, men det var dock både roligt och tillåtet att betrakta dem.

När det led mot qvällen, gingo våra landtbor ned till redden för att se på de seglare, som lågo förtöjda der ute. Ett nyss ankommet skepp hade fält sitt ankare något från land, och sjömännen sysslade på däck, andre hade gått i land. Bäst Elsa stod och såg bort öfver de blånande böljorna, fattades hon af två starka armar, och en sjöman, klädd i beckig tröja, sökte kyssa henne. Vid hennes rop skyndade den förskräckta modren fram, men flere af sjömannens kamrater omringade Elsa och sköto undan den gamla. Flickan gret och bad, att hennes förföljare skulle släppa henne, men förgäfves.

Dock var hjälpen nära. Ett kraftigt »undan» samt några ännu kraftigare öfvertalningsmedel med näfvar och armbågar förbluffade skaran. Elsa, hoppfull och glad, såg sig om. Der stod, klädd i sjömansdrägt, en ståtlig yngling med bruna, käcka ögon. Han drog den skrämde flickan till sig och förde henne samt den gamla i säkerhet; den räddade åter fattade sin räddares hand och sade honom ett hjärtligt tack.

Klas, så hette den unge sjömannen, hade sitt hem på Bohuslänska skären, der han sedan barndomen var förtrogen med vågorna och ofta brottats på lif och död med de vilda bränningarne. Han var en böljans son, han trufdes icke på landbacken, utan han ville, likt stormfågeln, ila fram öfver de mörknande djupen och höra stormens dån. När det tjöt i tackel och tåg, när vågorna tornade sig höga och fräsande, då trufdes han bäst. Likt den knotiga, starka tallen vid hans hembygds kust stod han då och blickade stolt öfver det skummande haf.

Det skepp, på hvilket ynglingen nu var anställd, gick på Nordsjön, den oroliga, stormande Nordsjön. Det skulle snart lenna Karlstad.

»Skall du någon gång komma ihåg sjömannen, som kämpar på det vilda haf», frågade Klas och höll Eleas hand i sin. Hans öga, det nyss så trotsiga ögat, såg mildt på den väna flickan, hans stämma, hårdnad i stormen, blef vek.

»Alltid skall jag minnas dig», hviskade Elsa och blickade blygt in i ynglingens öga. De unga sade ej mera i ord, men deras blickar voro så mycket värtaligare. Hos dem hade tändts den gudagnista, som vi kalla kärleken, denna gnista, som tändes i ett ögonblick, men ofta lefver in i evigheten. Den gnistan hade nu tändts i deras hjärtan. Skulle den slockna eller en gång blifva en klar låga?

Klas återvände till skeppet.

»Hjärta i min talj, hvad du ser allvarsam ut, Klas. Har du satt din skuta på något skär, har tösen, som du så tappert försvarade, tagit ditt hjärta med sig», frågade en kamrat, när ynglingen kom upp på däck. Klas hörde ej frågan. Hans blick följde den vackra Elsa, hvilken gick utefter hamnen åt staden till.

Seglen hissades, och skeppet vände utåt sjön. När staden mer och mer försvann, när efter Tynäsuddens passerande endast kyrktornet syntes i fjerran, hörde kamraterna, huru Klas med ett för både dem och honom ovanligt tonfall i rösten utbrast:

»Kanske aldrig mera!»

»Hvad Klas egentligen mente med dessa ord, förstod icke sjömännen, men »I, som älsken, I veten det I».

* * *

Venerns bölja krusades af vestliga vindar och öfver gamle Carols stad lyste aftonsolen varm och leende. De milda fläktarne, hvilka endast svagt rörde trädens kronor, medförde en ljuftig svalka, en uppfriskande skogsluft. I den gröna, doftande barrskogen strax utanför staden såg man skaror af glada människor, andra hade under den sköna sabbatsqvällen rott ut med sina båtar på elfven, den staden omfamnande Klarelfven, och somliga, hvilka voro mera vana att sköta seglen, styrde ut på sjön. Alla, som kunde komma ut, ville njuta af den vackra dagen.

På klipporna vid sjön satt en ung flicka och såg bort öfver det villande blå. Hennes hufvudkläde var afblåst, och de bruna, rika lockarne lekte för vinden kring flickans rosiga anlete. Uppmärksamt betraktade hon seglarna på sjön, hon tycktes vänta någon, och syntes ett stort skepp der ute, färgades hennes kinder af en vacker rodnad, hjärtat klappade fortare, och ögat, der striden mellan barnet och qvinnan icke ännu var fullkomligt afslutad, blickade skönare än förut. Så hade hon mängen sabbatskväll skådat bort öfver vågen, men den väntade hade ej kommit. Den väntade hette Klas, och den väntande flickan på hällen var Elsa. Ett år hade nu gått, sedan de unga träffades, och Elsa visste, att det skepp, på hvilket Klas seglade, skulle anlända till Karlstads hamn under sommaren.

Solen sjönk mer och mer. Vågorna gingo till hvila, men den stora seglaren syntes ej till. »Kanske han revvat sina segel för alltid? Det har stormat mängen natt, sedan vi träffades», tänkte Elsa. Hon steg upp för att gå, men hon sände ännu en pröfvande blick öfver sjön och — det vackra anletet rodnade. Det kunde ej vara någon synvilla, hon mindes så väl det skepp, från hvilket den hurtige sjömannen kom. Skeppet seglade närmare, det fälde sitt ankare, och nu såg Elsa, att hon icke misstagit sig.

En god stund satt hon kvar. Flere sjömän kommo roende från skeppet och gingo i land, och bland dessa befann sig äfven Klas. Med all säkerhet såg han icke i den inträdande skym-

ningen, hvarest Elsa satt, ty han gick förbi henne, och hon hade icke mod att gifva sin närvaro tillkänna. »Hvem vet, om han mera kommer ihåg eller bryr sig om mig», frågade hennes hjärta oroligt. Långsamt vandrade hon till sitt hem. Så många glada förhoppningar hade med ens tagit slut, så mången skön framtidsdröm var flyktad.

Ett par dagar härefter var Elsa i något ärende in till staden. Så kom hon äfven till torget för att derstädes göra några små inköp. Hennes uppmärksamhet fästes då vid ett samtal mellan två gummor, hvilka sutto vid sina stånd och förde »till torgs» äfven ett och annat, som händt eller skulle hända.

»Har madam hört, hur han mår, den der ståtliga sjömannen, som de höllo på och slogo ihjäl i går qväll», frågade en korpulent pepparkaksfru sin granne.

»Ja», genmälte den tillfrågade och stack ut hufvudet ur sin salubod, »dä ska' vara mycket skralt, men så delade han också ut riktiga slängar. Per från Lysvik fick te minstinga ett blått öga, fastän han annars begagnar sig af två bruna.»

Nu skrattade madamen af alla krafter. Fruen, som sålde pepparkakor, tog dock saken mera allvarsamt. Hon sade:

»Stackars främling! Hvem skall vårda honom här, der ingen känner honom?»

»Han är på sjukhuset», återtog madamen något allvarligare, »men nog kan det vara både si och så, att ej ha någon anförvandt, som tröstar och hjälper.»

Elsas hjärta klappade oroligt, ty hon anade, att den sårade var ingen annan än Klas. Hon frågade hvarken sig sjelf eller någon annan, huruvida det passade eller ej att uppsöka den slagne. Hon ilade till sjukhuset och fick der visshet om, att främlingen var den samme, hvilken uppträdde till hennes försvar vid hamnen. Efter erhållen tillåtelse inträdde Elsa till den unge mannen.

Klas vaknade från sin febersömn och blickade länge på flickan, som stod vid hans sida. Hans anlete ljusnade mer och mer, och, uträckande sin matta hand, helsade han Elsa.

Ynglingen hade föregående qväll under ett besök i staden blifvit förolämpad af några stridslystna arbetare, och ordvexlingen slutade dermed, att han öfverfölls och måste till sist efter ett tappert försvar duka under för öfvermakten. Sanslös och blodig nedföll han på gatan och återfans der af en ordningsväktare, hvilken förde honom till sjukhuset. Hans tillstånd var ytterst betänkligt.

Dag efter dag satt Elsa vid sjukbädden; det var henne så kärt att vara med om helandet af ynglingens sår, och hennes närvaro bidrog säkert till hans återställande. När hon var i den sjukes närhet, talade han om blommor och solsken, om hem och syskon, men gick Elsa bort, tyckte sjömannen sig vara på det stormande haf. Då kämpade han i nattens mörker med de vreda vågorna, han tyckte, att dessa voro nära att uppsluka honom. Men lade Elsa sin hand på hans feberheta panna, skingrades de vilda fantasierna, och hans öga log.

Febern upphörde, krafterna återvände småningom, och förr än man vågat hoppas, var Klas frisk igen. Liksom solen under vårens dagar läker de remnor i jorden, hvilka kölden förorsakat, liksom hon kläder allt i grötska, så verkade äfven kärleken, den värmande och lifgifvande kärleken här.

Från ordningens upprätthållare kom för Klas ingen efterräkning, emedan det bevisades, att han under striden endast försvarat sig.

* * *

Dagens sorl hade tystnat. Sommarqvällen bredde sin svalka öfver jorden, blommorna lutade sina kalkar mot den daggiga marken, drömmande om den härliga dag, som flyktat, lätta dimmor stego upp från vatten och land, och från fästets blåa duk kastade månen sitt silfverdok öfver sjö och strand. Aftonstjernen, den klara, leende aftonstjernen, vandrade sin höga stig, blickande ned på slott och koja. Vindar, blomdoftsfyllda, sväfvade fram genom lunden, der aspen darrade vid minnet af sin saga, och liten sångare sof på grenen.

Vid Klarelfvens strand ej särdeles långt från staden sutto denna afton Klas och Elsa. Ynglingen var nu fullkomligt återställd och skulle nästa dag med ett skepp, som ankrade i hamnen, återvända till sin hembygd för att sedan fara ut på sjön igen.

Gnistan, kärlekens gnista, som redan vid första sammanträffandet tändes i deras bröst, hade nu blifvit en klar låga, en låga, hvilken beredt så många af jordens barn namnlös sällhet, men äfven sorg och ousägliga qual. Med hjärta mot hjärta sade nu de unga hvarandra sitt farväl.

»Tack, kära Elsa, för all din omsorg om mig», började ynglingen. »Ingen hade så kunnat vårda främlingen, när han var sjuk, som du gjorde. Men hur fick du reda på mig?»

Elsa omtalade nu, huru hon hört ett samtal på torget och huru hon, vägledd af det samma, uppsökt Klas.

»Jag har ej kunnat glömma dig», hviskade hon. »När stormen rasat kring vår stuga, eller när jag vid sjön sett böljornas krig mot klipporna, har jag alltid bedt till Gud för dig.»

»Tack därför, Elsa», återtog Klas. »I den kolsvarta natten, då stormen hotade begrafva vårt skepp, har alltid ditt öga lik som en stjärna lyst emot mig, och den tanken, att du tänkt på mig, har skänkt sjömannen mera mod. Vi voro i våras ute på Nordsjön, då en förfärlig storm utbröt. Natten var mörk, inga stjernor lyste på himlen, och skeppet nästan fylles af de vilda störtsjöarne. Vi väntade hvarje ögonblick, att något blindskär skulle krossa oss, och jag, som förut ej fruktat under stormarne, började nu förtvifla. Men så tänkte jag: I Vermlands skogar beder kanske en flicka för mig och tänker på mig. Vid denna tanke ljusnade natten, och jag blef modig och stark som förut. Jag vet nu hvarför. Du bad denna stund för mig.»

Sjömannen tryckte henne, den väna Elsa, i sin famn. Hon rodnade, men hon ville ej frigöra sig från ungersvennens armar, hon såg in i hans klara öga, och hon såg, att hon älskades som hon älskade.

De unga gingo ned till Venern. Ynglingen skulle nästa morgon lemna Karlstad och ämnade nu i den sena qvällen stiga ombord. De älskande satte sig ned på klippan, der Elsa förr mången gång blickat ut öfver de oroliga böljorna. Nu var det nära nog lugnt der ute; endast några små vågor lekte vid stranden, de stora hade gått till hvila för att kunna med förnyad kraft uppträda, när det blef dag. Nu var den ödsliga hällen ej mera ödslig.

Ack, när kärleken breder sitt skimmer öfver förhållandena här nere, då blommar det hårda berget, då klädes allt i hoppets färg, och då tror man så geraa. Då skådar man äfven lättare än någonsin jorden i evighetsljus, och funnes ej dessa tre himlabarn, tron, hoppet och kärleken, skulle lefnadsstigen blifva mycket mörk för stoftets söner.

Men glädjens och sällhetens stunder ila. Klas och Elsa måste skiljas, ehuru de ej skildes gerna.

»Nästa sommar, när midsommardagen randas, skall jag, så vidt möjligt är, vara åter i Karlstad, och då blir du sjömannens brud; men låt mig hoppas, att du äfven fortfarande i stormande dagar befaller Klas i den Starkes hand», bad ynglingen, i det han steg upp från klippan och satte ut från land.

Elsa stod qvar och såg ned i det mörka vattnet. Hon tyckte sig se den älskades drag der nere, men de voro så bleka. Skyndsamt vandrade hon från stranden, viftande en sista helsning till Klas.

* * *

Det var afton, midsommardagens afton. Till sommarens vackra dikter slogo fåglarne drill på drill. Blommorna myste, troget blickande mot solen, skogsdufvan kuttrade i skogens furor, ett rosigt skimmer göts öfver berg och dal, och hän emot Venerns strand sväfvade hvita segel.

Elsa hade i dag gått ut till sin kära plats på klipporna vid sjön. Stället var henne kärt för minnets skull, men minnet var henne ännu kärare. Spanande såg hon bort öfver vågorna; han, som fått hennes hjärta, skulle ju återkomma, och det sista brefvet hade underrättat henne, att han just denna dag enligt sitt löfte vore att vänta. Och hvad gjorde det, att hon fick vänta förgäfvos en stund, Klas skulle ju nu återkomma och då, ack, då —

Den ene seglaren efter den andre lopp in i hamnen, men Klas kom emellertid icke, ehuru solen redan gömt sig bakom bergen och skymningen inträdde. Elsa vandrade hem till modrens stuga.

Hvarför kom han icke? Oroliga tankar gjorde, att hennes hjärta klappade våldsamt; det låg någonting liksom tryckande i själfva luften, allt tycktes hviska om något svårt, som händt. Flickan tyckte sig åter se den älskades bleka drag i vattnet.

När hon steg in i hemmet, satt modren och gret, och en ung sjöman, som Elsa förut tyckt sig se, satt äfven och gret. Ack, hvad hade händt? Hon anade det värsta. Hennes mor kom emot henne, hon fattade Elsas händer och sade:

»Mod, mitt kära barn! Ett sorgens budskap har kommit, men förtrösta på Gud!»

»Han är död», afbröt Elsa med klanglös röst. Huru mycket lades ej i djupan graf med dessa ord! De ljufva drömmarne, de glada förhoppningarne, allt, allt var borta. »Han är död», hade hon sagt, och hon kände sig frestad att tillägga: »Elsa är ock död». Den starka stammen hade fallit, och den veka rankan, som så införlivats med den samma, tyckte sig vissnad, vissnad för alltid.

Klas hade, glad och förhoppningsfull, afrest från England. Det var så kärt denna gång att segla mot hemlandets kust; der borta i norden väntade ju Elsa. Skeppet ilade fram med fulla segel, och dock tyckte den unge sjömannen, att det gick långsamt. Esomoftast skyndade han ned i sin hytt och betraktade de gåfvor, hvilka han skulle skänka sin brud. Bland dessa gåfvor fans äfven en vacker törnros, hvilken, växt på Britanniens jord, der blifvit af ynglingen omplanterad och medförd. Hon stod nu i blomning, och Klas hade tyckt sig se, huru äfven Elsas kinder skulle prydas af rosens färg, när han till henne öfverlemnade den af kärlekens färg strålande blomman.

Men på sjömannens hemväg från England hade en rasande storm utbrutit på Nordsjön, och i nattens mörker hade det skepp, på hvilket Klas seglade, drifvit mot undervattensklippor och sjunkit. Några af besättningen hade blifvit räddade och bland dessa en af Klas' bästa vänner. Han räckte nu till Elsa ett pappersblad, rifvet ur en plånbok, på hvilket jämte hennes adress lästes dessa ord:

»Skeppet sjunker. Med all säkerhet träffas vi ej mera här. Tag blomman som ett minne! Tack för din kärlek! Farväl!»

Detta blad jämte en afbruten törnros hade af de räddade blifvit funna, gömda i en tillsluten vattenflaska, hvilken flöt omkring på vågen.

Klas hade nämligen, då han såg skeppets öde, skyndat ned i sin hytt och, lyst af den matta lampan, skrifvit ett farväl till Elsa. Med en djup suck bröt han sedan en blommig gren af sin kära törnros, han förde den med darrande hand till sina läppar och lade så blomman och brefvet i en flaska, hvilken han tillslöt. Hon återfans sedermera, som nämndt är.

Länge satt Elsa med det korta brefvet i sin hand.

»Han tänkte på mig, fastän döden var så nära», hviskade hon för sig sjelf. Denna tanke var som en balsam på hjärtats sår.

Svunna voro så många rosiga drömmar, svunna voro de leende utsigterna, men gnistan, den i deras bröst tända gnistan, var icke släckt; hon lågade nu upp klarare än någonsin, hon lågade nu, frigjord från allt jordiskt, bortom evighetens portar. Allt var förklaradt, och aldrig hade Elsa så älskat Klas, medan han lefde, som hon nu gjorde. Ack, der samla sig på kära vänners graf så många minnen, der framstå de bortgångnas handlingar i försoningens och saknadens ljus, och när vännen vandrat bort för alltid, älskar man honom mera än förut.

»Hvar är törnrosen?» utropade Elsa plötsligt, fruktande att den möjligen blifvit borttappad.

»Den satte jag genast i vatten, och nu står den här och rötter börja utskjuta,» sade sjömannen och stälde rosen framför Elsa.

Aldrig har väl en from pilgrim betraktat en relik med varmare blick än den blicken var, med hvilken Elsa skådade blomman. Den hade han i sin sista stund afbrutit och sändt till henne. Intet under då, att detta minne blef henne kärt. Hon planterade den svaga telningen, och den växte och blef en präktig blomma.

Under många år stod den skön, och nya blommor öppnade sina kalkar, men så började den omsider af ålder blifva allt svagare. Då tog hon nya skott af den samma, och så bevarade hon den, ehuru i föryngrade exemplar, till sin lefnads afton.

Så lydde »mor Elsas», den gamla gummans saga. Den var kort, men ack, den var dock så att säga Elsa sjelf. Nu förstod jag, hvarför hon så omsorgsfullt flyttade blomman efter solen, nu förstod jag detta smärtsamma drag, som aftecknades på hennes anlete, när jag frågade, huru gammal blomman var. Och nu fattade jag, hvaraf detta anlete hade blifvit så förklaradt. Hon, den gamla, hade under långa år med sin tanke vistats i den eviga kärlekens land, der Klas var.

En sommar hade gått. Ankommen till staden, uppsökte jag åter den lilla stugan, men då mötte mig ett främmande ansigte i fönstret, och när jag kom in, fann jag ej mer gamla Elsa.

»Hvar är mor Elsa», sporde jag, anande svaret på frågan.

»Hon har slutat nu», underrättade den qvinna, som tagit Elsas stuga i besittning.

Jag frågade efter törnrosen. Förundrad såg qvinnan på mig.

»Törnrosen?» frågade hon förvånad. »Ja så, nu kommer jag ihåg det. Här stod en blomma i fönstret, och den ville hon, att vi skulle afbryta och lägga på hennes bröst, inzan kistan tillslöts. Vi gjorde, som hon ville.»

»Ack, jag visste, hvarför hon ville hafva den med sig i grafven, men jag sade intet. Mitt öga tårades, när jag vandrade bort från den lilla hyddan. Stjernorna tindrade i den stilla qvällen, och jag tyckte mig se »mor Elsa» der uppe bland ljusen, jag tyckte mig se henne glad och leende, ung som förr, vid sjömannens sida. Det syntes mig, som om hon vinkade ned till jorden och hviskade:

»Min Klas har jag funnit i kärlekens land,
Han väntade Elsa bland stjernorna här.
Nu stå vi så glada med hand uti hand,
Och tåren från ögat den torkad nu är.»

Lilla Kalles stadsresa.

De sutto vid brasan, Kalle och hans mor. Julen tillstundade. Der ute lågo drifvorna så höga, att de tittade in genom kojans små, blyinfattade fönsterrutor; öfver hedar och moar, öfver skog och sjö låg vinterns isiga, tunga mantel, men der inne vid risbrasan var det varmt och godt. Lilla Kalles rosiga anlete, der inga sorger, bekymmer eller lidelser plöjt en enda fåra, log, och modrens panna, den af fattigdom och sorger i förtid åldrade pannan, lyste äfven af frid och tillfredsställelse. Stickstrumpan sköttes med all flit, stickorna gingo så fort, så jämt, men mor Inga såg icke på dem, hon såg i elden.

Hvad såg hon bland de glödande rispinnarne, hvilka hon och Kalle nyss genom drifvorna hemforslat från skogen? Hvad fans det der inne i brasan, som så fäste hennes uppmärksamhet? Ack, hon såg mången bild från flydda, flydda da'r. Hon såg sig sjelf som flicka, så glad, så yr och förhoppningsfull svänga kring majstången vid herrgården, der hon tjente. Hon var klädd i splitter ny bomullsklädning, och de nya kängor, hvilka »hennes nåd» förärat henne, voro så spänstiga, att det rent af var svårt att stanna på backen. Men upp från den lyftes hon ock ett godt stycke af grefvens kusk, den hurtige, livréklädde Gustaf. De möttes ibland under dagens bestyr, och hur det nu var, stodo de en dag hos prosten och lofvade hvarandra trohet i lust och nöd. Huru skön var icke den dagen! Inga såg sig sjelf som brud, och der inne bland glöden stod Gustaf, den käre Gustaf, glad och leende. Och se, der inne skymtar en hydda, liten, men glad, en egen hydda, ett eget hem. Der sitter Gustaf vid bordet och läser, Inga sitter midt emot med sitt arbete, och på golfvet leker deras lilla gosse. Men brasan svartnar! En annan bild, en sorglig, står fram. Han som

alltid var en huld och god make, bäres bort till grafven, hon ser det dystra tåget, hon hör grafklockan ljuda, och nu vid detta minne föllo tårar på stickstrumpan. Hon stötte till brasan, men den sorgliga bilden visade sig igen, och så föllo åter några tårar.

»Hur ser det ut i staden, mor?» frågade plötsligt lilla Kalle, lät tälgnifven hvila och såg upp till modren.

Från den sorgliga bild, som sist syntes i brasan, rycktes mor Inga vid denna fråga. Ömt strök hon lockarne ur Kalles svettiga panna och sökte dölja sina tårar.

»En stad är en hel hop med granna bygningar, större än herrgåln. Granna folk vandra på gatorna, och der är så mycket att se, du», svarade Inga.

Kalles ögon lyste af förvåning. »Större bygningar än herrgåln», hade mor sagt, och dock hade han så mången gång stått der och med häpnad blickat upp på den.

»Låt mig följa till staden, mor», bad Kalle och slog sina armar kring modrens hals.

Mor Inga svarade icke strax. Ehuru hon hörde till staden, bodde hon dock långt från den samma, och Kalle hade så dåliga skor, och de öfriga kläderna voro för tunna i vinterkylan. Synnerligen länge hade icke Inga bott i trakten; till staden hade hon dock varit, men då hade Kalle blifvet inqvarterad i en grangård.

»Vänta till sommaren, så skola vi göra sällskap», föreslog modren. »Du har så dåligt på fötterna, kära barn.»

Det lilla, rosiga anletet mulnade, Kalle kände en stockning i halsen, den gick bort, och så föllo heta tårar på kinderna. Han anade i denna stund fattigdomens börda, den lille också. Emellertid bådo tårarne mäktigare än ord; modren torrade bort Kalles tårar och sade:

»Du ska' få bli med till staden under julmarknaden, Kalle.»

Har du sett, huru solen plötsligt lyser fram genom regnmolnet? Ja, du har sett det. Så lyste äfven glädjen fram ur Kalles tårdränkta ögon. Det blef fröjd, det blef gamman. Han kunde icke sitta stilla, han hoppade på golfvet. »Jag får resa till staden», upprepade han åter och åter, och när natten kom, såg han i drömmen bygningar och gator, granna människor, hästar och vagnar och sig sjelf med i allt detta. Han tyckte sig, klädd i den gråa virkmössan, vandra vid mors sida, och visst såg en och annan på de söndriga skorna, men hvad gjorde det.

Lyckliga barndomstid! Huru litet gjorde oss icke glada, när vi voro små; vi kände glädjen i vårt innersta, det var sol, det var blomsterdoft i allt. Bekymmer och tårar försvunno likt strömolnen på vårens himmel.

Dagarne föreföllo Kalle så långa under väntan på stadsresan. Mor höll på med nya vantar åt honom, och en ny skjorta skulle han hafva, ty de skulle taga in hos några af modrens bekanta. Huru skönt, huru kärt var det icke nu att hjälpa mor med vedkälkarne, huru gerna framletade han icke rispinnarne ur snön! »Jag skall resa till staden, jag», sade han till tallarne i skogen, till fåglarne och till barnen i byn.

*
*
*

Aftonen före den tillämnade afresan var kommen. Vantarne, sammanhållna med ett brokigt snöre voro färdiga, skjortan likaså. Kalle hade i dag ännu ifrigare än förut samlat ihop ved, ja, han hade till och med ensam varit åstad efter en kälke och dervid än en gång för tallarne och fåglarne omtalat den förestående stadsresan. Svettig och trött kom han hem från skogen, men munter och glad var han. Det var så kärt att få visa modren tacksamhet och göra henne någon tjänst. »Jag skall resa till staden, jag», sade han till sist, innan han somnade.

Men när solen, vinterns matta sol, lyste in genom de isiga rutorna, kom Kalle icke upp. Hans hufvud värkte, han var ännu mera rödblommig än förut, och de förr så kloka och lifliga ögonen sågo förvirrade på modren. »Jag får resa till staden», sade han jublande, men så lade han qvidande handen på bröstet. Han var sjuk, mycket sjuk, lilla Kalle.

Med tårar betraktade modren sin älskling, men hon förmodade icke hjälpa honom. Hon kunde gråta, hon kunde bedja och vaka de långa nätterna vid hans sida, men det onda tilltog. I feberyrseln tyckte lilla Kalle, att han var i staden. Han såg de stora husen, gatorna, människorna, hästar och vagnar, och hans anlete log dervid. Ibland tyckte han sig vara i skogen, han frös och blåste i händerna. »Att vi ska' draga fram rispinnarne så här ur snön, mer», sade han och så mente han åter, att han frös om händerna och satte dem därför till munnen. Stundom vandrade den lilles tankar till landet der ofvan, han talte om englar och »sida, hvita kläder», och då log hans öga ännu vackrare, än när han talte om staden.

Befriaren kom. En qväll, då drifvorna gnistrade der ute och brasan slocknade inne, ilade Kalles oförgängliga del till landet, han talte om. Den lilla handen kallnade i modrens, och så var han borta.

* * *

Det var aftonen före stadsresan. Lilla Kalle var nu färdig att resa. Genom springorna i den gamla stallboden blickade stjernorna in till honom, liksom de velat se efter, om han var i ordning. Och de sägo, huru han låg der, klädd i den nya skjortan, och vantarne, de nya vantarne hade han på sig, men han frös icke mera. Hans lockiga hufvud hvilade så trygt på den gamla psalmboken, men blommorna på kinden voro borta.

Med ett ljus i handen trädde modren in. Hvad skulle hon nu inne hos den lille slumraren? Jo, hon flyttade honom litet på den hårda bänken, satte den gråa virkmössan på honom, drog vantarne bättre på hans händer och lade täcket ännu närmare kring den lille. Skratten icke! Vetten I, det kändes lättare i hennes bröst, när hon än en gång fick göra honom dessa tjänster. Gerna hade hon velat säga ett ord till honom också, men det var så tungt i halsen; der hade något liksom fastnat. En tåreflod föll ned på den käre slumraren, och nu kunde hon säga: »God natt, Kalle». Denne önskade icke hörbart det samma igen till modren, som han brukade göra, men, ack, om hans »godnatt» hade hörts hit ner, det skulle hafva klingat mycket skönt.

Den följande dagen kom Kalle till staden. Han låg så obekymrad om allt i sin enkla, svarta kista. De ståtliga husen, de granna människorna fäste icke alls hans uppmärksamhet, och när adjunkten kastade mull på honom nere i fattigkyrkogården, hördes icke en suck från grafvens djup.

När alla hade gått, stod mor Inga i sin slitna, svarta klädning qvar. Det var så tomt, så tomt. »Du fick icke se staden något, du Kalle», sade hon, och nu bröt åter en tåreflod, en moders tåreflod, fram. Hon gret icke »städadt» och tyst, hon gret rent af högt, liksom barnen bruka göra.

Men en solglimt sköt plötsligt fram ur det tårade ögat. En tanke, en syn från evighetens land fylde hennes hjärta med tröst. Hon såg upp till det blå, dit vi förlägga vårt hopp,

och der såg hon lilla Kalle. Virkmössan, vantarne, de söndriga skorna och vedkälken voro borta. Förklarad och skön, klädd i skinande skrud, såg hon honom vandra i den stad, hvars gator äro af guld. Han satte ej mera händerna för munnen, han frös icke mera, och ingen tår såg hon på hans kinder. Vid Gustafs sida vandrade han bland englarne, han firade jul der uppe, och så tyckte mor Inga, att Kalle vinkade med palmen, segerpalmen, ned till henne och jublade:

»Jag fick resa till staden, jag.»

Grindpojken.

Hösten, den gråa, kulna hösten, var kommen. Trädens kronor gulnade, och de kalla nordanviolarne skakade björkarne i hagen, så att de vissnade bladen flögo hit och dit i luften. Asplöfven darrade af förskräckelse, men äfven de måste göra björklöfven sällskap. De små, vänliga blommor, som ännu här och der stodo qvar, lutade sig sorgsna ned mot jorden, der deras graf snart skulle bäddas. Fåglarne, hvilka sjöngo så vackert under sommarens dagar, hade flyttat till fjärran länder, der det är varmt, när vi hafva vinter. Men några sparfvar stannade dock qvar, och de susto nu på sädeskärfvarne i åkern, ifrigt plockande, ehuru landtmännen satt ut stora, fula »gubbar» för att skrämma dem, men de voro hungriga, och de ville icke gerna flyga bort.

Lille Petter, som stod vid grinden på landsvägen, som leder upp genom Vesterdalarne, ville icke heller springa bort derifrån, ehuru han frös, så att tänderna hackade. Han satte de blåfrusna fingrarne för munnen och sökte värma upp dem, ty han hade inga vantar på sig. Stackars Petter! Det var mycket fattigt i hans moders lilla stuga invid skogsbrynet, och mången gång fick han hungra, ja, gråta af hunger. Hans jacka var lappad flere gånger, och inga skor hade han på fötterna, ehuru det var så kallt, att marken på morguarne var alldeles kriithvit af rimfrost.

Petter klef upp på grinden för att slippa stå på den kalla marken, och han blickade bort till sparfvarne på åkern invid.

»Så lyckliga ni tyckas vara, fastän ni icke har någon stuga alls till vintern», sade Petter för sig sjelf och såg bort till sitt hem. Ack, der lyste en munter brasa på härden, och den lille grindvaktaren såg hennes sken genom fönstret. Nog

hade han det bättre än sparfvarne, och han tyckte, att äfven han borde vara glad i fattigdomen, när fåglarne voro det. Solen blickade fram mellan molnen, och hon lät sina strålar värma Petters frusna fötter.

Det skulle denna dag blifva stort kalas i en af socknens herrgårdar, och Petter hade reda på, att flere åkande herrar voro i annalkande. Af dem hoppades han erhålla en och annan slant, när han öppnade grinden. Han satt därför tåligt kvar, ehuru brasan der inne hos mor icke var litet lockande. Nu hördes emellertid bullret af åkande, och Petter hoppade ner på vägen.

»Ack, om de nu ville gifva mig några slantar», tänkte han och sköt upp grinden, framför hvilken han stälde sig med mössan i handen.

Nu syntes de åkande. Se, hvilka präktiga vagnar och dragna af två hästar sedan! Petter kom ihåg sin häst och vagn hemma i vrån. Hans dragare var af trä, men nog tyckte Petter om honom för det.

Den första herrn kastade en stor kopparslant i Petters mössa, den andra och tredje gjorde på samma sätt. Till sist kom en rik herre, som bodde nära intill grindvaktarens hem. Hans son och ende arftagare var också med. Denne, en ung pojke, var bekant med Petter, men, i stället för att gifva honom en slant, höjde han sin piska och gaf den fattige gossen ett slag, så att mössan ramlade ned och slantarne rullade omkring i sanden.

»Sådant skall tiggaringar ha», utropade han och skrattade, men lille Petter skrattade icke. Heta tårar strömmade från hans ögon, under det han plockade sina slantar tillsammans. Det var så tungt att se människornas hårdhet, och fattigdomen kändes bitter igen. Sparfvarne, uppskrämda af de åkandes buller, hade flugit bort från åkern till de gulnade björkarne i hagen. Petter tyckte, att de hade något att säga honom, der de tittade fram mellan de gulnade bladen, och det föll honom i tankarne, att de ville trösta honom, liksom han nyss bad dem icke frukta fågelskrämmorna.

När han kom in till sin mor, torkade hon bort tårarne från hans kinder och tröstade honom dermed, att Gud, som är de fattiges och faderlösas far, skall hjälpa de barn, som förtrösta på honom.

»En gång blir du, Petter, kanske en rik man och slipper frysa och svälta mera, men håll dig till Gud, ty annars går det icke väl», sade modren, och Petter trodde hennes ord.

När han värmt sig vid brasau och kom ut ur stugan igen, hade sparfvarne slagit ned på åkern, der de qvittrade och plockade dels på marken och dels på sädeskärfvarne. Snart kommer landtmanen och bergar in säden, och gerna må vi unna de små sparfvarne några korn.

»När jag blir rik och får åkrar, ska' ni nog få äta i fred», sade Petter till dem, och när qvällen kom, knäpte han sina händer och bad:

»Gud, som hafver barnen kär,
Se till mig, som liten är!
Hvart min verld och lycka vänder,
Står min lycka i Guds händer.
Lyckan kommer, lyckan går,
Den Gud älskar lyckan får.»

* * *

Det var en skön augustidag fem år efter ofvan nämnda händelse. Grinden, der Petter brukade tjena sig några slantar, stod ännu kvar, och hans moders lilla stuga sågs ännu vid skogsbrynet liksom förr. »Men hur är det med Petter?» frågen I säkert. Jo, han hade nu gått i nattvardsskolan och växt upp till en stor och stark gosse. Vi göra ett besök hos honom och hans moder.

Vid det omålade bordet, på hvilket två med blommor fyllda glas stodo, sutto Petter och hans moder. Tårar glänste i bägges ögon, ty nu var det så, att Petter i sällskap med en annan släkting, en äldre dalkarl, skulle företaga en färd utåt landet och ej komma hem förrän nästa vår. Dalkarlarne företaga ofta sådana utvandringar, och vår forne grindvaktare skulle försöka sin lycka med handel. Nog tyckte både Petter och hans mor, att skilsmessan var svår, men han måste ut och försöka lifvet, som man säger.

Det var dock nödvändigt, att hafva en liten penningssumma att börja med, och det hade vår unge handelsman. Han hade flere år sparat tillsamman de slantar, han fick vid grinden. »Många bäckar små göra en stor å», säger ordspråket, och han

hade nu en liten summa att köpa varor för. Modern lade också till några riksdaler, men hennes råd och förmaningar voro mera värda än penningar.

Hon höll i sin hand en fickbibel, som hon nu i afskedets stund ämnade gifva Petter såsom minne från hemmet. Med darrande och bruten röst sade hon:

»Mitt barn! Du går ut i en stormig värld, der många frestelser och faror möta dig. När du nu icke mera hör din moders förmaningar, så öppna denna bok, och du skall der finna tröst och ledning. Låt Herren vara ditt ljus och din tröst på alla dina vägar, så skall dig väl gå, och du får då till sist komma till det saliga hemmet hos vår Gud.»

Den ömma modren grät, när hon sade detta och lade boken i Petters rockficka. Sonen lofvade att icke glömma modrens råd och förmaningar, hvarefter han tog sin skinnsäck på ryggen och vandrade från hemmet.

Fåglarne sjöngo i skogen, och i alarne vid vägen sutto de kära sparvarne, och Petter tyckte, att hemmet nu i afskedets stund var skönare än någonsin förut; men han var glad och hoppfull, som ynglingar böra vara.

»Gud vare med dig», sade modren, när de vid grinden togo ett sista farväl af hvarandra.

* * *

Tre tiotal af år hade gått, sedan den dagen Petter tog farväl af sin moder för att begifva sig ut i världen. Det sker många förändringar på så lång tid, och grindpojken var nu en man. Hans mor hvilade på kyrkvallen, men på grafven hade den tacksamme sonen låtit uppföra ett kors, och der stod det, att den hädangångna slumrar till uppståndelsens morgon. Så länge hon lefde, var Petter hennes hjälp och stöd; han snygade upp hennes lilla stuga, och modren hade det ganska bra på ålderdomen.

Genom ärlighet och flit hade Petter samlat en betydlig förmögenhet; han var nu mera en rik man. En klar höstdag finna vi honom åkande framåt på vägen, der han förr stod vid grinden barfotad och med lappad jacka. Hans ögon fuktades af tårar, när han blickade bort till skogsbrynet, der hans barn-domshem, modrens lilla stuga, ännu stod kvar. På åkerh sutto

sparfvarne och plockade liksom förr, men nog var det ovisst, om de fåglar, han uppmanade att icke vara rädda för fågel-skrämman, nu voro kvar.

Den rike arftagaren, som i sitt öfvermod gaf Petter ett slag af piskan vid grinden, hade genom slöseri och oordentlighet skuldsatt sig, hvarför hans egendom i dag skulle försäljas. Det brukar gå illa för öfvermodiga gossar, och det hade han bittert fått erfaras.

När Petter åkte in på herrgården, var auktionen redan börjad. Vid ett bord på gårdsplanen stod auktionsförrättaren med en liten klubba i handen, och folket hade grupperat sig omkring honom. Alla voro nyfikna att få höra, hvem som skulle blifva egare af herrgården.

Några af de närvarande bjödo på egendomen, men sedan en herre i socknen ropat 39,000 kronor för den samma, tycktes ingen vilja gifva mera.

»39,000 kronor äro bjudna. Första, andra, tredje gången. Pass på slag, annars går egendomen bort för 39,000 kronor», ropade auktionisten och höjde sin klubba.

»40,000 kronor», hördes en röst bakom folkhopan. Hvem tron I det var, som bjöd denna summa? Det var Petter. Klubban föll, herrgården var hans tillhörighet, och nog blef förre egaren förvånad, då han såg, att det var den forne grindpojken, som nu köpte hans egendom.

Men det går så till. Den, som är flitig och sparsam samt ställer sin förtröstan till Gud, blir välsignad, då det deremot går illa för den öfvermodige.

Petter fick nu åkrar nog, men han blef därför icke högmodig, utan kom städse ihåg, att det var Gud, som välsignat företaget.

De små sparfvarne blefvo ej heller glömda. Inga fula gubbar skrämde bort dem från hans åkrar, och när vintern kom, i synnerhet under julen, utstälde han kärfvar åt dem, så att de äfven då skulle finna ett korn.

Den gamle landtvärnsmannens berättelse.

De gamle männen, som klädt blodig skjorta för fosterlandet, hafva snart alla flyttat hädan. Ännu finnes dock i vårt land en och annan gammal veteran, som varit med i fejd mot fienden.

Länge hade jag hört talas om gamle Knip Nils, såsom den der varit med, »der blod det gält», då jag en dag beslöt att uppsöka honom, och jag lät handling genast följa på beslutet. Efter åtskilliga förfrågningar framkom jag till den stuga, der han bodde. Han satt vid sin brasa, den gamle veteranen, som sett nitio vintrars snö kläda jorden så hvit som nu hans hjessa blifvit. När han hörde mig önska, att han skulle berätta något från de ofredens dagar, då han »var med», försjönk han en stund i tystnad, ty de gamla minnena hade börjat mättas, och han behöfde reda deras sammanhang, men snart stodo de framfarna dagarnes händelser pånyttfödda för honom, och han började berätta:

Det var år 1813, en strålande julidag. De glada och lefnadsfriska ynglingarne, hvilka ännu ej sett mer än 20 vintrar, skulle mönstras och lemna sina hem. Detta var väl icke i och för sig eguadt att framkalla någon oro bland unga och glada pojkar; men det började i samma vefvan talas om, att Karl Johan skulle hafva oss med ut i kriget, och då må man icke undra på, att vi med tårade blickar togo farväl af hem och föräldrar. Men tårarne torkade snart; ty vid 20 års ålder ser man häst lifvet från dess glada sida.

På Tuna hed meddelades oss en vacker dag, att norr-männen voro högst oartiga mot den segrande Karl Johan, och att vi skulle till Norge för att tukta dem. Efter att hafva

kamperat å Tuna hed tre veckors tid, aftågade vi derifrån en söndag, sedan vi först bevistat gudstjensten i kyrkan. En afskedsblick egnades i sista stund bergen i norr.

Vår väg gick öfver Örebro, Lidköping och Mariestad, hvarefter vi stannade på en äng utanför Venersborg. Vårt vistande härstädes varade 7 veckor, under hvilken tid vi öfvades i vapnens bruk. Våra skjutvapen utgjordes af de tunga flintläsbössorna, och hvarje man måste noga se till, att han hade sin flinta i god ordning. Hit ankom äfven Dalregementet, som varit sysselsatt med arbete vid Göta kanal; men regementet stannade icke utan tågade till en trakt två mil norr om Uddevalla. Inom kort fingo vi också order att tåga efter dit. Derifrån företogs en utfärd till Göteborg för att erhålla kvarter derestädes, hvilket dock icke lyckades, hvarför vi återvände till trakten af Uddevalla, der vi nu blefvo intagna i kompanierna och framgent måste göra fullständig soldattjenst.

Vårt läger förlades sedan till Näfversta socken i Bohuslän, der vi öfvades i målskjutning. Härstädes gingo vi till nattvarden, hvarvid som altarring begagnades långt utsträckta, ringformiga jordbänkar, vid hvilka vi föllq på knä.

Hela vintern stannade vi, jämte flere regementen, i Bohuslän; dock företogs en utflykt till norska gränsen, der vi skulle bygga vaktkaserner och hålla sträng bevakning, emedan norske skidlöpare derstädes skrämt helsingarne, som före oss voro förlagda der. Ankomna till gränsen, voro norskarne oss till möte, men som det var förbjudet att skjuta på dem, drogo vi oss tillbaka under natten, hvarefter vi jämte de öfriga trupperna fingo order att marschera till Strömstad.

Bland de här samlade krigarskarorna fästes vår uppmärksamhet vid en mindre skara mörka män med svarta, eldiga ögon, hvilka blickade lifligt omkring sig. Efter hvad det upplystes oss, var det fransmän, som följt Karl Johan till nordn. Med dessa lefde vi svenskar icke i något godt förhållande, och som vi icke förstodo ett ord af deras språk, kunde intet kamratskap komma i fråga. En och annan örfil utdelades å ömse sidor, emedan de franske krigarne voro allt för närgångna mot de svenske bönderna och deras flickor.

I Strömstad blefvo vi omsider beordrade ombord på dit anlända fartyg, under det en annan del af hären skulle tåga landvägen inåt Norge. Det var en klar och strålande vårdag, som vi lade ut från Strömstad. Med blandade känslor sågo vi

svenska kusten mer och mer försvinna, och den frågan: »skall jag mera återse den samma?» stod tydligt att läsa på de flestes ansigten.

Den del af hären, som skulle fåga landvägen, stannade ännu en tid i ett läger vid Strömstad, hvarefter den bröt upp mot gränsen, som öfverskreds i trakten af Svinesund. Norrmännen lägo på andra sidan om en vik; men ingen fick skjuta på dem. En bro, som blifvit bygd i Strömstad och hitforslad på 14 båtar, lades öfver sundet, och norrmännen drogo sin väg. När natten inbröt, gick hären öfver gränsen. Emedan man trodde, att norskarne härstädes skulle göra allvarsamt motstånd, hade svenskarne gevären skarpladdade.

Vi, som foro sjöledes, seglade emellertid framåt och ankommo vid middagstiden till en liten ö, på hvilken en mindre styrka af fienden var lägrad. När de sågo vår öfvermakt, flydde de skyndsamt från ön, efterlemnande kläder och åtskilliga krigsförnödenheter. Vi tillbringade natten, som var mycket regnig, på ön i närheten af den der varande kyrkan. Ingen fick ofreda folket i torpen, som lägo kringströdda der omkring.

När vågorna på morgonen började sin kämpalek med klipborna, afseglade vi med de många, små fartygen, hvilka ibland roddes, framåt mellan holmarne och ankommo mot qvällen till Kragerö. En annan del af hären var sysselsatt med Fredrikshald.

Så randades den 4 och 5 juli 1814.

Vi ämnade tidigt nästa morgon segla inåt Kragerö, för att, med dimmans hjälp, komma de der liggande »baggarne» på lifvet, och en hvar af oss beredde sig till strid.

Den nordiska sommarnatten kom och bredde sina lätta skuggor öfver vikarne och sunden. En liten stund tycktes mörkret och ljuset strida om herraväldet; men ljuset fick mer och mer öfverhand, och snart började sjöfåglarne låta höra sina entoniga läten.

Med den gryende morgonen blef det lif och rörelse på skeppen, och general Mörner, den gråe gubben, stod på däck och utdelade sina befallningar. Under det vi seglade inåt ön, utanför staden, hvilken icke ännu syntes, emedan dimman låg ganska tät, fick ingen tala. Sedan vi seglat en stund, kommo vi in i en vik, som skar djupt in i landet. På bägge sidor om oss reste sig höga klippor, mot hvilka en och annan väg började slå, och fåglarne sjöngo från de höga furorna der uppe.

Plötsligt blixtrade det till på båda sidor om oss, och genom den för tillfället skingrade dimman sågo vi ett halft tjog norska soldater, som här stodo på vakt, och som nu genom sina alarmskott underrättade den norska krigsstyrkan på ön om vår ankomst.

Vi landstego emellertid på den högst oländiga kusten, hvarvid vi lyckades tillfångataga några af dem, som hälsat oss med ett så varmt »god morgon», och hvilka under försöket att fly i skogen fingo sina kläder ganska illa sönderrifna.

Vestanvinden skingrade nu inom kort dimman, och vi sågo på höjderna emot oss de rödklädda norrmännen. Deras styrka var dock underlägsen vår. Snart hade vi vårt artilleri uppe på stranden, färdiga att börja den blodiga leken. General Mörner, som till en början satt till häst, måste stiga af, emedan marken var uppfylld af klippor och skog.

Norrmännen började emellertid öppna eld emot oss, och deras »drufbagel» bortsleto qvistar från träden öfver våra huvuden. I allmänhet taget sköto de för högt, dock blefvo några sårade på vår sida. Icke långt ifrån mig miste sålunda en lifgrenadier plötsligt ena armen. Vid vårt framträngande i skogen flydde emellertid norrmännen från ön, hvarefter vi vände oss mot staden.

Från Stockholm ankom artilleri, och Karl Johan påskyndade krigsrörelserna. Våra kanoner spelade länge och väl emot staden, men de besvarades också lifligt af norrmännen. Deras kulor kommo hvinande bland oss, och några af svenskarne föllo då och då. En korpral från Rättvik, som stod vid min sida, blef svårt sårad, och en kula slet en flisa af bösskolfven, som jag höll i handen; dock blef jag sjelf icke skadad. Våra kulor åstadkommo ett förfärligt dunder, då de föllo ned på de tegelagda taken i staden.

Plötsligt utbröt en väldig eldpelare derinne och spred sig vidare. Vår ädelmodige general befalde oss då upphöra med skjutningen, och elden blef snart släckt. Men kanonaden derifrån började åter, och vi måste besvara den.

Vi sköto med ifver, ty vi längtade in i staden för att få någon föda, hvilken för oss tagit alldeles slut.

Qvällen kom, och fjorden upplystes af elden från kanonerna samt af ett och annat brinnande hus i staden.

Det var en hemsk och storartad syn att se, huru mörkret och dimman skingrades af de eldsprutande kanonerna, och huru stranden oupphörligt upplystes af blixtarne från eldgapen på

stadens vallar. Få kulor blefvo dock nu för oss farliga, då blixtarne på förhand underrättade oss om hvarje skott, som aflossades.

Den 5 juli kom, skjutningen fortfor, men vi höllo nära nog på att blifva vanmäktiga af hunger. Ingen hade något att äta, och när aftonen kom, hade vi fastat i två dygn. Våra granater tände nu plötsligt ett väldigt bål i staden. Då tystnade kanonaden derifrån, och en hvit flagg blef synlig på ett af de största husen i staden, hvilken nu öfverlemnades åt oss. Det stod oss nu fritt att intåga der, och vår glädje deröfver var stor. Nu ankommo äfven fartyg från Strömstad med proviant. De hade icke förut vågat segla inåt ön. Inkomna i staden, sköto vi »fröjds-kott». Nästan alla stadens invånare hade flytt, medtagande sina tillhörigheter. Ett och annat blekt och förskräckt ansigte tittade fram i fönstren. Snart erforo invånarne, att svenskarne icke hade för afsigt att tillfoga dem något ondt, hvarför de återvände till staden igen.

Den skada våra kulor åstadkommit, var icke synnerligen stor. Kyrkan hade dock blifvit illa medfaren, och jag såg kulor ligga här och der på gatorna.

Sedan äfven Fredriksstad blifvit intagen förlades vi i ett läger norr om denna stad, hvarifrån vi efter någon tid tågade till Fredrikshald; men då vi anlände dit var denna stad redan intagen.

Åtföljda af några officerare besökte vi den plats, der den store hjälten Karl XII hade fallit. Med blottade hufvud nämde vi hans namn, och mer än en tår föll ned på den jord, der hans hjälteblod göts.

Striden med norrmännen tog snart slut, och nu återstod att återvända hem till sitt land igen. Emellertid fingo vi befallning att upparbeta en väg till Vestra Ede, dit kanonerna skulle föras.

En dag, då vi voro sysselsatta härmed, kom en präktigt klädd krigare till oss. Vi sågo genast, att det måste vara en hög personlighet. Hans mörka, djerft blixtrande öga och det lockiga, krusiga håret läto oss ana, hvem det var. Vår befälhafvare upplyste oss ock om, att det var kronprinsen Karl Johan.

»Lefve Karl Johan!» genljöd det genom skogen.

Den vänlige kungen förstod dock ej vårt språk. Han frågade sin tolk, hvilket regemente det var och upplystes om, att det var Dalregementet.

»Dalregementet», hörde vi honom lifligt upprepa. Han hade kanske hört dalamännen omtalas någon gång.

Hans lille son, Oskar, var äfven med vid detta tillfälle.

Konungen lät utdela till oss sex skilling pr man.

Det var en kall höstdag i oktober 1814. Från björkarne flög det sista löfvet; rönnrulfvorna glödde, fast en och annan snöflinga dansade. Det var 4:de böndagen. Då anlände vi åter till Tuna hed igen, efter att hafva varit borta två somrar och en vinter.

En glädjens och tacksamhetens tår föll ned från våra väderbitna kinder, då vi fingo aflemna våra vapen och derpå återvända hvar och en till sitt hem bland Dalarnes berg.

»Må Gud bevara konung och fädernesland!»

Så slöt gubben sin enkla berättelse.

Höstsaga.

Cariben lefver ibland djuren
Och tänker föga mer än de,
Hans dunkla ögon likväl se
En Gud, som herskar i naturen:
Han uti molnet honom ser,
Och honom hör i vädrets ilar,
De djur, som falla för hans pilar,
Han till försoning honom ger.

Sjöberg.

Hräden stodo halft kala, och de blad, som ännu funnos kvar på grenarne, voro vissnade. Det var höst, och nordan, fjellens kylige son, stormade hän genom skogen, der vestan, mild och doftande, för icke länge sedan susade genom björkens och aspens kronor samt vaggade blommornas kalkar. Nu såg man de små blommorna här och der på tufvorna, stående nedslagna och sorgsna, drömmande om flydda dagar, sommarens sköna dagar, från hvilka ännu lefde i deras bröst så många sköna minnen, att de rent af kände sig värmda ännu, när de slogo tillsammans de isade bladen kring sina hjärtan. De mindes, huru varm solen log, huru de fagra fjärlarne så gerna dröjde hos dem, och huru alla i den väna syskonringen fröjdades. I björkens krona hade några små sångare, gäster från fjärran land, sjungit för dem i morgonsolens sken, och blommorna såväl som björken hade vid deras toner gråtit sköna, likt diamanter strålände tårar, hvilka människorna kalla dagdroppar; men allt detta var nu endast ett minne blott. Nu hade i den kyliga qvällen björkens tårar frusit till is, hennes skrud var vissnad, och sångarne hade flytt till de fjärran land, der myrten blommor och jorden ständigt är klädd i grönskande

skrud. De mindes ock, de små blommorna, huru aspen hade darrat af hänförelse under de ljusa sommarnätterna, då månen lyste genom lunden, och blomdoftsfyllda vindar omfläktade hennes grenar. Men nu var allt förbi — »förbi» susade det genom lunden, »förbi» sjöng nordan, och från jorden steg upp mot stjernelanden den mångtusenåriga suck, som en gång i tiden icke hördes och som en gång ej mera höras skall.

Vinden tystnade. Solens sista stråle försvann ur dalen. Månen steg upp öfver bergen, och stjernorna började sin tysta, höga vandring i den väglösa rymden. Det blef så stilla i skogen, allt stod så högtidligt tyst, liksom aningsfullt förnimmande, att någonting sällsamt, någon i naturens lif djupt ingripande tilldragelse förestod. Äfven blommorna grepos af den högtidliga tystnaden, och allvarliga tankar och känslor började uppstå i deras inre. När det var soligt och varmt, när fåglarne sjöngo och allt log och jublade, hade de icke mycket tänkt öfver sin tillvaro, de hade då endast njutit af den; men nu i den kyliga höstkvällen, när förgängelsens härjningar syntes omkring dem, började de tänka. Och till sist blefvo dem de många omvexlande tankarne och känslorna öfvermåttiga. De måste gifva dem luft, och så meddelade blommorna hvarandra sina tankar.

»Jag har», började en mot jorden lutad blåklocka, »under de närmast flydda dagarne tänkt ett och annat samt framställt till mig sjelf åtskilliga frågor. Jag hade en kär, en saknad syster vid min sida. Hon njöt af sin tillvaro liksom jag, men så greps hon en dag af förgängelsens makt, hon blef mer och mer lutande, och en morgon då jag vaknade och blickade mig omkring, hade hon fallit till jorden. Nu är hon redan förvandlad till stoft. Med mig går det väl på samma sätt, men ack, så tomt, så kallt och ödsligt det blir inom mig, när jag tänker derpå. Skall jag aldrig, när jag blifvit gömd i mullen, mera smekas af vestan och höra fåglarne sjunga, skall jag aldrig mera ringa oss samman till lofsång, när solen höjer sig bakom skogen der? Hvad tänken I, systrar?»

En älsklig Linnéa, qvarglömd under granarne, svarade:

»Äfven jag har gjort mig denna fråga, och med bäfvan spörjer jag ännu: Skall jag aldrig mera, när min afton är inne och jag lägges ned i svartan jord, få lefva, dofta och fröjdas af sol och ljus? Hon var mig så kär denna lysande fackla, som nyss vandrade ned från fästet, jag vände så troget mitt öga efter henne; men ack, skall jag aldrig mera, när mitt lif

är slut, få värmas af henne, då blir min tillvaro här så betydelslös, och då tyckes mig, att allt endast är en villa, att jag lefvat förgäfvat.»

»Men, min syster», inföll ljungen, »jag är äldre än du och vill säga ett ord. Du skall troligen sjelf aldrig uppstå mera och höra bäcken sjunga, men du har dock ej lefvat förgäfvat. Ur ditt stoft skola nya blommor uppspira, och de skola hafva näring af dina fälda blad. När jag en gång lägges ned här i gräset, tänker jag som så: Ur min graf skola nya tendingar höja sig och kläda sandbeden, och dermed är jag nöjd, ty då blir jag ju till gagn och nytta.»

»Detta är likväl», återtog Linnéan, »ingen synnerlig tröst för mig, ty mina barn, som växa ur mitt stoft, skola ju ock dö och deras efter dem. Så skola då millioner af oss multna bort, utan att mera uppstå, lefva här utan plan, utan mål, och så dö, förintas, försvinna utan vidare. Det är dock tröstlöst! Och jorden, hon är väl ock underkastad förgängelsens lagar? Äfven hon skall väl då en gång förgås. Då skola således de sista blommorna förstöras och vårt slägte aldrig finnas mer.»

Blåklockan ringde så vemodigt, ringde liksom till begrafning, till de kära systrarnes begrafning. Hon anade att äfven hennes bortgång var nära, och hon ringde, tyckte hon, till sin egen begrafning.

»Låtom oss fråga aspen», föreslog hon slutligen. »Den stora, starka aspen, som sträcker sig så långt mot ljuset, skall säkert kunna svara oss på våra viktiga frågor.»

Och blommorna frågade, hvad aspen trodde om ett lif efter detta korta nu. De stodo der så tysta och bidade det för dem så viktiga svaret, de stodo liksom med återhållen andedrägt, och deras hjärtan klappade af längtan och hopp. Aspen svarade:

»Jag hör med glädje, att ljungen börjar växa ifrån sådana funderingar, ty de äro ganska barnsliga. I min barndom grubblade äfven jag på dessa frågor och trodde äfven på ett lif efter detta, men nu är jag mera förständig. Visserligen kunna sådana tankar som edra, en kvarlefva från barndomen, äfven uppstå hos mig ibland, när det antingen är mycket soligt och skönt, eller när nordan ryter förfärligt och det nästan är fråga om, att jag skall uppyckas med mina rötter ur jorden; men jag söker dock förfaga dessa tankar, och jag tror det skall lyckas. En länk i den stora kedjan är jag väl ock, men när kedjan en gång brister, när min tid är ute, då faller jag, och länken är ej mer.»

»Ej mer», suckade det genom skogen, och aspen, ehuru hon tycktes stå der så säker och stark, darrade vid genljudet af sina sista ord. Hon darrade åter, de bleka löfven skälfade, och hon stod der tyst och tycktes tvekande fråga sig sjelf, om det var så säkert, hvad hon sagt. Något mera yttrade hon dock icke, men de små blommorna sågo, huru aspen darrade, när hon afgaf sitt tröstlösa svar.

»Ej mer», frågade suckande allt, och stjernorna blickade sorgset ned från rymden. Det blef så kallt i skogen, blommornas hjärtan krympte samman; men ännu fans der en liten syster, som ville säga ett ord. Hon stod nere vid bäcken i djupan dal, och hennes milda, blå ögon blickade kärleksfullt på de andra. Det var en liten »förgät mig ej».

»Vet ni hvad, mina kära systrar», sade hon, »jag vill berättas för er en liten saga. Hon har gått från den ene till den andre af oss genom årtusenden, och vi små, som ej kunna skåda så vidt omkring oss i verlden, som aspen och de öfriga träden, ja, ej så långt som många af er, mina systrar, som växa på höjderna och sträcka edra stänglar högre upp, vi hafva bibehållit denna saga i vårt minne, berättat den för hvarandra och fröjdats åt dess betydelse, såsom vi fattat den samma. Vål har sagan bytt gestalt under tidernas lopp, men grunddragen hafva alltid förblifvit de samma. I fordom tid, så måler sagan, blefvo vi af en stor, vis och herrlig örtagårdsmästare planterade här på denna jord. Han skänkte lif åt våra stänglar och blomkalkar, han älskade oss så mycket, som om vi varit en del af honom sjelf, men så började vi urarta och växte icke så som han ville; vi tyckte, att vi sjelfva bättre förstodo, huru våra färger, våra kronor och blad skulle se ut. Has såg, att vi foro vill, att vår fågring var i aftagande, icke längre ren och naturlig, såsom då vi utgingo af hans hand, att vi icke buro den frukt, han önskat, ehuru der alltid i hans trädgård var soligt och varmt och han sjelf vårdade sina plantor. En smekande, men giftig vind skadade oss. Då beslöt den store planteraren att flytta oss till en annan mark, och att den trädgård, der vi stodo, för oss endast skulle blifva en pröfnings- eller plantskola, och så planterade han en gång hit ned till sin örtagård en telning, hvilken förut växt på den herrliga mark, der vi en gång skulle komma att omplanteras. Han var så skön och herrlig, dena telning, hans frukter voro så ädla och goda! Så hände sig, att den store örtagårdsmästaren tog denna herrliga telning åter bort från jorden, men han förkunnade, att om plan-

torna troget sågo dit, der denna telnings frukter fallit, så skulle de blifva skyddade för den giftiga vinden. Och, säger sagan vidare, när våra kalkar falla till jorden i höstens dag, då ilar vår ädlare del, vårt innersta väsen, som ingen kan säga hvad det är, till den örtagårdsmästare, som satte oss här. Vi skola då blifva lika den sköna telningen, och i den trädgård, der vi då varda satta, skall nordan aldrig mera stelpa våra blad, inga tårar skola der falla från våra kalkar, och aldrig skall solen mera gå ned der. — Så var den sköna saga jag en gång hörde, och i tysta stunder har jag funnit något inom mig, som sagt, att sagan är sann. Denna oro, dessa aningar om ett lif efter detta, tala för sagan. Eller huru, systrar? Kännen icke I också en aning, en längtan efter ett bättre, ett fortfarande lif?»

Alla blommorna hade under den djupaste tystnad lyssnat till den lilla »förgät mig ej» och stodo och tänkte på den sköna, den underbara sagan. Ja, äfven aspen stod försjunken i tyst begrundan. Hon var dock skön och herrlig, denna saga, tyckte alla, och när de började ödmjukt söka i sitt inre, så var der mycket, som talade derom, att denna sägen var sann. Ja, det föreföll dem alldeles, som om de en gång i längst förflutna da'r lefvat en del af den samma, och att det var minnet deraf, som lefde hos dem, ehuru detta minne var så bleknadt, att det endast fans kvar som en aning. Det var en helig, högtidlig stund i skogen, det drog liksom en andehviskning genom den samma, och så småningom ljusnade det inom de små blommornas hjärtan, fast den ande, som sväfvade fram öfver dem, var — döden. Natten var kall. Blommornas kalkar fröso till is, och de böjdes mer och mer, men inom dem började evighetens vår blomma, evighetens hopp fylde deras bröst.

* * *

Gången var natten. En stråle från solen sköt fram genom nattdimman, och nu höjde sig dagens stjärna. Då steg der ett tusenstämmigt lof från de döende små blommorna, de sjöngo med samfälda röster sin afskedssång:

»Farväl, du sol, du skog, du strand,
 Farväl vårt stoft, snart gömdt det är.
 Vi flytta till ett bättre land,
 Till den oss satt i gruset här.
 En gång skall du, vår jord, ock bli
 Från köld och sorg, från suckan fri;
 Till blommig strand, till dig, vår vän,
 Vi skynda då, ack, hem igen.»

»Amen», ropade naturen, »amen» susade det genom lunden. De små föllo ned på tufvorna för att aldrig mera höja sitt öga här nere, men sköna englar, väsen, som förut sväfvat omkring blommorna, fattade stilla deras oförgängliga del och ilade glada med den samma till örtagårdsmästaren, till den store örtagårdsmästaren och hans soliga trädgård.

"Gubben i Kånabbladan."

Saga från Dalarne.

Det var en gång det bodde i Malung en mycket rik bonde. Det finnes nog många, som äro det, men »gubben i Kånabbladan», som han vanligen kallades, var derjämte så snål, att han knappt unnade sig sjelf någon mat, och hans tjänstefolk hade det ganska svårt. De fingo ingen ro, utan måste tråla från morgon till sena qvällen, och liten lön hade de också. Men bonden blef allt mera rik, och den gamle Olle, som länge varit i tjänst på gården, visste nog, hvarför gubbens lador ständigt voro så fulla. Han hade tydligt sett, huru »tomtebissarne» under nätterna knogade och drogo sädeskärftar in i husen. De hade röda toppmössor på hufvudet, och bara ingen sade något ondt till dem, voro de flitiga som myror. Men det var icke annat att vänta, än att gubben skulle få något straff, enär han var så snål och oresonlig mot sina tjenare.

En söndag i augusti var det klart och vackert väder, och den snåle bonden kunde icke vänta, till dess sabbaten var förbi, utan drängarne måste slipa liarne och färdas ut till några »vallar» i skogen. Under qvällen reste de, och gubben var med också. När de kommo fram till vallarne, börjades arbetet, hvarefter de gingo in i ladan, der de skulle tillbringa natten. »Söndagsarbetet har ingen välsignelse med sig», sade Olle, och det hade han rätt uti. Husbonden tordes icke somna, ty han var rädd, att folket icke skulle komma upp nog tidigt.

På båda sidor om vallarne resa sig två höga berg, Löbergsskeret och Skörberget. Det var icke så säkert i dessa berg, ty der hade man sett »skogsfrun» sitta vid sländan, vaktande sin hjord, och der bodde sedan urminnes tid två jättar.

Dessa hade en gång kastat ett väldigt stenblock, för att dermed krossa den en half mil derifrån belägna kyrkan, men stenen kom icke riktigt fram.

När den snåle bonden legat en stund, hörde han plötsligt, huru jätten, som bodde i Skörberget, med dundrande röst ropade till sin granne i Löbergsskeret:

»Hör du, Tore! Får jag låna kettilo den store?»

»Hvad ska du med den?» ropade den andre.

»Jag ska' koka den der karlen, som ligger i Kånabbladan», svarade jätten i Skörberget.

»Bara jag får skofvorna», återtog Tore.

»Nej, förr än du får skofvon, ska jag stek'an på glodom»,*) blef svaret.

Gubben darrade af förskräckelse, när han hörde jättarnes samtal. Han steg upp och såg ut genom ett »vindöga» i ladan. Der stod jätten Tore uppe på berget, och hans väldiga gestalt aftecknade sig mot natthimlen. Bonden, som nu svettades af ångest, väckte genast drängarne och bad dem om förlåtelse för sin hårdhet, och detta var det nog, som bevekta jättarne, ty de hördes icke vidare af. Från denna dag blef gubben blid och vänlig mot sitt tjenstefolk, och aldrig slipade han några liar på söndagarne mera.

*) Glöden.

Den fångne fågeln.

Kyliga höstvindar började redan blåsa. Jag satt inne i mitt rum, men efter gammal vana öppnade jag fönstret en stund. Bäst jag satt och såg bort till de visspade lunderna, kom en liten fågel direkt ifrån rönnen inflygande till mig. Hvad den lille tänkte på, vet jag ej, men inne var han och numera, sedan fönstret blifvit stängdt, min fånge. Han tycktes dock icke vara nöjd. Orolig flög han hit och dit, han satte sig på en blommande nerium, men der dugde det ej att vara, ehuru blommorna ute voro slut. Min fuxia, som äfven stod i blomning, egnade han icke den ringaste uppmärksamhet. Det fans för honom likasom för arkens dufva ej något att hvila sin fot på.

»Men hvarför icke hvila en stund, du lilla tosing, jag skall ej skada dig», sade jag till honom, men det hjälpte icke. Han rusade i full fart mot fönstret, och ehuru han måste hafva slagit sitt lilla hufvud ganska svårt, förnyade han oupphörligt sina anfall mot rutan. Jag tyckte synd om den lille, öppnade fönstret, och nu skyndade han bort till rönnen, der han satte sig längst upp. O, hvilka jublande toner! Han sjöng så vackert, han tycktes aldrig tröttna, och de andra smättingarne i syrénhäcken instämde i den befriades lofsång. Och dock blåste nordan så kylig der ute.

»Hvarför är du nu så glad? Hade du nu stannat hos mig, skulle du icke behöft hvarken frysa eller svälta under vintern», ropade jag till den lille. Jag tyckte mig höra honom svara:

»Qvitt, qvitt!

En fader vi ega, han skyddar oss små,
Han värmer oss alla och föda vi få.
Jag sjunger så glad, ty nu är jag fri,
Och aldrig jag mer en fånge vill bli.
Qvitt, qvitt!»

O, du min längtande, anande och frågande ande, du evighetsson, som ock är en fånge på denna jord! En gång, ack, en gång skall äfven du känna dig fri, en gång skall äfven din oro och jägtan upphöra. När portarne öppnas till det förlorade, men återfunna paradis, der ljusets och glädjens eviga källa uppqväller, då skall äfven du, glad och säll, uppstämman din frihetssång, likasom den fångne, men frigifne fågeln.

Ett reseminne.

Det var en skön augustidag. Solen strålade så varm, naturen stod ännu i sin fulla blomning och prakt.

Jag befann mig denna dag vid L. station och väntade tåget från K—d. Det ena tåget efter det andra kom och afgick, och öfverallt i kupéfönstren syntes glada och leende anleten. Så rullade tåget från K—d in till stationen, och som jag på detta tåg väntade en god vän, spejade jag uppmärksamt på de resande. Jag fick då plötsligt se ett ansigte så välbekant och dock nu så okänt. Omöjligen kunde jag låta bli att utropa för mig sjelf: »Är det han?»

Ja, det var »han»; det var min gode vän kandidat E. Hans förr så glada anlete var mycket förändradt och blekt, den käcka, strålände blicken hade slocknat, en djup sorg stod att läsa i hela hans väsen. Deltagande fattade jag hans hand och frågade: »Hur är det fatt?»

»Idealet» svarade han med klanglös och bruten röst. Han sade intet mera till en början, men jag förstod honom, jag visste orsaken till hans sorg. Huru mycken smärta, huru mycken tröstlöshet låg der ej i den ton, med hvilken han uttalade detta enda ord! Han hade förut icke förlorat litet, min käre E., men han hade alltid burit de tunga slagen som en man. Hans lefnadshistoria var för mig ingen hemlighet.

Hans hem var mycket fattigt, och nu, vid tidpunkten för denna berättelse, voro hans närmaste, hans föräldrar, döda, sedan de kämpat rätt hårdt i kampen för tillvaron. E. var den äldste af barnen, och fattig, som han var, gick han länge med sin brinnande längtan efter vetande, utan att få i någon nämnvärd mån dricka ur dess källa. Det ljusnade dock för honom. Han kom till skolan och det gick framåt, han tog

studentexamen och gick sedan en kort tid vid ett seminarium. Under denna tid af försakelse, arbete och brist träffade honom det ena sorgbudet efter det andra, men han kämpade dock oförtrutet. Esomoftast, när dagens arbete var slutadt, och vi sutto med de blossande piporna, talte han med hänförelse om den tid, då han skulle få en egen hydda, ett eget hem, en egen härd. Han skulle då, sade han, uppsöka sitt ideal, detta milda, ljufva väsen, som skulle läka alla sår och sprida solsken öfver hans förut så mödosamma och törniga lefnadsstig.

Så gingo några år. Han erhöll, såsom varande student, snart en förmånlig lärarebefattning vid en högre folkskola, och nu återsåg jag honom, nu hade han förlorat sitt ideal. Hon var försvunnen, denna sköna syn, som föresväfvat honom och upplifvat hans hopp. Hvad hade han nu, tycktes det honom, för sin kamp i fattigdom och brist? Hvem hade han nu sjungit för? Huru bitter erfarenhet hade han icke nu fått af denna kärlek, om hvilken han med hänförelse talat!

Det var god tid ännu, innan det tåg, med hvilket han skulle följa, ankom, och vi satte oss därför under de lummiga björkarne ett stycke från stationen. Min vän berättade:

»Jag vistades, som du vet, på försommaren vid vestkusten. Som informator hos patron L—g skulle jag medfölja familjen dit och stundom läsa med hans två gossar, hvilka fått vilkor i skolan. Der satt jag i skogen en stilla sommarqväll. Det var min faders dödsdag. Jag satt der ensam, ja ensam i dubbel mening. Det kändes så tomt vid den tanken, att alla ens närmaste voro borta och nedmyllade i jorden. Trött och nedslagen lutade jag mig ned mot björken invid den håll, på hvilken jag satt, och min tanke vallfärdade till den dag för flere år sedan, då min fader gick bort. Jag kunde icke vid tanken på honom undgå att högt säga dessa ord:

»Du mente mig väl, min far. Du bad mig på det sista, att jag skulle, så ensam, som jag var i världen, söka en vän, som komme att stå mitt hjärta ännu närmare, än du gjorde. Kunnen I derborta i det anade, hemlighetsfulla landet, gifva edra kära någon vink, så visen mig då den vän, som en huld törsyn bestämt åt mig.»

Så bad jag. När jag såg upp, trodde jag knapt mina ögon. Ack, der stod ju idealet, det sökta, det efterlängtrade idealet. Den ljufva bild, som länge förvarats liksom ingraverad i hjärtat, var nu en verklighet. Den bilden hade med ens blifvit flyttad ur själen och framstälde sig nu för de yttre sinnena.

Den väna flickan framför mig, som med all säkerhet hört min monolog, stod tyst en stund, men, sedan jag, glömmande all etikett, hälsat henne, hälsade äfven hon tillbaka ett klingande: »god afton», i det en vacker rodnad färgade hennes förut så vackra anlete. Hvilken blick! Jag ser dessa två klarblåa källor, hvar jag går; det gömdes i dem en verld, ett paradys. Så kan endast en god, en ädel qvinna blicka. Jag vet nu icke, om det var inbillning eller kanske egenkärlek hos mig, men det syntes mig, att dessa ögon blefvo ännu skönare och innerligare, när de hvilade på mig.

»Man blir ofta», fortfor min vän, »vid en badort, utan synnerligen många af de sedvanliga formaliteterna, bekant med hvarandra, och, sedan min vackra skogsvandrare på min inbjudning tagit plats på en af Lionéor doftande tufva, började vi samtala. Vi drog till hvarandra; hon tyckte sig äfven hon, den väna Clara — så hette hon — hafva i verkligheten funnit den, hvars bild hon förvarat i sitt hjärta. Tiden gick fort — glädjens stunder äro korta — jag märkte icke, huru solen sjönk i vesterled allt mera. Kärlekens blomma sköt emellertid hos mig, under det dagens stjärna vandrade ned mot bergen, oemotståndligt sina hjärteblad. Huru förklaradt, huru skönt tyckte mig ej allt vara, när vi vandrade fram mellan furorna. Der låg doft och rosenfärg öfver minsta strå, minsta tufva, och Clara tyckte, så obekanta vi ännu voro, icke alls påskynda sin gång för att sålunda vid framkomsten få skiljas från sin kamrat. Som Axel och Maria vexlade vi redan denna qväll våra barndomsminnen. Hon talte om sin hembygd, »de tusen sjöars land», det kära broderlandet i öster, hon talte om det ädla Suomisfolket och om sitt barndomshem vid Saimen. Jag täljde mina minnen, eburu de väl i allmänhet voro bittra nog. Hennes väg hade varit mera jämn och blomsterströdd, min deremot hade gått genom djupa dalar.

När vi kommo fram genom skogen, stannade vi bredvid en springkälla. Der växte vid kanten af densamma små, vackra »förgät mig ej»-er; de stodo der dessa älskande hjärtans vänner och blickade så trofast upp med sina blåa ögon. Hvad var naturligare, helst som Clara först gjorde mig uppmärksam på blommorna, än att jag bröt en af dem och räckte min följeslagarinna. En blick, ett hjärtligt tack, en vacker rodnad och den lilla blommans, den lilla bedjerskans gömmande i barmen sade mig nog. Jag var glad, mycket glad, när vi skildes från hvarandra.»

Min vän förde vid dessa ord sin hand till ögonen och tycktes vilja dölja deras fuktiga glans samt fortfor:

»Vi blefvo snart ett hjärta och en själ. Vi förstodo hvarandra. Det, som den ene älskade, det älskades ock af den andre, den ene tänkte den andres tankar. Så gick tiden, och den gick, ack, för fort, den gick för att aldrig mera komma tillbaka. Hjärtebladen växte upp, kärlekens blomma växte högre; men låt mig här gå förbi orsakerna — kanske var det mitt öde — allt nog: hennes en gång så hjärtliga »ja» blef till sist ett obevekligt, hopplöst »nej». Nu är hon ej mera min, nu skall hon ej mera sjunga för mig om Saimen och Imatra. Med en tår i de klara ögonen sade hon mig farväl — farväl för alltid. Jag kan se henne ännu, der hon står och vinkar sin sista helsning. Min tanke föres dervid på Orfeus, och hurusom den obeveklige Charon förer hans sköna Eurydike tillbaka in i skuggornas land. Som Orfeus blef äfven jag bruten och krossad, och mitt hjärta, ja, det är lemnadt qvar hos Clara.»

Här slöt min vän. Tankfull lutade han det bleka anletet i handen och upprepade liksom för sig sjelf denna vers:

»Hvem sjöng jag för?
Hon var i skilda länder
Den samma alltid lika huld och ljuf.
Om henne sjöng jag på Salernos stränder,
Om henne än vid kratern af Vesuv.
Jag lärde hennes namn åt näktergalen,
Åt alpens eko uti Schweizerdalen,
Åt minsta kaskatell vid Tivoli.
Men allt det der är nu förbi — förbi.»

Att säga några af de vanliga tröstlösa trösteorden hade jag ej mod till och visste, att de till intet tjänade. Såret var för djupt, och det hade träffat ett hjärta, som kände djupt, ett hjärta, som förut var såradt i lifvets strid. Visst rann mig i minnet Björns bekanta ord: »Mister du en, stå dig tusende åter», men att hafva vid detta tillfälle kommit fram med den kalle vikingens råd, hade rent af varit hjärtlöst.

En länge tillbakahållen tår bröt sig långsamt fram ur min väns öga. Tåget kom. Snart utropade konduktören det sammans afgang och E. och jag skildes från hvarandra. Det enda jag kunde göra var att trycka hans hand, i det jag tänkte på, hurusom tiden ju är mäktig att läka alla sår, ja äfven hjärtessår. Längre såg jag det vemodiga anletet, sedan tåget satts i gång, men när konturerna af hans drag småningom försvunno, kom jag att tänka på skaldens ord:

»Det är dock en gammal historia,
förnyad vid hvarje tid,
och hvarje gång den förnyas,
så brister ett hjärta dervid.»

* * *

Åter hade tre år gått. Händelsevis befann jag mig en dag vid en station på Bergslagsbanan.

»Maj med blommor i hatten» var kommen. Vårens sol hade borttagit drifvorna, och trädens knoppar hade öppnat sig, spridande denna angenäma, friska doft, som kommer oss att prisa vårens dagar.

När tåget rullade in till stationen, fick jag plötsligen se ett välbekant, ett gladt och strålande ansigte. Fridens, glädjens och kärlekens solsken låg utbreddt öfver det samma. Den glade resenären var min vän E.

Min tanke fördes tillbaka i tiden, och han, den trofaste E., framstod då för mitt minne helt annorlunda. Då låg der ett sorgens moln utbreddt öfver de ungdomliga dragen, då var hans blick slocknad, då var ynglingen bruten, och nu — idel glädje och lefnadsmod! Han syntes vara färdig att sluta hela menskligheten till sitt öfverlyckliga hjärta.

Hvadan denna hänförelse och fröjd? Så frågade jag mig sjelf, när min vän redan från kupén svängde sin hatt och helsade gladt. Jag behöfde ej länge vänta på svaret.

När E. stigit ur vagnen, tycktes han vänta någon eller något der inne. Han har väl en kappsäck eller dylikt, tänkte jag, men plötsligen lyfte han ned ur kupén en skön och glad flicka, och när jag såg, med hvilken beredvillighet hon lät sig emottagas i hans famn och hurusom han bestämdt en stund längre än nödvändigt var höll henne der, började ett ljus gå upp för mig.

Hand i hand trädde E. och hans vackra reskamrat fram till mig, och jag frågade nu som förr en gång: »Hur är det fatt?»

E. lade då förtroligt sin hand på flickans axel och sade jublande:

»Idealet.»

Ja, så var det. Han hade återfunnit sin begräftna Clara. Det hade legat moar och träsk, berg och sjö, ja, vinter och mörker dem emellan, men likt Salami och Sulamith hade de

åter sammanträffat. Min vän hade icke som Orfeus för alltid sett sin Eurydike försvinna i skuggornas land. Han, som leder jordebarnens stråt, hade fört dem åter till hvarandra, och kärlekens blomma, som en gång tycktes hafva vissnat i den enes bröst, hade åter börjat växa, ja utvecklats sin kalk. Hjärtebladen hade bevarats der inne. Den raska mön från Saimens stränder var nu min väns brud. nu sjöng hon åter för honom både om Saimen, Imatra och Suomisfolket, säret, det djupa, var läkt, ja, läkt af kärlekens belande planta.

När tåget rullade af med des-a lyckliga två, och sista skymten af deras glada anleten försvann, citerade jag för mig sjelf den store skaldens ord om qvinnan:

»Med lätta händer hon hvart smärtans sär förbinder
Och målar mängen ros på lifvets bleka kinder.»

Ett barndomsminne.

Stilla frid och klarhet utbreda sig öfver de gamles fårade anleten, när de omtala sin barndom. »När jag var barn», säga de så gerna. Dessa ord äro lika kära för dem som sagornas begynnelseord: »det var en gång», äro det för de små. De äldriges hjärtan blifva veka, när de omtala sin barndoms lekar. I världens strid hafva de insett, att barndomens stunder voro de skönaste i lifvet, och därför sakna de denna tid.

Jag minnes väl, huru skönt det var att springa omkring i Guds fria natur under de varma somrardagarne, när jag var barn. Man var så sorglös och glad, det var så ljust och trefligt, allt tycktes spritta af lif och lefvande lust. Blommorna stodo som leksystrar på ängen, och fåglarne sjöngo med fröjd. Visst gick det emot ibland, och tårarne kommo lätt på kinden; men molnen flydde också lätt i lefnadsvären. Alltid ser jag därför med saknad tillbaka på denna tid, som så snart flydde sin kos.

Äfven de barn, som hafva låga och fattiga hem, kunna vara lyckliga och glada. Jag mins så mången glad stund från min barndom. Gick jag ut i naturen, så sjöngo fåglarne hjärtans gladt för mig också, fastän jag var fattig, blommorna voro så sköna, och skogen, den kära gran- och tallskogen kring hemmet, tog emot mig, ehuru min jäckä var lappad ibland. Der tyckte jag mig höra bäcken sjunga: »Gud är god». Månet kärt minne har jag kvar från denna tid, och mången gång ännu, när det blir mörkt och tomt omkring mig, lysa dessa minnen likt vänliga stjärnor. Sen här ett litet minne från min barndom!

Det var en klar och strålande augustidag. Solen gick upp, herrlig och skön. På de nyslagna ängarne växte nytt gräs igen. Daggdropparne glänste i träden, som hade det varit tusen sinom

tusen diamanter deruppe, och fåglarne märkte nog också den herrlighet, som omgaf dem, ty de sjöngo af alla krafter. En mild sunnanvind jagade dimman med väldig fart in i skogen, och de små elfvorna, hvilka nyss, omhvalfda af dimman, dansade så glädtigt, måste gömma sig, der det bäst passade. Sjelfve Näcken, som satt vid stranden och klagade, dök ned ibland näckrosorna; ty han skall vara rädd för solen. De höga furorna, som under natten stått tysta och allvarsamma, började gunga för vinden och regna ned spjut och kottar på den blyga, vackra Linnéan vid deras fot.

Bland andra, som sågo och fröjdades af denna sommar-morgon, voro äfven jag och mina barndomsvänner Nils och Jonas, ett klöfverblad, som såg lifvet i de ljusaste färger. Vi voro elfvaåriga alla tre och hade pröfvat luft och ledt tillsammans.

»Hvad skola vi hitta på i dag», var den fråga, som tydligen stod skrifven på våra friska, solbrynta ansigten, när vi kommit ned från höskullen, der vi brukade tillbringa nätterna i det nyslagna, doftande höet, och sågo oss omkring i den sköna naturen.

Att vårt arbete under dagens lopp borde blifva så trefligt som möjligt, derom fans blott en tanke hos oss, men hvad som skulle göras, var dock ej så lätt afgjort.

Vi beslöto emellertid att låta den viktiga frågan hvilat en stund, hvarunder vi oroade de stackars gäddorna med våra snaror, hvilka, gjorda af fin messingstråd, fästes på ett metspö. Gäddorna stodo, intet ondt anande, i vassen och njöto af solens strålar, då våra snaror beredde dem en oväntad luftfärd.

Sedan vi en stund sprungit vid elfstrandens härmed, skulle frågan afgöras, hvarför vi satte oss ned under de höga tallarne för att rådslå. Nils var i vår tanke den, af hvilken de rolige och klokaste förslagen kunde framställas, hvarför han oåterkalleligen var ordförande i den lilla rådsförsamlingen. Han insåg också vigten af att icke svika våra förhoppningar och vårt förtroende, hvarför han började rifva sig bakom öronen, och deraf sågo vi tydligt, att han ansträngde sitt hufvud för att uppfinna »åtgånging »roligt». Snart blefvo hans anletsdrag ljusa och glada. På hans ansigte stod liksom skrifvet: »jag har funnit det».

Vi frågade genast, hvad det var, Nils hittat på, och han svarade:

»En jagtfärd ut i skogen.»

»Antages», var vårt enkla svar och orubbliga beslut.

Våra pilbössor blefvo nu framtagna och försedda med nya sprättbågar af enbuskens ved; ty allt skulle i dag vara bastant gjordt. Våra vapen voro heller icke att förakta; ty vi hade genom trägen öfning och målskjutning på väggar och andra föremål vunnit icke så ringa säkerhet i pilskjutning.

Vi satte oss sedan ned för att tillverka pilar. Emedan vår jagtfärd skulle blifva storartad, behöfde vi hafva godt förråd af pilar; ty det var icke alltid säkert, att vi funno igen dem, vi afskjutit.

Men plötsligen blef Nils, som annars brukade vara sjelfva munterheten, tyst och bedröfvad. Ett moln steg upp på hans panna, och vi förstodo genast, att någon obehaglig tanke beredde honom sorg. Denna tid ser man bättre än någonsin, hvad det är, som försiggår i kamraternas inre, och man döljer icke heller sina känslor då.

»Hvad är det, Nils?» ropade vi.

»Jo», förklarade Nils», vi borde hafva en hund liksom riktiga skyttar bruka hafva, och någon sådan fins ej här.»

Knifvarne hvilade en stund, och rådplägningen var i full gång. Jonas föreslog till och med, att vi skulle skära näfver af björkarne och försöka oss med att göra »kuntar» och näfverskor. Han var från Finnskogen, den trofaste Jonas, och alltid var det han, som hade omsorg om det, som var nyttigt.

»Kasseras», var vårt enstämmiga beslut.

Allt var på väg att upplösas, och den nyss så sköna jagtfärden tycktes komma att blifva endast en hägring. Då kom en af hemmets fyrbenta medlemmar, husets gråa katt, spatserande förbi oss. En ödesdiger tanke uppsteg då hos Nils, och hans ögon lyste af glädje. Han hade icke synnerligen omfattande kunskaper i zoologien, men det visste han, att katten icke stod i fredligt förhållande till åtskilliga af de lefvande varelserna; ty han hade sett honom klättra upp under hustaket och derifrån nedkasta svalungarne. Och Nils gaf oss sitt hederord på, att ingen annan än katten slitit de ömmaste band i kråkornas bo deruppe i tallen. Med stöd af allt detta ansågo vi, att hund och katt kommo på ett ut; ty de ville bägge hafva rof, ehuru de icke inbördes voro goda vänner.

»Hvad sägen I om att taga katten med», frågade Nils.

Meningarne blefvo nu delade; ty gamla mormor skulle för intet i världen velat släppa bort katten på sådana äfventyr. Hon förmanade oss ju ständigt att aldrig plåga något djur, och hon, den älskliga gumman, som gick och hjälpte upp tordylfvarne,

som fallit omkull på landsvägen, skulle säkert hafva satt sig emot vår jagtfärd.

En bandrem fästes omkring halsen på katten, och ehuru han kastade frågande och bedjande blickar på oss, fördes han i största hemlighet med till skogen.

Det var redan middag, när vår färd i skogen började. Det doftade så skönt der, under granarne var det svalt och godt, och stoltare och morskare voro icke Engelbrekts dalkarlar, när de, beväpnade med pilar och armborst, drogo ut i kriget, än vi nu voro. Vi tyckte, att intet i verlden skulle kunna stå oss emot; fickorna voro ju fulla med pilar och enbågarne starka och spänstiga. Hade sjelfva skogens kung, björnen, kommit emot oss, skulle vi icke blinka, tyckte vi.

Det gälde nu att se efter rof. Vi behöfde icke söka länge, ty vi hörde skogens fåglar rundt omkring oss. I den höga granen, hvars qvistar pryddes af väldig skägglaf, satt en trast och sjöng sin vackra sång, och han sjöng så herrligt, att våra pilbössor, som höjts till hans förderf, sänktes ned igen. Och när vi lyssnade, tyckte vi, att han sjöng:

Barn, barn, barn!
Skjut icke hit, skjut icke hit!
Pileskytt!
Skjut icke hit, skjut icke hit!

Vi blefvo vemodigt stämnda, när vi hörde honom sjunga så, och vi gingo vidare. Der nere i alarne hoppade en mängd muntra talgoxar hit och dit på qvistarne. De voro så hjärtans trefliga, men de sjöngo intet varnande ord för oss, och därför föllo snart våra pilar ned ibland dem. Fåglarne kommo emellertid undan med blotta förskräckelsen.

Katten, som fortfarande var med, uttryckte emellanåt sin längtan efter friheten, och Jonas måste bära honom, hvarvid hans händer fingo göra bekanskap med kattens hvassa klor.

»Nu skola vi in i skogen och skjuta någon större fågel», utropade Nils och tillade, att katten utan tvifvel behöfde hafva något till lifs.

Vår ärelystnad uppväcktes än ytterligare af dessa ord, och färden fortsattes bland de höga furorna. Våra fickor plockade vi öfverfulla med sköna hjortron, hvilka växte på mossen, och dessa utgjorde hela vårt matförråd.

Ifrigt spejande gingo vi omkring i trakten, men de hjärpar och skrikor, hvilka vi upptäckte, voro nog enfaldiga att vara rädda för oss.

Solen hade nu sänkt sig ned till skogstopparne, hvilka voro liksom förgyllda af hennes strålar. Vi stannade och beslöt att tåga hem, ehuru vi icke lyckats skjuta en enda fågel. Ack, jag minnes ännu, huru skön qvällen var! Fåglarne sjöngo med förenade krafter en sång till Gud, som gjort världen så skön omkring dem. Linnéau, som stod under granen, blyg och vacker i sin hvita skrud, doftade nu skönare än någonsin. Qvällen skulle dock blifva ganska bekymmersam för oss.

»Åt hvilket håll är hemmet?» utropade vi samtidigt med den största oro. Ja se, det visste ingen af oss. Vi hade vandrat utan att tänka på den saken, och troligen hade vi blifvit villade deraf, att vi gingo och sågo efter fåglar uppe i träden.

Nu blef det sorg, och Nils, som roat oss genom lustiga infall, satte sig på en sten och började fälla bittra tårar. Jonas påminde om, att det varit bättre att sitta hemma och göra näfverskor än råka ut för sådant elände.

Nyss förut hade han också omtalat härresande berättelser om skogsrån, troll och sådant mer. Han hade tydligen hört »berghunden» skälla, och han skulle vara så farlig. Mörka bilder uppstego i vår själ ju mer solen sjönk ned bland träden och skymning lade sig öfver jorden. Vi tyckte, att de små hvita dufkullorna gräto med oss, och stjernorna, som tindrade ifrån det blå, voro så sorgsna. Vi började äfven tänka på, huru bekymrade våra föräldrar skulle vara, huru mormor, som hvarje qväll, innan vi somnade, lade sin hand på våra hufvuden och sade: »Gud vare med eder», skulle vara bedröfvad. Kanske vi derborta i skogen skulle förgås. Dertill hade vi också gått bort olofligt.

»U-u u, u-u-u!» ljöd det nu borta i bergklipporna. Det gick en kall rysning öfver våra ryggar, men det var blott en uf vi hörde. Det tassade och sprang omkring oss, och der borta i den tjocka skogen tyckte vi oss skåda gnistrande ögon. Jonas tröstade sig dock med, att han hade en fällknif, och i den fans stål, hvilket skulle skydda honom mot troll och dylikt.

Men plötsligen steg Nils upp, och hela hans väsende uttryckte glädje.

»Katten skall visa oss vägen», utropade han, och som »miss» var försedd med ett långt snöre, tog Nils detta i handen, och lät katten börja sin vandring. Han gick ganska ordentligt, och vi kommo snart in på en gångstig.

»Men om katten nu går vilse väg», anmärkte vi. Men Nils var säker på sin sak, och vi följde med.

Snart kände vi igen den gångstig, på hvilken vi vandrade, och nu visste vi, hvar hemmet var.

Ack, huru glada voro vi icke, och gamla mormor, som ännu af bekymmer öfver oss gick ute i trädgården, gaf oss gerna förlåtelse för allt och lade oss på hjärtat att aldrig plåga de små, oskyldiga fåglarne; »ty det hade straff med sig», sade hon. Derjämte omtalade hon för oss, att, om vi befallde oss i Guds hand, var det inte farligt i skogen.

När vi sedan, trötta af färden, lade oss till ro, berättade hon en vacker saga för oss, och önskade sitt vanliga: »Gud vare med eder».

Med en viss vördnad betraktade vi sedermera katten, och vi sökte belöna honom genom att fånga råttor, hvilka vi skänkte honom.

Till minne af denna händelse skuro vi ett kors i en fura vid skogsvägen, der vi vandrade, och här kommo vi öfverens om, att, hur det än blefve för oss i världen, skulle vi troget hålla tillsammans och hjälpa hvarandra.

Fiskaren och Näcken.

Saga från Dalarne.

För många, många år sedan bodde i Nås i Dalarne en gammal, fattig fiskare. Han egde en liten grå stuga långt bort i skogen bland skyhöga granar och furor; der sjöngo fåglarne i trädens toppar högt öfver hans stuga, och ekorrarne hoppade ibland ned på taket och lekte der. Hans förnämsta sysselsättning under somrarne var att fiska i den härbelägna elfven, som forsade fram genom skogen, och stundom, när han hade god tur, var hans korg vid nattens annalkande fylld med stora gäddor och abborrar, och då var fiskaren munter och glad.

En kväll i slutet af september återvände den gamle fiskaren ganska sent till sin lilla stuga i skogen. Natten bredde sina skuggor öfver nejden. Tusende stjernor tindrade på den djupblå natthimlen, och upp mellan furorna steg månens silfverskifva. Vinden vandrade med tunga steg genom skogen; det prasslade och tassade här och der i buskar och snår, och de bleka löfven dansade ned framför fiskaren på skogsstigen, der han vandrade fram, gnolande på en liten visa. Fåglarne sutto på sina grenar med näbb under vingen, och de slumrade der i god ro, tills solen åter lyste fram i skogen. Då hörde fiskaren plötsligt en sorglig sång klinga i natten. Sången kom från strömmen, som rann genom nejden, och fiskaren vandrade med klappande hjärta ned till stranden för att se, hvem det var, som sjöng så ve-modsfullt.

Der ute i strömmen, der det hvitgula vattnet hoppade öfver stenarne, så att skummet yrde högt upp, satt Näcken med en förgyld harpa i handen och sjöng. Mänen göt sitt skimmer öfver böljorna, som hoppade kring honom, så att det såg ut alldeles som han setat i en ström af silfver, och den förgylda

harpan sken så vackert i mänluset, att fiskaren rent af bländades. Men sångaren såg dystert och olycklig ut, och det hördes nog af sången, att han var sorgsen. Han sjöng:

Bland stjernor der uppe jag bodde en gång,
Bland stjernor i himmelens blå;
Der slog jag min harpa bland englarnes sång,
Och lycklig och säll var jag då.

Der grönskade våren, och sol gick ej ned,
Och sorgen den fans icke der;
Der göts ingen tår på den stjerniga led —
I himlen man fröjdas och ler.

Men synden hon kom till det herrliga land,
Och, fallen, jag dväljes nu här.
Och harpan jag slår ibland skummet ibland,
När tyst uti natten det är.

Men, försonad en gång, skall jag flytta dit opp
Till herrliga land i det blå
Och sjunga som fordom med glädje och hopp —
Ty nåd fins för Näcken också.

Fiskaren stod tyst och hörde den vemodfulla sången. Han såg, huru stora silfverklara tårar runno ned utför sångarens kinder, men han såg äfven, huru Näcken glad upplyfte sitt hufvud, när han sjöng sista versen, när han sjöng om sitt hopp att en gång få återvända till ljusets eviga länder. Men fiskaren hade hört berättas, att Näcken var en fallen engel, som aldrig skulle få nåd hos Gud. När han skulle gå ifrån stranden och vandra hemåt till sin stuga, ropade han därför till Näcken:

»För dig finnes ingen nåd.»

Då höjde Näcken sorgsen sin guldharpa och slog sönder henne mot den skumhöljda klippan, på hvilken han satt. Derefter dök han med en djup suck ned i de kalla böljorna, och fiskaren såg endast, hvar bitarne af harpan flöto på vågen.

Fiskaren vandrade bort från stranden, men det blef så vemodfullt, så dystert omkring honom. Han hörde ännu Näckens djupa suck, och han tyckte, att allt omkring honom suckade. Han fick ingen ro, och ju närmare han kom sin stuga, dess mera växte oron i hans själ. Nu kom han att tänka på den hårda dom, han uttalat öfver Näcken, och att just detta var orsaken till hans oro. »Ack, om jag aldrig sagt dessa ord!»

suckade den gamle mannen. Och han beslöt att gå ned till stranden och ropa till Näcken ännu en gång och återtaga sina hårda ord. Kommen till stranden, ropade han:

»Det finnes nåd för dig också!»

Då höjde sig Näcken öfver böljorna igen, och glad hopsamlade han bitarne af sin sönderslagna harpa. Snart klingade åter hans sång öfver vågen, och nu sjöng han åter om den tid, då han bodde bland stjernorna. Fiskaren återvände glad till sitt hem, men nu hörde han inga suckar i den tysta natten.

Furan och Linnéan.

En saga.

Sommaren gästade nordens berg och dalar. Från det vänliga blå log solen så mild och klar, att fåglarne rent af blefvo yra af fröjd, der de i björktopparne hoppade från gren till gren. Nere på slätterna var det också skönt, i synnerhet när de milda vestanvindarne sväfvade fram och satte blommorna i rörelse, liksom de velat gunga fjärilarne till ro; men det var dock skönare i skogen bland granar och furor. Der var det svalt, och den susande furuskogen bildade ett grönt hvalf öfver vandrarens hufvud, der sjöng trasten sina sköna toner. Ekorrarne smackade och äto uppe i barrskogen, så att skalen af kottarne regnade ned, och bäcken sorlade sin visa.

Den sköna, doftande Linnéan lyfte upp sitt öga. Man tycker, att den höga furan, vid hvars fot blomman stod, skulle hafva tålt en sådan liten oskyldig varelse vid sin sida, men så var det icke. Furan hade med förargelse blickat ned på den lilla redan första dagen, hon höjde sitt hufvud i ljungen, och nu hade tålmodet tagit slut. Med hotfull röst talte furan:

»Hör du, lilla granne! Du, som är så liten och svag, får ej längre stå vid min sida. Lika trifves bland lika. Jag räcker upp till molnen, jag, och du når ju icke ens öfver ljungen.»

Med en tår i det milda ögat svarade Linnéan:

»Jag vet, att jag är liten och obetydlig, men Gud, min gode skapare, har satt mig vid din sida här i skogen.»

Det milda svaret rörde icke furans hjärta. Hon förde stolt sin krona fram och åter i luften samt återtog med dun-drande röst:

»Det hjälper icke, hvad du, din lilla pyssling, snackar der-
nere. Du skall härifrån. Jag skall trona som mast en gång
på de fräsande böljorna, jag skall, prydd med granna flaggor,
trotsa vindarne på världshafvet och vill ej hafva en sådan
granne.»

Asparne ruskade sina löf, liksom de velat uttrycka sitt
ogillande af furans ord, och ekorren satt stum af förvåning på
sin gren. Han kunde knapt tro sina öron och kastade misslynt
bort tallkotten, som han höll mellan tassarne.

Linnéan doftade, log mellan tårarne och sade än en gång
med mild röst:

»Ack, fröjdas med oss andra, du skogens jätte, och höj
din starka sång till vår gemensamme skapares lof. Låt friden
bo uti vår skog liksom förr. Den högmodige går mot säkert
fall.»

Skogsdufvorna, som sutto och smekte hvarandra, kuttrade
sin entoniga visa. Men furan blef ännu mera vred af blom-
mans milda svar och tillrättavisning. Med hög röst ropade hon:

»Din dag är slut. Jag skall röra min hjässa och regna
ned spjut på dig, så att du skall begrafvas af dem. Se'n skall
jag sjuaga gladt på din graf och minnas din undergång.»

Och nu ruskade hon sin krona och regnade ned en hel
hög med nålhvassa barr; men icke nog härmed, utan hon kastade
äfven kottar, hvilka hon mente skulle förstöra blomman. Men
denna stod kvar alldeles oskadad, och ännu mera vred blef
furan.

Trasten, som satt i granen intill, fröjdades hjärtligt, då
han såg, att blomman blef räddad, och ekorren hoppade så
glad och förnöjd.

Det blef en stormig natt. Orkanen röt, och åskan ljungade
i den mörka natten. Elfvorna, som nyss trädde dansen på
kärrets matta, flydde af förskräckelse in i bergens gömmor.
Furan stod stolt och brottades mot stormen, men till sist kom
en förfärlig stormil, hvilken bröt af och splittrade den väldiga
stammen. Med hiskligt brak störtade furan till marken, men
Linnéan slöt sitt öga och befalde sig i skaparens händer. Nat-
tens timmar skredo fram, snart höjde sig solen, och morgonens
frid låg utbredd öfver skogen igen. Då slog Linnéan upp sitt
öga och tackade Gud, men både hon, asparne, granarne och
sjelfve den müntre ekorren suckade, då de sågo furan ligga
krossad.

Men fåglarne stämde upp en väldig hymn till skaparens
lof. Med förenade röster sjöngo de:

»Dig vare tack, o Fader kär,
som låter sol gå upp igen,
som skyddar oss, ja, allting här
och vill bli vår och allas vän.
Må friden bo uti din skog,
så ha' vi allt, så ha' vi nog.»

Dalpilen.

Y låga kojan, gömd i skog, den gamle krigar'n satt
Och band så friskt på noten än och sjöng en visa gladt.
Det syntes nog, att nöjd han var med skogens gömda tjäll,
Och brasan med hon syntes glad i kulen vinterqväll.

I unga da'r den gamle stod, der krigets åska gick,
Och hade kvar från denna tid medalj och bister blick.
Han var så hög, den gamle, än, och stolt han var som förr
Och böjde sig för Herren blott och för sin låga dörr.

Att han var med i blodig dust man visste nog en hvar,
Och gubben sjelf han visste det och gaf så korta svar.
Ibland han gick till kyrkan ner; då stod han styf och bred
Bland folket der, tog upp en buss och såg föraktligt ned.

Nu tände han sin pipa gladt, och Jerker kom igen:
En liten pilt så glad och yr, som trodde sagor än.
Och höra fick han mångt drag från bergatrollens tid;
Ty Jerker såg, fast sällan dock, den gamle god och blid.

Från byn den lille kom. Han fått i rika gården der
En ringa skärf för gubbens nät, men nöjd den gamle är.
Han satte sina brillor på och räknar tyst sin skatt;
Men plöteligt steg han hastigt upp från stolen, der han satt.

Ett mynt han fått och såg det nu, ett mynt, som inga pilar bar —
Der fans ej mer ett kors af dem i kopparskifvan klar,
Och gubben såg och åter såg och vände myntet än,
Och Jerker satt och tänkte så: »nu blir det hett igen».

Men gubbens panna, vredgad nyss, blef vek och mild till slut,
Som himlens hvalf blir ljust ibland, när blixten ljungat ut.
En stilla sorg der dröjde dock i gamle krigar'ns bröst,
Och ned han satt och talte så med varm och bruten röst:

»Kom hit, du pilt, och hör ett ord! Se myntet, som du fick,
Det bär ej mer två pilar nu, de mötte ej min blick.
Vårt land, vårt folk de frälste dock från fall i fordom tid,
När faran kom till Svea land, till våra dalars frid.

Till denna bygd, ja, hit till oss man vände blicken då,
Till nödens barn, med bröd af bark, och hjälp man fick också.
Då fans det tro, ja, mandom fans i dalamönnens bröst,
En Engelbrekt, en Vasa fick sin sköna uppgift löst.

I frost och qual, i nöd och strid den tappra skaran gick
Att skydda hem och fosterland, som ro och trygghet fick;
Men minnet blef så kärt för mig och fosterbygden skön,
Ja, böljan sjöng och skogen sjöng om kampens dyra lön.

Så var det förr. Nu är det frid, i våra dalar ro,
Och glömd han är, den flydda tid, af många, som här bo.
Nu flärden funnit vägen hit till fattigdomens bygd,
Och mycket glöms, jag ser det nog, af fädrens sköna dygd.

En ringa pil, ett minne blott, så kärt för mången här,
Det tog man bort, och, Jerker du, ett ord af gubben lär:
»Om du vår bygd, vår Dalabygd, som nog, ja, allt dig gaf,
Förgäta kan, så vandra ej till gamle vännens graf.

Ej Utmeland, ej Barbro glöm! (Jag nämt dem förr en gång.)
Och Brunnbäcks elf, den mins du nog, der såg man pilar mång'.
Och går du här i skogens djup och blir då trött ibland,
Mins hjälten då, som gömdes här i våra furors land.

Du såg mig barsk och stolt, min vän, när jag i bygden stod.
Se, flärden bor i hemmet der hos mången bonde god,
Och därför gick jag vred ibland; ty jackan, som jag bär,
Den gömma kan ett hjärta varmt, fast den af vadmal är.

Du sköna bygd, du Dalabygd, der Siljans böljor gå!
En koja låg du skänkte mig, men skön du är ändå.
O, fädrens Gud, beskydda du mitt folk, min fosterbygd,
Och fräls oss du från oväns hand, från nöd, från fall och blygd.»

En stilla tår, en tår så varm från gubbens öga föll
Och lyste klar i brasans sken på myntet, krigar'n höll.
Men kom en pilt till gubben se'n, då togs från muren ned
En pil af trä, som pilten fick, och mången lärdom med.

* * *

Nu hvilar han, den gamle, trygg i tysta grafvens ro,
Och björken står och hviskar tyst till krigar'n i hans bo:
»Det komma skall en tid så skön, då ingen strider mer».
Och stjernan hör det tysta ord och blickar gladt och ler.

Flyktingens farväl.

Högt upp i nord, der drifvan låg så tyst och kall,
 En främling stod med tårad blick.
 Hans öga såg, men tjustes ej af forsens fall,
 Som silfverglans från solen fick.
 Hur böljan sjöng, den sjöng ej mer om kraft och mod,
 Och furans sång ej värmdde mer hans hjärtas blod.

Ett moln, ett sorgens moln, uppå hans panna låg,
 Och hjärtat gret af ädel harm.
 Mot fjellets topp hans öga såg och åter såg.
 Från fädrens bygd han gick så arm.
 Han gick från hemmets dal, från älskadt fosterland
 Att söka skydd och hjälp ifrån Tyrannens hand.

Från drifvan sist, med handen sträckt mot Svea land,
 Han tolkar så sitt afskedsord:
 »Farväl, mitt folk, farväl du hem, du sjö, du strand!
 Farväl du Manhems stolta jord!
 Du var mig kär, du var min fröjd, min ungdoms brud,
 Och nu, ja, sist jag bedja skall för dig hos Gud.

Hur gladt, hur gladt jag velat gå att offra blod,
 Ja, lif och allt för fädrens bygd!
 Och hit jag kom, till Dalabygd, der mannamod
 Oss frälste förr från fall och blygd;
 Men trygg man var och trodde ej, att våldet går
 Till våra berg att frossa här af sorg och tår.

O, fädrens Gud, var med mitt folk, välsigna det!
 Och hjälp, ack hjälp hvar trofast själ,
 Som fri och trygg vill vaudra än de tappres fjät
 Och offra allt för landets väl.
 Och än en gång, farväl, mitt land, Gud signe dig!
 Går Svea väl, jag glömma skall min hårda stig.»

En tår föll ned på drifvans bädd, en tår så varm.
 Mot fjellefs rand den främling går.
 Men hjälpen kom. En bön, en suck från hjältens barm
 Gick dit, der folkens öde står.
 Der kommo bud från Siljans bygd, att Dalamän
 Gick man ur hus att skydda hem och härd igen.

* * *

Från Mora strand ljud klockors klang. En kämpahär
 Med Vasa gick till kamp och strid.
 Den gick så glad från hem och ro, från vännen kär,
 Ty hotad var ju landets frid.
 Och Svea snart, från bojan löst, stod fri och skön
 Och njuter än i dalars ro den kampens lön.

Vallgossens visa.

Jag är en fattig gosse jag,
 Men sjunger gladt ändå.
 Bland skogens trån den långa dag,
 Der lammen höra på.
 Och skogens sus och trastens sång
 De fröjda mig så mången gång. —
 Jag är en vallargosse jag.

I stugan trång jag trifs ej väl, —
 Nej, ut kring berg och dal!
 Der svalkas skönt min varma själ
 Bland granars skugga sval.
 Och sången min den klingar då,
 Der kända furor stolta stå.
 Jag är en vallargosse jag.

Jag vet ej rätt, hvad skogens sus
 Vill säga mig ibland;
 Ej vet jag än, hvad bäckens brus
 Vill sjunga om ett grand.
 Men fågeln sjöng om Herren Gud,
 Och jag, jag gläds åt sångens ljud. —
 Jag är en vallargosse jag.

Jag fattig är i världen, jag,
 Men hoppas väl ändå,
 Att också jag en vacker dag
 Bland egna lam skall stå.
 Nu bränner sol, men tiden går,
 Och kanske jag ett hem ock får. —
 Jag är en vallargosse jag.

Jag mins en gång, en stilla qväll,
 I skogen gick jag än;
 Jag sjöng så gladt, jag var så säll,
 Jag glömde allt igen
 Och vägen hem på okänd led
 Ej fann på ljungbevuxen hed. —
 Jag är en vallargosse jag.

Och natten kom, och stjernan log
 Från himlen re'n så matt,
 Och Näcken uppå barpan slog
 Uti den stilla natt.
 Till sig jag hört, att barnen små
 Han lockar ut på böljan blå. —
 Jag är en vallargosse jag.

Jag dansa såg de elfvor små
 På kärrets matta gladt,
 Och dansen gick och tyktes gå
 Till tufvan, der jag satt;
 Då vägen hem jag skåda fick,
 Der dansen nyss så ljuflig gick. —
 Jag är en vallargosse jag.

Det sägs, att lifvet är en strid.
 Det vet jag icke än;
 Men kanske jag till dalens frid
 Skall önska mig igen,
 Till tufvan der, till bäcken der,
 När uti verdens storm jag är,
 Och ingen vallargossen mins.

Vid Mississippi.

Nu sol gått ned, nu är det qväll,
 Men stjernan blickar än;
 Hon blickar glad, hon är så säll, —
 När blir jag glad igen?
 Jag varit glad, men icke här,
 Ej detta land min hembygd är —
 Vid Siljan är mitt hem.

Det är så långt till hemmets dal,
 Men tanken flyger dit,
 Och kommer vinden, frisk och sval,
 Han helsar, helsar hit.
 Då tänker jag: du varit der,
 Du varit der min hembygd är - -
 Vid Siljans, Siljans strand.

Jag mins så väl, jag hör det än,
 Hur skogen susar der;
 Och stugan vår, som stod i den,
 Ej glömd af mig hon är.
 Hon var så låg, men kär ändå,
 Än torde hon i dalen stå
 Vid Siljans gröna strand.

Och forsen der, han sjöng så gladt,
 Jag mins det som i går.
 Ack, der, ja der så mången natt
 Sin harpa Näcken slår.
 Då dansa gladt på blommig strand
 De elfvor små med hand i hand
 Vid Siljans klara våg.

När drifvan smalt på Mora strand,
 Och det blef ljus och vår,
 Då kom jag hit till fjerran land;
 Jag grät då mången tår,
 Jag gråter nu, jag gråter än
 Och längtar hem, ack, hem igen!
 Till Siljans väna strand.

Men hvarför skall jag klaga så?
 Min hembygd är ju kvar!
 Der stå de än, de blommor små,
 Och ekot än ger svar.
 Än stå de kvar de höga fjäll,
 Der jag var glad, der jag var säll,
 Vid Siljans sköna strand.

O, Gud, som älskar än de små
 Och läker hjärtats sår!
 Ack, låt mig än, ja än få gå,
 Der Siljan stranden slår!
 Låt mig en gång, ja än en gång
 Der lyssna få till böljans sång. —
 Vid Siljan är mitt hem.

* * *

En Dalason vid fjerran flod
 Så klagar, längtar, ber.
 Från hemmets dal, der förr han stod,
 Så mången blomma ler.
 Vid minnet utaf svunna dar
 I ögat stiger tåren klar
 Som Siljans silfvervåg.

Vår i Svithiod.

De blåna der borta, de snöiga fjäll,
 De blåna så vackert i fjerran.
 Allt högre sig lyfter den ljusnande pell,
 Och fåglarne sjunga om Herran.
 Det våras kring dalar, det våras kring berg,
 Det våras i Svithiod det kära;
 Snart jorden sig smyckar, får lif och får färg,
 Snart ängarne blommor oss bära.

Hon brusar der borta, den frigjorda våg,
 Hon brusar melodiskt i qvällen.
 Hon frusen och tyst under bojorna låg,
 Nu dansar hon gladt öfver hällen.
 Hon sjunger om frihet, om frihet en sång,
 Och sipporna vakna i gruset.
 De smälta, de drifvor, dem höllo, en gång,
 Snart blicka de små emot ljuset.

* * *

Vi ana der uppe, vi ana ibland
 En vår, som har blommor så friska,
 Och därför vi längta på jordenes strand,
 När vårliga vindarne hviska.
 Ack, hjärta, som tränar, som längtar dit opp,
 Du eviga våren skall hinna!
 Hon blomstrar ju redan för tro och för hopp,
 Och därför du henne skall finna.

Lärarens bön.

Det växer omkring mig, o Herre, en gård
 Af evighetsblommor så kära.
 Ack, hjälp mig att vattna och gifva dem vård,
 Att vägen till himlen dem lära,
 Och gjut i mitt hjärta din kärlek och nåd,
 Som ljuset du sänder i världen.
 Valsigna mitt säde och lär mig de råd,
 Som värna de unga på färden.

De pröfvat så litet, de jubla så gladt,
 De törnen på vägen ej ana,
 Men sorgen hon kommer med tårar och natt,
 Som stormen på seglarens bana.
 Ack, synden och färden skall locka de små,
 Nu späda som blommor i våren.
 De skola en gång ibland stormarne stå,
 Förtrogne med sorgen och tåren.

Då, Herre, var med dem, låt ordet, jag sått,
 En stjärna i stormen dem vara,
 Och skänk dem i lifvet den herrliga lott
 Att trösta på dig i all fara.
 Och vandra de bort uti syndenes land
 Och glömma den flyktade friden,
 O, led dem tillbaka med faderlig hand
 Till hemmet från synden och striden.

Ja, lär dem i glädje och lär dem i sorg,
 Att hoppas och bedja och vaka,
 Att blicka till himlen, den saliga borg,
 Der glädjen ej vänder tillbaka.

Låt oskuldens blomma i hjärtat bo kvar,
När hjässan är bleknad af åren;
När minnet blott talar om barndomens da'r,
Må blomman bli kvar ifrån våren.

Och sist, när du kallar dem hädan en gång,
När korset på grafven man ställer,
O, låt dem få sjunga de saligas sång,
Der eviga friden uppväller.
Der låt mig få skåda de plantor, du gaf,
De plantor, jag vattnat i tiden.
Ja, följ dem, o Herre, på verldenes haf,
Tills pröfningens dag är förliden.

Den gamle lärarens farväl.

Han satt ibland barnen så from och så glad,
 För plantorna späda så hjärtligt han bad:
 »Var med dem, o Herre, på lefnadens stig
 Och led dem i stormen och tag dem till dig,
 När färden är slutad en gång.»

Och årena svunno, hans hjässa blef grå,
 Men leende sågs han bland barnfloeken gå;
 Den ständiga våren kring lärar'n sköt knopp,
 Och himmelens säde han strödde med hopp
 Och väntade skördenes tid.

En afton, när solen i vester sjönk ned,
 När vårvindar sjöngo och bäckarne med,
 Satt lärar'n så blek och hans stämman blef matt;
 Men pannan var mild och hans öga var glad,
 Och leende tog han farväl.

»Nu dagen är slutad, jag kommer ej mer.
 En engel med stjerniga vingar jag ser,
 Han vinkar mig sakta, han tager mig opp
 Till eviga vårar, till Herren, mitt hopp,
 Till smärtfria land i det blå.

I vårliga blommor, välkomna en gång
 Till lärar'n deruppe, till englarnes sång.
 Bland stormande böljor, bland tårar och natt
 O, blicken till himlen, dit målet är satt!
 Så ser jag er åter, I små.»

Med tårade kinder från barnen han gick.
Men morgonens sol såg hans slocknade blick.
Han slumrade stilla, han sof der så godt
Som skördarn på äng, när från åkern han fått
I ladan de gyllene ax.

Men barnen de stodo, der lärar'n blef gömd,
Och hviskade rörda: »du blifver ej glömd».
Med tårar de vattna den grönskande graf,
Och minnas bland stormar på lefnadens haf,
Att lärar'n dem väntar hos Gud.

Karins blommor.

on fans ibland korsen den ynglingens graf;
 Från blommor och sol blef han gömd.
 Men ingen en blomma åt främlingen gaf,
 Han blef utaf alla förglömd.

Han egde ej fränder, han egde ej huld,
 Så ensam i verlden han var.
 En blomma han älskat långt mera än guld,
 Den blomman i hjärtat han bar.

Den blomman sig slöt till ett hjärta också,
 Men hjärtat det var icke hans.
 Och ynglingens rosor de börja' förgå,
 Snart liljor allena der fans.

Och åren de gingo. Från sorger och strid
 Hans Karin i jorden fick ro,
 Hon gömdes bland rosor i sommarens tid,
 Hon gömdes helt nära hans bo.

Snart växte der blommor på ynglingens bädd,
 Fast ingen en blomma der sått.
 Man sade bland korsen: »Hans graf är ju klädd,
 Från Karin han blommor har fått.»

* * *

Så hvila de båda, och vinden han sår
 Den skruden af blommor och snö.
 De funnit hvarandra, der ständigt är vår,
 Der rosen ej mera skall dö.

Tårpilen på Sankt Helena.

Sic transit gloria mundi.

Han satt uppå ensliga klippan en qväll,
 Säg ut öfver skummande haf,
 Han satt der så ensam som örnen på häll,
 Så stilla som bilden på graf.
 Hans stjerna var slocknad och sargad hans barm,
 Och modet var borta och domnad hans arm.

Mot klippan de vredgade vågorna gå,
 De sjunga för hjelten sin sång.
 Om segrar, ja blodiga segrar också
 De sjunga en drapa så lång.
 De sjunga om glädjen i strålande borg,
 De sjunga om grafvar, om tårar och sorg.

Och solen hon dalar, men hjelten är kvar,
 Han sitter på klippan så tyst,
 Han ser uppå böljan, som tröttnat nu har,
 Han ser efter facklan, som lyst.
 Det skymmer der ute, i hjärtat är natt,
 Och hjelten från Jena han dignar så matt.

Då kom der så stilla i aftonens frid
 En flicka till hjelten på strand.
 En tröstande engel, en elfva så blid.
 Hon nalkas och fattar hans hand.
 »Nu kan jag min lexa, förhör mig nu den!»
 Så talar den lilla till hjelten, sin vän.

Och hjälten tar boken, och flickan så glad
 Hon läser om Herren vår Gud,
 Hon läser om honom, »som redt oss en stad»,
 Som redt oss en skinande skrud.
 Hon läser om »kronan», som räcket en gång,
 Om »palmen» och »segren» och englarnes sång.

Den lilla hon vandrar till fästet igen.
 På klippan satt hjälten dock kvar:
 »Haf tack, du, min enda, ja endaste vän,
 Haf tack för den helsning du bar!
 Du förde min tanke till hembygdens ö,
 Till bergen der hemma, till välbekant sjö.

Du förde min tanke till barndomens vår,
 Då mindre, men lycklig jag var,
 Då äran ej fröjdad, ej gett några sår,
 Då barnet satt trygt hos en far.
 Nu nalkas min stormiga lefnad sitt slut,
 Snart örnen får flyga från bojorna ut.

Hvart flyger då örnen? Hon läste om Gud,
 Om »kronan» och »palmen» och »frid»,
 Hon läste om »sången», om »skinande skrud»,
 Hon läste om »ro» efter strid.
 O, kunde jag kasta mitt ankare så,
 Då vore jag lycklig, ja lycklig ändå!»

Så hjälten. Den brutne i aftonen gick,
 Men pannan, den stolta, var vek.
 Och fuktiga skyar de täckte hans blick
 Och kinden var vissnad och blek.
 Snart bojorna brusto, man redde en graf
 Bland klippor der ute i skummande haf.

En tårpil som minne der växte på graf,
Han plantats af lärjungens hand;
Men flickan den lilla hon rest öfver haf,
Hon rest ifrån vännen på strand.
Han hvilar i mullen, han Waterloo glömt,
Han slumrar den tappre, hans gerning man dömt.

Myosotis Palustris.

 Hon står uti dalar vid bäckarnes strand
 Den blomman med ögonen blå,
 Hon plockas så gerna af älskarens hand,
 Hon plockas af tärnan också.
 Från hjärta till hjärta en helsning hon bär:
 »Förgät icke mig», så den helsningen är.

Med tår uti ögat hon hviskar sin bön,
 Den bönen så kort och så varm,
 Hon hviskar så stilla, hur vägen blir skön,
 Om kärleken bor i din barm.
 Hon tolkar en saga, så gammal och sann,
 En saga om hjärtat, som hjärtat här fann.

* * *

Så plocka den blomman i aftonens frid
 Och lyssna till kärlekens röst.
 I stormar och sorger, i världenes strid
 Den läker ditt sargade bröst.
 Låt blomman ock helsa, ja helsa till dig
 Från Honom der oppe: »Förgät icke mig!»

Blommans bön.

På ödslig hed en kulen qväll
 Stod liten blomma kvar.
 Hon var så glad, hon var så säll
 I sommarns sköna dar;
 Men nu var höst, och nordan röt
 Samt blommans veka stängel bröt.

Till himmel blå, der stjernan log,
 Hon sände blicken opp;
 En stilla suck hon dervid drog
 Och tänkte: »lifvets lopp
 Är långt för dig, men jag, ack, jag
 Nu sluta skall min lefnad-dag».

En vind drog fram så kall, så sval,
 Han böjde henne ned.
 Och stormen röt i rymdens sal,
 Och nattens timma led;
 Men upp till Gud, från blommans barm,
 Steg bönen, oskuldsfull och varm:

»O, gode Gud, som satt mig här,
 Låt ur mitt stoft en gång,
 När vårens sol till norden bär
 Sitt ljus och fåglars sång,
 Små blommor växa på min graf
 Och skänk dem glädjen, du mig gaf!»

Och blommans bön blef hörd af Gud,
 När drifvan smälte bort;
 Ty, klädd i snövit liljeskrud,
 Der växte innan kort
 I skogens skydd, vid källans rand
 En blomstergård på hedens sand.

5

I höstens dag.

Han bleknar derute, den grönskande lund,
 De höstliga vindarne sköfla dess skrud.
 Och flyktad, ja flyktad är sommarens stund,
 Då jorden sig klädde som strålande brud.
 Mot tufvorna böjda stå blommorna små;
 De minnas, hur vestan dem vaggat en gång,
 Hur ängen var skön, och hur himlen var blå,
 Hur fåglarne sjöngo hvar morgon sin sång.

Han vandrar derute, den kyliga vind
 Med stegen de tunga i mörknande skog.
 Och doftande fläkten, som smekte min kind,
 Och sångar'n, som gladt uti björkarne slog,
 De gästa ej mera den ensliga dal,
 Der bäcken nu sörjer sin soliga vår.
 Mot ödsliga stranden slår böljan så sval
 Och skummande högt emot klipporna går.

Det blommar deruppe i eviga land
 En sommar, som aldrig, nej aldrig förgår.
 Det strålar deruppe på fädernestrand
 En sol, som ej döljes bak' skyar och tår.
 När höst blir på jorden, när stormarne gny,
 O, sträcke sig dit upp det anande hopp!
 Då värmes vårt hjärta och skuggorna fly,
 Och evighetsblommor i tiden slå knopp.

Drifvornas fånge.

Der höres i dalen, i drifvornas barm,
 En suck uti qvällen, den kalla:
 »Hvi är jag en fånge, en fånge så arm,
 När skola väl bojorna falla?
 När får jag som fordom med glädje och fröjd
 Nu dansa dit ned ifrån klippornas höjd.

Jag minnes, hur sippor vid stranden jag såg,
 Hur vårliga vindarne lekte;
 Jag minnes i dalen mitt stormande tåg,
 Hur solen min bölja der smekte.
 Och sångar'n jag minnes; i lunden han satt
 Och helsade barndomens dalar så glädt.

Hur är det der uppe, har solen mig glömt,
 Har sunnan ej hittat till dalen?
 Så länge jag hvilat, så länge jag drömt
 Om sängen, om sångar'n i alen.
 Mig drifvorna trycka och tiden blir lång,
 Jag längtar från mörkret till ljus och till sång.»

* * *

Så klagade fången i aftonens stund,
 Så sucken ur drifvan mig nådde;
 Fast barmen var frusen, han mindes sin lund,
 Dess blommor, som sjelfva sig sådde.
 Ack, människohjärtat det känner också,
 Hur fruset, en längtan till land i det blå.

Jesu stjerna.

Det julemorgon var. I hvitan skrud stod jorden klädd.
 På blommans graf, i dalens djup låg kalla drifvors bädd,
 Och skogens bäck, som sjöng så gladt i sommarns sköns dar,
 Han stod der nu så tyst och kall, en stelnad bölja klar.

Det julemorgon var. Från ljusets land uti det blå
 En stjernehär i natten log och log så gladt också.
 De sågo ned, de faeklor mång', på hydda, slott och borg,
 De skingra velat uti julenatt all synd och sorg.

Det julemorgon var. Vid moders arm jag framåt gick
 Och ofta såg, med undran såg på stjernors glada blick.
 De lyste nu så underbart, att hjärtat slog af fröjd;
 En helsning skön de sände ned från Gud, från himlars höjd.

Men klarast dock *en* stjerna log. Den lille såg dit opp.
 »Det Jesu stjerna är; hon österus vise fylt med hopp.
 På Betlehem hon visar nu, på Kanaans land hon ser,
 Och därför hon så herrlig är, och därför hon så ler.»

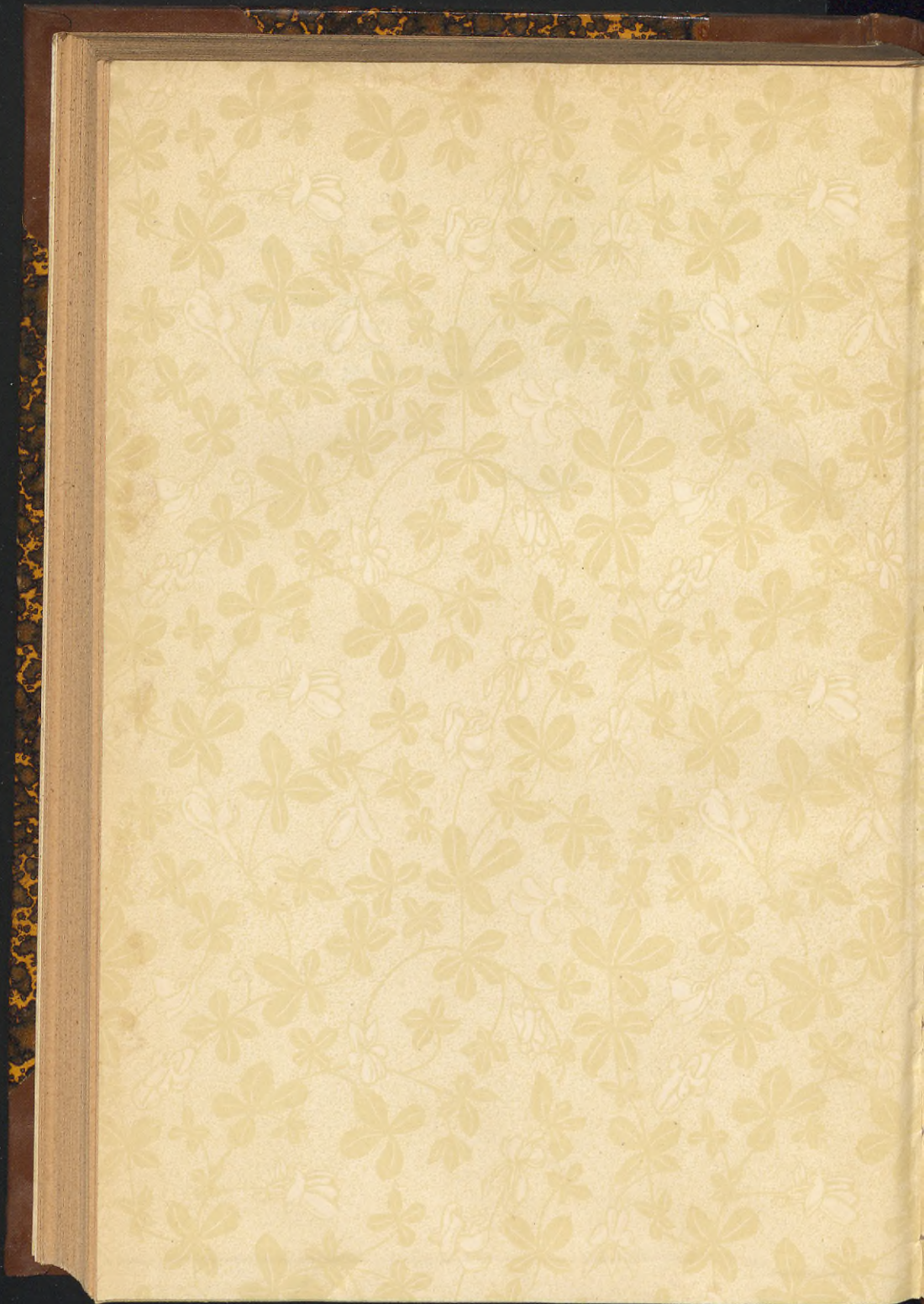
Så tänkte jag, och skönt och underbart blef allting då,
 Och glömd blef nordanvind och köld och natt och mor också.
 För barnets blick en verld gick upp, en verld uti det blå;
 Ty *barnet* står vid himlens port och ser dit in också.

Jag såg ett folk på blommig kust, ett folk från jordens land.
 Kring verldars Gud, kring himlens sol de stodo hand i hand.
 Serafers sång och englars sång i rymden ljöd så klar;
 En här af små, med gyll'ne skrud, i kören med ock var.

Det julefest deruppe var, och jag såg upp till den,
Och när jag satt bland templets ljus, jag synen såg igen.
Mitt hjärta blef så varmt och gladt, men jorden blef så trång;
Jag velat ila ifrån den till englaskarans sång.

Sen dess jag sett så mången gång i drifvor jorden klädd,
Men aldrig mer vid modersarm jag går på snöig bädd.
Men sköna syn i julenatt! Jag mins dig än, ja än,
Och rörd jag ser till stjernors land att se dig om igen.

6000189972

Göteborgs universitetsbibliotek

